

КУЛЬТУРА

К*Ж

всукраїнський тижневик 9-16 листопада 2009 р.

і життя

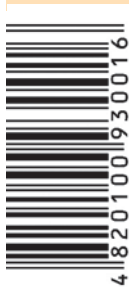
Сукня
для першої леді
і костюми
для «Гайдамаків»

стор. 8-9

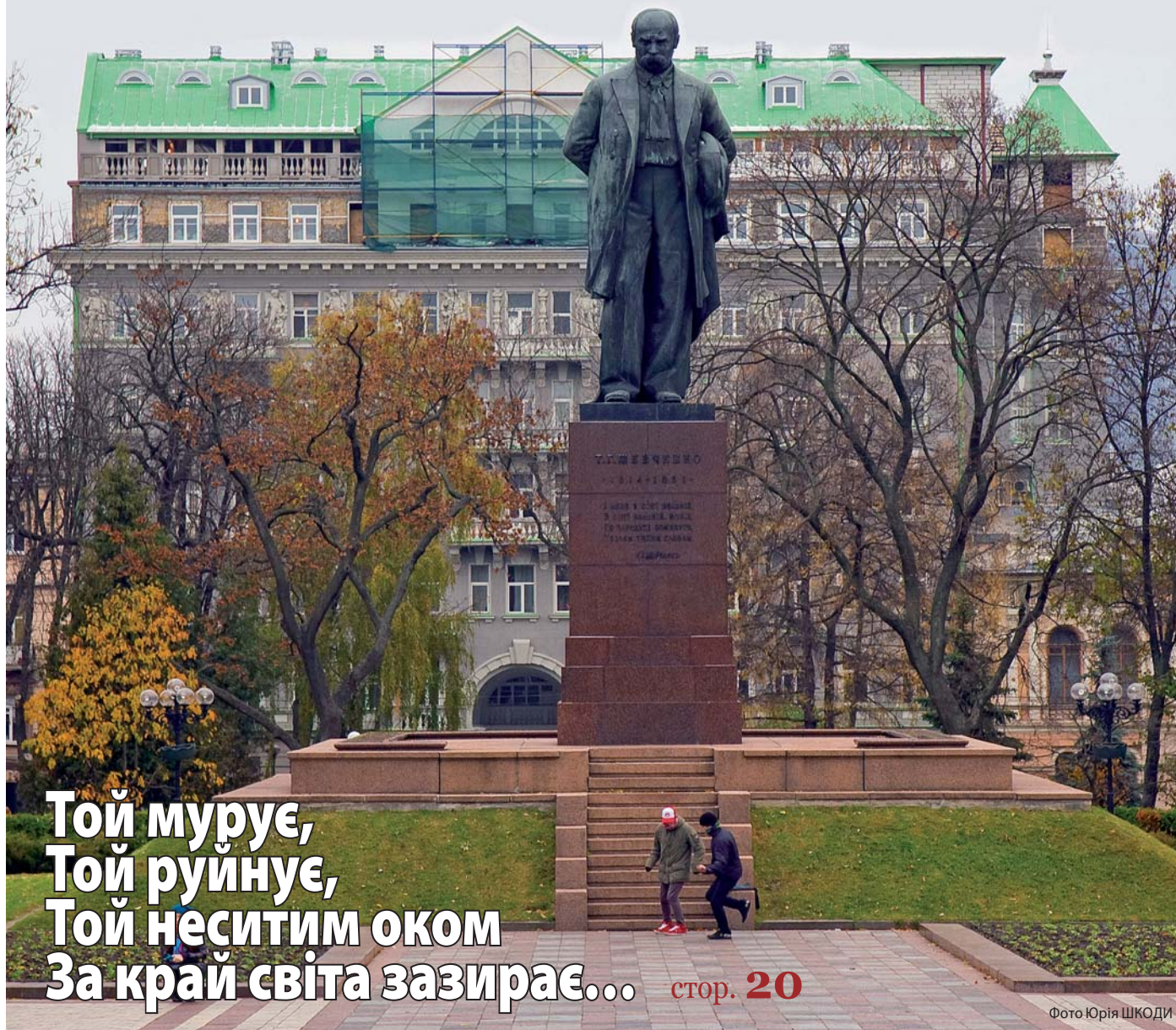

Світовий рекорд
інвалідів по зору

стор. 24

Украдене небо

Той мурує,
Той руйнує,
Той неситим оком
За край світа зазирає... стор. 20

Фото Юрія ШКОДИ

Одеса: Квіти до згарища

стор. 13-17

Ленін
в образі
Пола
Маккартні?

стор. 18-19

КОЛОНКА МІНІСТРА

акценти

■ У часи активного суспільного пошуку національних цінностей в Україні міністр Василь Вовкун своїм посадовим кредом вважає гасло «Національна культура – це і є національна ідея»

Так уже повелось на політичному Олімпі, що під час виборчих перегонів постійно так чи інакше порушується мовна проблема. Ось і наразі зазвучали заяви різних політичних очільників щодо необхідності запровадження двомовності на державному рівні. У черговий раз питання статусу російської мови використовується як елемент політичної боротьби засіб спекуляції і тиску, як предмет маніпуляції громадською думкою.

Не вдаючись до критичного аналізу політичних заяв, хочу просити не політизувати мовну проблему в Україні, не використовувати статус державної мови як інструмент тиску на виборця.

Мова – одна з найголовніших ознак нації, загибель мови веде до загибелі нації. Геніальна поетеса України Ліна Костенко завважила «Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову».

Державна мовна політика в Україні здійснюється відповідно до Конституції України, законів України «Про мови в Українській РСР», «Про національні меншини в Україні», «Про кінематографію», «Про освіту», «Про видавничу справу», «Про телебачення та радіомовлення», Європейської хартії регіональних мов або мов меншин та інших нормативно-правових актів України у сфері мовної політики.

Державною програмою розвитку і функціонування української мови на 2004–2010 рр. та Указом Президента України від 26.09.2005 року № 1338 «Про вдосконалення державного управління в інформаційній сфері» на Міністерство культури і туризму України покладено обов'язки із забезпечення реалізації державної мовної політики України.

За останні роки багато зроблено для ствердження української мови як державної. Насамперед, самим народом України, котрий, як і завжди, демонструє свою мудрість, далекоглядність і патріотизм. Мені пригадується, як після введення в дію в грудні 2007 року рішення Конституційного Суду України щодо обов'язкового дублювання, озвучення чи субтитрування фільмів іноземного виробництва українською мовою в соціумі розгорілась дискусія стосовно того, що глядач не піде до кінозалів, знизяться валові надходження від кінопоказів, а самі кінотеатри вимушені будуть закриватись. І що ж? Саме цей глядач, який складається з корінного етносу та різних національних меншин, що проживають в Україні, продемонстрував своє ставлення до державної мови, купуючи квитки до кінозалів.

Статистика засвідчила, що валові надходження від кінопоказів за 2008 рік зросли на 22 відсотки порівняно з попереднім 2007 роком, а, відповідно, за 9 місяців поточного року зросли на 53 відсотки порівняно з таким же періодом 2008 року.

А нещодавно я просто був подивований, який якісний перелом відбувся в суспільній свідомості, коли представники інтелектуальної молодіжної еліти, сформованої в російськомовному середовищі, стали ініціаторами популяризації української мови. Маю на увазі унікальну акцію, яка продовжиться в Україні з ініціативи ТОВ «Аврора Фільм» спільно з Всеукраїнською мережею крамниць «Знайка», «Гала радіо» та Міністерством культури і туризму України. Її основна мета – пошук талановитих дітей, найкращі з яких зможуть озвучити рідною мовою героїв анімаційного фільму «Планета 51», який з 26 листопада цього року вийде на українські кінотеатральні екрани. На запитання журналістів до організаторів акції, які самі розмовляли російською мовою, чому вони так вчиняють, відповідь була життєствердною: «Наші діти народились у вільній Україні. Вони оволоділи українською мовою в дитячих садках і школах, а, отже, це вже їхня рідна, природна мова».

А яка величезна кількість дітей взяла участь у конкурсі на озвучення мультиплікаційних героїв українською мовою! Таких прикладів можна навести багато.

І хоча на сьогодні ми маємо ще чимало проблем, пов'язаних із застарілим та недосконалим мовним законодавством, системою державної підтримки та піднесення суспільного престижу державної мови, продукуванням власних мистецьких вартостей і створення умов їхньої доступності українським глядачам, слухачам, читачам, юридичною відповідальністю за недотримання норм законів. Усе ж саме життя постійно демонструє нарощення позитивних тенденцій у ствердженні статусу української мови як державної. І це вселяє Оптимізм, Віру, Надію в майбутнє нашої країни з єдиною державною мовою для всіх.

КИЇВСЬКА ІНІЦІАТИВА ДЛЯ ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ

6–7 листопада 2009 року в столиці Словенії Люблянці відбулася міжнародна конференція «Реабілітація нашої спільної європейської спадщини». Україну представляла делегація Міністерства культури і туризму на чолі з міністром Василем Вовкуном.

Останніми роками Міністерство культури і туризму України активно співпрацює з Радою Європи та окремими країнами – учасницями регіональної програми «Київська ініціатива для демократичного розвитку через культуру: Азербайджану, Вірменії, Грузії, Молдови та України». Програма спрямована на розвиток культурної політики та стратегій задля консолідації демократії, міжкультурного діалогу й культурного розмаїття. «Київська ініціатива» є прикладом конструктивної та ефективною взаємодії у форматі багатостороннього культурного співробітництва та може слугувати базою для подальшого розвитку співпраці з Європейською комісією, зокрема в межах ініціативи ЄС «Східне партнерство». Особливої уваги заслуговує новий пілотний проект «Київської ініціативи» – «Реабілітація культурної спадщини історичних міст». Офіційний старт проекту було дано на Люблянській конференції, а реалізовуватиметься він країнами-учасницями «Київської ініціативи» під егідою Ради Європи та за активної підтримки ЄС у 2009–2012 роках.

Дуже символічно, що саме в столиці Словенії, яка зараз головує в Комітеті міністрів Ради Європи, відбувається ознайомлення міністрів країн «Київської ініціативи», відповідальних за питання культури, із суттєвим досвідом країн Південно-Східної Європи. Досвід набуто під час роботи «Спільного реабілітаційного проекту дослідження архітектурної й археологічної спадщини» – це акції Ради Європи та Європейської комісії в Південно-Східній Європі. Проект активно працює в Албанії, Боснії та Герцеговині, Болгарії, Хорватії, Чорногорії, Румунії, Сербії, Македонії та Косово, починаючи з 2003 року.

Метою конференції міністрів є підвищення поінформованості про важливість реабілітації культурної спадщини, її соціальних й економічних можливостей розвитку; обговорення результатів спільної акції Ради Європи та Європейської комісії; досягнення домовленості щодо подальшого розвитку та покращення процесу передачі знань та досвіду новим регіонам країн – учасниць «Київської ініціативи».

Активна співпраця у новому проекті уможливить вивести культурне співробітництво України з країнами ЄС та сусідніх регіонів на якісно новий рівень роботи за рахунок залучення

більшої кількості країн-партнерів та значнішого фінансування, слугуватиме подальшій гармонізації культурної політики України та ЄС, забезпеченню участі українських митців та працівників культурного сектора в існуючих та майбутніх програмах культурного співробітництва.

На конференції передбачено підписання загальної декларації щодо значення культурної спадщини для розвитку суспільства та декларації країн «Київської ініціативи».

«ВІЙНА. ДОКУМЕНТ. ПАМ'ЯТЬ. МАЛОВІДОМІ СТОРІНКИ»

У виставковій залі Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років» відбулось відкриття документальної виставки «Війна. Документ. Пам'ять. Маловідомі сторінки», присвяченої 65-й річниці визволення України від нацистських загарбників.

Документи центральних та обласних архівів України, Меморіального комплексу репрезентують маловідомі факти історії України, які часом мають неоднозначне чи суперечливе трактування. Виставка містить близько 300 документів, систематизованих у 10 тематичних розділів, серед яких: «Етапи соборності України», «Українці під нацистською окупацією», «На вогняному валу війни», «Мобілізація на визвольних територіях», «На тебе, Боже, уповаю».

ЗБЕРЕЖЕМО ДЕРЕВО-РЕЛІКВІУ

У Національному історико-культурному заповіднику «Чигирин» проведено Міжнародний науково-практичний семінар «Технологічні особливості охорони, збереження та лікування багатотисячолітнього історичного дерева – «Дуба Максима Залізняка», присвячений проблемі збереження одного із десяти найстаріших дерев Європи – пам'ятки природи та історії.

Багатотисячолітнє дерево зростає в урочищі Холодний Яр біля хутора Буда Чигиринського району Черкаської області та перебуває під охороною.

НОВАЦІЇ В ТУРИСТИЧНІЙ ОСВІТІ

30 жовтня 2009 року міністр культури і туризму України Василь Вовкун взяв участь у засіданні ректорату Київського університету туризму, економіки і права (КУТЕП). Предметом обговорення стали заходи щодо сталого розвитку туризму в Україні в контексті XVIII сесії Генеральної асамблеї Всесвітньої туристичної організації, яка відбулася в Казахстані (м. Астана).

Були присутні також голова Державної служби туризму і курортів Анатолій Пахля, перший заступник голови Держтуризмкурортів Ольга Соколова, ректор КУТЕП Володимир Федорченко, директор Київського технікуму готельного господарства Анатолій Матвієнко та професорсько-викладацький склад освітніх закладів – проректори, декани, завідувачі кафедр.

Виступаючи розповіли про сьогодення вишу. Проректор із міжнародних питань Володимир Волинець повідомив, що за допомогою ВТО проведено три регіональні семінари та чотири міжнародні конференції, підтримуються поточні зв'язки. Хвилює те, що така могутня країна як Україна не зовсім інтегрована в світовий процес розвитку туризму. З цього приводу науковці виклали свої рекомендації, підготували низку листів на ім'я генерального секретаря Всесвітньої туристичної організації та інших поважних осіб.

Лише за 5–6 років понад 1500 студентів стажувалося в Єгипті, Туреччині, Німеччині, США й інших країнах. Майбутні фахівці працюватимуть в готельних мережах міжнародних ланцюгів в Україні та опікуватимуться Євро-2012.

Науковці звернули увагу також на те, що за підтримки Міністерства культури і туризму в країні з'явилась галузь знань у сфері туризму, а то є новацією для України.

На розширеному засіданні ректорату було підписано Меморандум про співпрацю між Міністерством культури і туризму України та навчально-науково-виробничим комплексом «Туризм, готельне господарство, економіка і право».

На знімку Юрія Шкоди майбутній фахівець уже готовий до організації турпоходу на велосипедах

хроніка

■ УКРАЇНСЬКІ КВАДРОМЕТРИ У ЛОНДОНІ

world travel market

30

ExCeL London 9-12 Nov 2009
The Premier Global Event for the Travel Industry

CELEBRATING 30 YEARS

З 9 по 12 листопада в столиці Великої Британії проходить 30-та Міжнародна туристична виставка World Travel Market 2009. Це один із найпрестижніших форумів світу в галузі туризму. Експозиція України (100 кв. м) буде представлена під єдиним українським брендом, який символізує безцінну скарбницю культурно-історичної спадщини, неповторних традицій, щедристь і гостинність українського народу.

Міжнародна туристична виставка – масштабна подія у туристичному бізнесі Великої Британії та інших європейських країн, це можливість прямого ділового партнерства, переговорів і контактів.

З огляду на результати участі української делегації у попередніх Всесвітніх туристичних торгах у Лондоні представлення України на даному заході має важливе значення для закріплення позитивних тенденцій збільшення фінансових надходжень у галузь туризму нашої держави внаслідок перерозподілів світових туристичних потоків, а також популяризації природного та історико-культурного потенціалу України, подальшого просування національного туристичного продукту на світовому ринку.

Головна мета зазначеного заходу – розвиток співробітництва в галузі туризму між Україною та іншими державами, ефективне просування українського турпродукту на міжнародному ринку, презентація туристичного потенціалу нашої держави, підвищення економічної ефективності національної туристичної галузі, зміцнення авторитету України як туристичної держави, поглиблення українсько-англійських туристичних зв'язків.

Однією з найважливіших умов оформлення експозиції на виставці є оригінальний дизайн, наявність значної кількості рекламно-інформаційних матеріалів, а також нестандартний підхід у просуванні національного туристичного продукту. В рамках підготовки України до Євро-2012 на виставці розповсюджуватимуться буклети, каталоги, географічні карти, путівники про Україну.

Філософія представлення нашої держави на об'єднаному національному стенді розкриватиме багатий туристичний потенціал, спонукатиме до його реалізації та розвиватиме імідж України туристичної. Стенд збудований з використанням сучасної конструктивної виставкової системи CLIC, що дозволить створити експозицію на рівні кращих європейських зразків. У художньо-декоративному оформленні стенда використана футбольна тематика, присвячена проведенню фінальної частини Чемпіонату Європи з футболу 2012 року.

На плазмових моніторах демонструватимуться рекламні ролики та фільми про туристичні можливості України, багатство історико-культурної спадщини, презентація замків, фортець.

До складу делегації України ввійшли представники Кабінету Міністрів України, Міністерства культури і туризму України, Київської міської державної адміністрації.

ЦАРСЬКІ ВОРОТА В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ

Виставка «Срібні царські ворота іконостасу Софійського собору у Києві», що відкрилась в Івано-Франківському художньому музеї, стала ледь не паломницьким заходом. Ще б пак! На Прикарпатті проживає чимало різьбярів по дереву, майстрів із виготовлення іконостасів. Тож для них випала прекрасна нагода ознайомитись із світовим шедевром.

Організація цієї виставки в Івано-Франківську – спільний проект українських та польських реставраторів.

МИСТЕЦЬКИЙ ФЕНОМЕН АМВРОСІЯ ЖДАХИ

Творчий спадок художника Амвросія Ждахи (1855–1927) – на скрижалях історії. Його новаторство, зокрема у створенні поштових листівок, ставить одеського художника на одну сходинку із Георгієм Нарбутом, Михайлом Жуком та іншими.

Наукову конференцію «Український митець Амвросій Ждаха у культурно-мистецькому та громадському житті кінця XIX – першої чверті XX століття» нещодавно організували співробітники Одеського історико-краєзнавчого музею спільно з Одеським національним університетом імені І. Мечникова.

Амвросій Ждаха (справжнє прізвище Смаглій) народився у козацько-старшинській родині вихідців із Задунайської Січі.

Обмеження доступу до архівів в умовах радянського ізоляціонізму – причина недостатньої інформації про художника навіть в «Енциклопедії українознавства» (Мюнхен – Париж). У багатьох довідниках відомості про цю цікаву постать узагалі відсутні.

Роботи Амвросія Ждахи відрізняються досконалим знанням українського побуту, народного та світового мистецтва, історії та архітектури. Художник не випадково виконав ілюстрації до епосів Гомера,

«Слова о полку Ігоревім», а в останнє десятиріччя свого життя – до Нового Завіту.

Доповідачі Іван Козирод, Ірина Александренко, Анатолій Рисечко, Ірина Озерянська, Тарас Максим'юк та чимало інших розкрили самобутню особистість Амвросія Ждахи, його творчу та громадську діяльність. Конференція загалом вдалася, однак відсутність на ній київських науковців не дозволила охопити ширше коло культурологічних питань. Черговий, восьмий, випуск «Вісника Одеського історико-краєзнавчого музею» 2010 року, що побачить світ міститиме матеріали цієї конференції. Бажано, щоб до нього ввійшли й заплановані доповіді киян.

Володимир КУДЛАЧ, Одеса.
На знімку Т. Максим'юк демонструє автопортрет Амвросія Ждахи

У МАЙБУТНЄ – ЗАНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

З ініціативи Британської Ради 28–30 жовтня у Національному університеті державної податкової служби, що в Ірпені, 110 викладачів англійської мови взяли участь у ярмарку навчальних програм з англійської мови, де обговорювалося питання підвищення кваліфікації вчителів за допомогою «Портфеля вчителя».

Принцип «портфеля» базується на безперервному розвитку вчителя. Завідувач кафедри методики викладання іноземних мов Національного лінгвістичного університету Софія Ніколаєва назвала ключові освітні проекти Британської ради: підготовка вчителя англійської мови, переклад загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти українською мовою, розробка типових програм для університетів з англійської мови для професійного спілкування,

сприяння оцінюванню рівнів володіння англійською мовою. Надзвичайний і Повноважний Посол Великої Британії в Україні Лі Тернер зазначив, що шлях мовної освіти після здобуття незалежності значною мірою став можливим завдяки Британській Раді, проекти якої дали поштовх до системної роботи в мовній освіті.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

АНОНСИ

■ ХАРКІВ

Академічний український драматичний театр імені Тараса Шевченка

11 листопада
Комедія І. Карпенка-Карого «Гроші («Сто тисяч»)). Режисер Микола Яремків.

14 листопада
Спектакль «Віолончель» – дебют автора п'єси, студента Харківської державної академії культури Є. Шинкаренка.

Обласна філармонія
9 листопада
Джазові вечори із Сергієм Давидовим «Джазові стандарти».

11 листопада
Закриття XVI міжнародного фестивалю класичної музики «Харківські асамблеї». Виступ молодіжного симфонічного оркестру «Слобожанський». Диригент Кристофер Гей Форд (Велика Британія). У програмі Гайдн – симфонія №92.

Український культурний центр «Юність»
11 листопада
Святковий вечір «Наша мова калинова», приурочений до Дня української писемності та мови.

Академічний театр музичної комедії
12 листопада
Урочистості з нагоди 80-річчя Харківського академічного театру музичної комедії.

■ ОДЕСА

8 листопада
В Одеському культурному центрі концерт-звіт гурту FLEUR.

11 листопада
У філії Грецького фонду культури завершення декади заходів на честь національного свята Греції – Дня Охи та 100-річчя поета-антифашиста Яніса Ріцоса. У програмі: виставки, презентації книжок, лекції, кінопоказ, вистави й концерти.

11 листопада
В Академічному театрі музичної комедії прем'єра оперети Ф. Легара «Весела вдова».

11 листопада
У Музеї сучасного мистецтва закриття виставки робіт Станіслава Сичова «Одинокий бунтар».

редактор рубрики
Ганна УСТЕНКО

репортер

■ БОЛГАРИ ОДЕЩИНИ

В Україні проживає 235 тисяч етнічних болгар, що переселилися з Болгарії на початку XIX століття, рятуючись від турецького ярма. Дві третини цієї громади – бессарабські болгары – Арцизького, Тарутинського, Болградського районів Одещини.

29 жовтня вони відзначили своє національне свято. Головною подією стали урочистості, влаштовані в Одесі «Конгресом болгар України».

«Добър вечер, другарю!» – радо вітав гостей у приміщенні Воронцовського палацу президент цієї всеукраїнської громадської організації Юрій Граматик і запрошував ознайомитися з цікавою виставкою фотореліквій із сімейних архівів етнічних болгар. На пожовклих від часу чорно-білих світлинах бачимо, як невтомно працювали у посушливих буджацьких степах потомственні вівчарі й виноградарі, як зводили вони тут оселі, як чоловіки зі зброєю в руках захищали Болгарію і свою другу батьківщину від фашистської навали... Ці фотодокументи переконливіше всіляких історичних досліджень засвідчують дружбу корінних українців та етнічних болгар.

Сама урочистість у залі палацу, яку підготували й вели учасники болгарського молодіжного клубу «Актив», виллилася у велике театралізоване дійство. Тут прозвучали поезії болгарських класиків та вірш місцевого автора Петра Бурлак-Волканова «Мої бессарабські болгары», а на екрані вони ілюструвалися історичними кінокадрами, зображенням пам'яток архітектури міста Болграда, що здавна вважається головним центром болгар Причорномор'я.

З теплими словами привіту до учасників свята звернувся консул Генерального консульства Народної Республіки Болгарії в Одесі Іван Стоянов. Він зазначив, що етнічні болгары Одещини зберігають у чистоті свою мову, народні звичаї та традиції. Підтвердженням його слів стали пісні й танці у виконанні кількох аматорських колективів Одеси. Дівчатка з недільної школи «Аз Буки Веді», що діє при «Конгресі болгар України», порадували присутніх своїм дзвінокоголосим співом. У школі вони не лише вивчають болгарську мову, а й вчать народним ремеслам, знайомляться з національною обрядовістю. Із солістів учасників свята найбільше сподобалася Марина Раднева. Марина подарувала своїм шанувальникам найулюбленішу нині серед болгар мелодію «Одна болгарська роза».

Конкурували у популярності зі співаками юні танцюристи колективу «Лудо-Младо», створеного болгарським молодіжним клубом «Актив». По закінченні свята ніхто не поспішав залишати залу. Разом із учасниками концерту тут ще довго вирувало традиційне болгарське хоро. Звучали здравиці на честь бессарабських болгар, дружби братніх українського і болгарського народів.

Станіслав ЗМІЄВСЬКИЙ,
власкор «Культури і життя», Одеса
Фото Вікторії ЛОГАЧОВОЇ

Ганна УСТЕНКО

Услід за парламентськими слуханнями щодо закордонних українців відбулася конференція, присвячена національним меншинам. А ще – великий святковий концерт

Карантин здатен звести нанівець будь-який цікавий захід. Послухає людина новини по телевізору, подивиться на себе в дзеркало та й подумає: «Буду я через ту співачку своїм здоров'ям ризикувати!» Подумає й залишиться вдома. Але на концерті творчих колективів етносів України у залі яблуку ніде впасти. Чим не визнання справжніх талантів!

Всеукраїнський фестиваль «Всі ми – діти твої, Україно» був започаткований ще 1990 року.

І відтоді відбувається регулярно. Цьогоріч свято організували вельми масштабно – на сцені Національної опери імені Тараса Шевченка. Глядачі мали можливість подивитись не лише сам концерт, а й таїнство перетворення просто дуже гарного артиста, приміром, на народного артиста України – перед виступами фольклорних колективів відбулася церемонія вручення державних відзнак. Але й ті, кому нагород поки що не дісталось, співали та танцювали напрочуд щиро й ефектно.

Виступали колективи грецькі, румунські, болгарські, татарські, литовські, словацькі, німецькі. Всі, звісно, в національних костюмах. Усі співають своєю рідною мовою. Дивися на сцену і відчуття таке, наче якимось дивом, сидячи на одному місці, облітаєш увесь світ. Потішило й те, що представляли не тільки народний репертуар. Польський колектив зі Львова жваво пританцював під електрогітару (на шиях мали яскраві великі банти) та активно заохочував залу підспівувати – гарні б з них зірки шоу-бізнесу вийшли.

Спілкуватись із представниками інших етносів завжди цікаво, а якщо вони ще й так гарно виступають, а до того знають українську...

– Скажіть, будь ласка, а що ви міністру подарували? – підбігаю до стрункої пані у татарському вбранні, котра, отримуючи звання заслуженого діяча культури України, презентувала пану Вовкуну щось дуже гарно запаковане.

– Статуетки, що зображують татарських юнака та дівчину. Їх роблять наші народні майстри, – розповідає Джеміле Османова, поправляючи шитий золотистими нитками жа-

кету національному стилі. Сьогодні ця тендітна жінка керує кримським ансамблем зі 100 осіб. Розповідає, що зібрати такий колектив було нескладно. Джеміле з дитинства займається хореографією, відточувала її основи у вузі в Узбекистані, потім переїхала до Криму.

Під час бесіди жінка кілька разів повторює, що зараз вона вже на пенсії. Але дивлячись на її стрункий стан та молоде

РІДНІ ЕТНОСИ,

ні дані. Дівчата, які у ньому виступають, охоче розповідають, що польську мову знають, у Польщі бували, вбиратися у національне польське вбрання вміють – навіть корсет уже з легкістю зашнуровують.

Марія Плантус і Іван Чупрун – молоді українські румуни. Марія у розписаному батиком яскравому костюмі, Іван із саксофоном в руках. Виступати почали ще в дитинстві, батьки прищепили шанування рідної культури, а діти додали цій культурі сучасності.

А ще під час концерту вдалося розгадати один із секретів кременезності наших українських хлопців. Наштовхнули на це сенсаційне відкриття парубки із Національної заслуженої капели бандуристів України. Весь секрет у бандурі – а ну спробуйте майже 10 кг весь час за собою носити. Жарти жартами, але колектив приємно і дивитись, і слухати. Як розповідають учасники цієї легендарної капели (їй вже близько 90 років), потрапити до неї важко – конкурс. Але ті, хто зміг, не припиняють гастролей – всю Україну вздовж і впоперек об'їздили.

Поки розмовляємо з бандуристами, повз нас починають проходити вже перевдягнуті у повсякденне хлопці – модна молодь, у вузьких джинсах та стильних кедах. Усе це наштовхує на дуже приємну думку: якщо нове покоління так цікавиться своєю автентичною культурою, то жити їй довго та щасливо.

Фотознімки
Віктора ПЕНСЬКОГО
і Романа РАТУШНОГО

репортер

РІДНІ НАСПІВИ

Провели не тільки концерт, а й науково-практичну конференцію «Міжнародний діалог та українська етнокультурна політика», що відбулася в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень НАН України імені І. Кураса.

Запросили до участі керівників національно-культурних товариств України, науковців, представників українських та міжнародних недержавних організацій. Головними ж доповідачами стали заступник міністра культури і туризму Тимофій Кохан та голова Ради Ілля Левітас. Говорили, звісно, і про проблеми. Так, наприклад, цьогоріч на розвиток культур національних меншин виділили всього 150 тис. грн., що у 10 разів менше, ніж торік. Зачепили й болючу перед виборами тему: представникам національних меншин надзвичайно складно потрапити до Верховної Ради. Через це їх усього 14, та й до того ж більшість бізнесмени, а бізнесмени, як зауважив пан Левітас, не мають національності.

Та, незважаючи на це, національні меншини живуть та розвиваються, відкривають пам'ятники своїм героям, культурні центри.

Раді національних товариств України виповнилося 20 років. Зважаючи на те, що вона – осередок усіх етносів України, відзначали ювілей масштабно.

редактор рубрики
Алла ЧЕРДИНЦЕВА

сучасне мистецтво

САДИ ВАЛЕРІЇ ТУРБІНОЇ

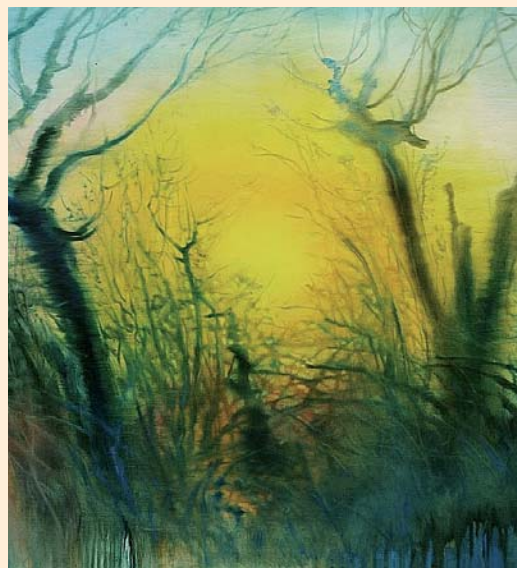
Коли Всесвіт розколеться на шматки і котитиметься у прірву, порятунок доведеться шукати в інших вимірах. Один із них, протиставлений нашому (і вимірам багатьох інших сучасних художників), – це полотно Валерії Турбіної, де під естетичною привабливістю пейзажу криється шар невідомого, містичного, неназваного.

У галереї Bottega проходить виставка Валерії Турбіної «Таємні сади». Шанувальники творчості художниці, що зійшлися на відкриття, мали нагоду зануритися у пейзажі – міські та природні, різного забарвлення та настрою. «Здавалося б, ти копіюєш картинку, а насправді ні – ти відтворюєш стан, у якому перебуваєш, – коментувала побачене авторка. – Для мене пейзаж – не просто красива картинка, це тема для медитації. Якщо архітектура – застигла музика, то живопис – застигла голограма. Як відомо, принцип голограми – якщо ти бачиш тільки одну частину зображення, то в тебе є інформація про решту. Живопис природним способом занурює свідомість людини в медитативний стан».

Художній почерк Валерії Турбіної формувалася і відточувався у 1980–1990-х, у колоритно-захарачених стінах сквоту постмодерного київського угруповання «Паризька комуна». Її творчий тандем із художником Олегом Голосієм був, за словами Олексія Титаренка, пульсом міста, «бюро подорожей в часі і просторі». «Вона створювала таку дірку в просторі, куди по молодості всі охоче відлітали», – згадає Олексій. Після смерті Голосія (1993), «Комуна» розпалась, Валерія Турбіна виїхала представляти «Паркомуну» до Единбурга і не повернулася. Далі були Сполучені Штати, Гаваї і численні мандрівки за власними внутрішніми картами й компасами. «Живопис абстрагує тебе від будь-якого місця, – переконана Валерія. – Я не розрізняю живопис і медитацію, це одна ментальна, абсолютно усвідомлена, дія. Людина отримує нагоду потрапити у той простір, який бачить перед собою, але котрий відображає у її власному розумі новий «діменшн», новий простір. Там ти завжди сам, на одинці із собою. Я просто ділюся із глядачем іще однією місцевістю. Якби у мене був дім, я, можливо, запросила б усіх до нього. А так маю простори Всесвіту, отже, можу запросити гостей туди...»

За словами художниці, в сучасному мистецтві забагато хвороб та деструкції. Емоції та епатаж завжди популярні. А заглибленості і чистоти бракує. Можливо, саме тому із просторів Валерії Турбіної не хочеться повертатися у буденність. Та й не вийде – побачене не відпускає, навіть коли залишаєш стіни галереї і вертаєшся до звичних справ.

Олена МАКСИМЕНКО

Що таке каракоко?

Олена МАКСИМЕНКО

Авітаміноз барв – явище сезонне, але виліковне. Виставка картин Олесі Кара-Коці, що відбувається у київській галереї «Мистецька збірка» – надійний засіб проти осінньої хандри та грипозних симптомів. Бо чого-чого, а яскравості казковим персонажам Лесі не позичати

ї нерідко порівнюють, а іноді навіть плутають із Марією Приймаченко. Це, поза сумнівом, не безпідставно. Але образи у баби Марії виринали спонтанно, із глибин генетичної пам'яті, а випускниця факультету історії і теорії мистецтва Національної академії образотворчих мистецтв і архітектури пані Леся діє згідно з обраною концепцією. Має свій авторський стиль, почерк, «фішки» (від яких, у разі потреби, можна відійти).

Головні герої Кара-Коці, що мандрують із картини до картини, – хоботарки, яким на шляху трапляються інші створіння: заєць-руснак, лохнеська Несі з Несенятком, Біле Диво та багато інших істот, не зареєстрованих у Червоній книзі. Незафіксовані наукою птахи і звірі із людськими очима, що виходять за межі обрисів тіла. Чіткі, короткі лінії і щедрий кольоризм – картини виконані у новітньому, винайденому авторкою стилі: «каракоко».

Міфологічні мотиви в роботах наштовхують на спогади про ведичну літературу (незмінні індійські слони і ті самі «хоботарки»), слов'янські фольклорні мотиви (бузько, що передумав летіти у вирій після придбання нового взуття), навіть астрологію (варіації на тему знаків зодіаку)... Авторка не заперечує вплив міфів на свою творчість, але попереджає: «Я не трансліую безпосередньо міфи у своїх роботах. Лише описую те, що відбувається на-

ї справді вийшла друком книга «Пригоди хоботарок. Порятунок Весняного Сонечка», де і текст, і малюнки належали самій Лесі. Наразі триває робота над наступною дитячою книгою. А зйомка мультфільму – мрія художниці. Та споглядати її картини, не прив'язуючись до фабули книжки чи сюжету мультфільму, не менш цікаво: такий собі здоровий виклик для сонної (як на осінь) глядачевої уяви. Хай кожен сам вигадує маршрут

мандрівки хоботарок – за пунктирми-натяками, даними авторкою. Попри видиму «дитячість» і просто зображень, художниця стверджує, що не малює картин для дітей. «Швидше за все, я звертаюся до себе самої», – зазначає вона. Що тут можна сказати? Ми всі – родом із дитинства!

Мені легше зобразити вітер саме у вигляді юнака, що збирає на морі баранців...» (йдеться про картину «Вітер по морю у червоних чоботях гуляє і баранців із хвиль визволяє». – Прим. автора).

Перша асоціація, з огляду на смислову єдність картин та концептуальні до них підписи, – з цього мала би бути дитяча книга або анімаційний фільм. 2008 року

«АРТ-Київ 2009» бореться із грипом

Актуальне мистецтво?

Це – творчість, що на часі саме «сьогодні й зараз». Згадавши про цей незаперечний факт, найвідоміші вітчизняні арт-персона вирили... перемогти грип! Завдання? Як на останні дні в Україні – першочергове!

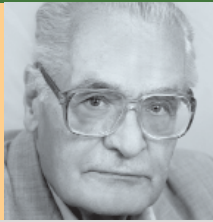
«Актуальне мистецтво – це перш за все соціо-життєвий навігатор, що виконує функцію координати в реаліях сучасного «де тут що і що тут де», а також, як лимон, цибуля та

часник мобілізують життєвий стан людини в надзвичайних обставинах», – на повному серйозі повідомили українській спільноті учасники арт-акції. Та у зв'язку з надзвичайним станом грипової загрози виступили з ініціативою протидії хворобі «шляхом зміцнення культурного імунітету нації».

5 листопада в Українському домі відбулася акція за участю відомих кураторів, художників та галеристів – Олександра Ройтбурда, Євгена Карася, Олександра Соловйова, Лесі Авраменко, Віктора Сидоренка, Вінні Реунова, Влади Ралко, Іллі

Чічкана, Маші Шубіної, Павла Макова, Миколи Маценка, Антона Соломухи, Стаса Волязловського, Антона Мухарського, Олександри Жумайлової та інших. На очах глядачів було створено 50 полотен на актуальну «грипозну» тему. Придбати картини міг кожен бажаючий. На зібрані кошти арт-діячі вирішили придбати ліки, вітаміни, а також лимони, мандарини, апельсини, часник, цибулю, шпину, інші актуальні фрукти та овочі з вітаміном С. І передати їх Сквирському дитячому будинку.

редактор рубрики
Володимир БУРБАН

журналісте, брате!

Пліч-о-пліч із Єфросиніною

Дарина ПРИХОДЬКО

До аудиторії ввійшла студентка-старшокурсниця, в руках у неї була чашка чаю, призначена для телеведучої Маші Єфросиніної. Маша одразу вихопила чашку й запитала: «З цукром? Дякую. Разом і пообідаю»

Ось із цього напівкумедного дійства в Інституті журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка розпочалась прес-конференція з відомою телеведучою Марією Єфросиніною. Від початку зустріч планувалось провести в приміщенні прес-центру, але прийшла така кількість студентів, що довелося перенести до більшої аудиторії. Майже кожен – від першокурсника до випускника – тримав у руках записничок, ручку, і – фотоапарат. Маша запізнилася на п'ять хвилин і стільки ж часу за це вибачалася.

– Я дуже пунктуальна і завжди приходжу на п'ять хвилин раніше, а потім, як дурепа, всіх чекаю, посміхнулася вона і відмовилася сісти за стіл, залишившись стояти.

По тому, як Єфросиніна тримала руку в кишенях, ходила туди-сюди і часто відкидала волосся за вуха, було видно, що вона хвилюється. Телеведуча не очікувала, що на зустріч із нею збереться така кількість людей, до того ж боялася, що від неї вимагатимуть чогось надзвичайного.

– Я ж можу говорити лише про себе і свій досвід, – весь час повторювала вона, і кожен раз, почувши від студентів патетичне «пані Маріє», просила називати її просто «Машею».

Запитань студенти спочатку ставили небагато. Мабуть, опинившись пліч-о-пліч з Єфросиніною, аудиторія розгубилася й лише голосно сміялася у відповідь на її жарти. А потім посилалися на телезірку цілі теради речень – і про початок кар'єри, і про ролі на телебаченні, про політичну позицію, сім'ю. Почувши слово «політика», Маша розсмі-

ялася, нагадала студентам, яке прізвище носить її знаменита сестра Єлизавета, і раптом, насупивши брови, сказала: «Для мене виступати відкрито за якусь політичну партію означає займатися проституцією. Я цього собі ніколи не дозволю».

Довго Маша розповідала про свою маленьку доньку та шкодувала, що має мало часу, аби побути з нею. Трохи говорила про роль у телесеріалі «5 хвилин до метро».

– Загалом, мені не сподобалося, і я попросила сценаристів «переліхати мене трамваем». Вони зглянулися і влаштували для мене менш глобальну «автокатастрофу», – пожартувала телеведуча.

У компанії з Єфросиніною час летів непомітно. Ось пролунало останнє запитання, і Маші залишалося лише затриматись на десять хвилин, аби роздати бажаним автографи. – Якось раніше журналісти були добрішими, – врешті-решт сказала телеведуча. А потім знову посміхнулася, – у журналістиці немає місця для ностальгії.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ ОГОЛОШУЄ КОНКУРС

для формування кадрового резерву на 2010 рік на посади державних службовців першої-третьої категорій, призначення на які здійснюється президентом України за поданням Кабінету Міністрів України та Кабінетом Міністрів України

Центральний апарат МКТ:

- перший заступник міністра – 2 посади;
- заступник міністра – 5 посад.

Державна служба контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України:

- голова – 1 посада;
- заступник голови – 2 посади.

Державна служба кінематографії:

- голова – 1 посада;
- перший заступник голови – 1 посада;
- заступник голови – 1 посада.

Державна служба туризму і курортів:

- голова – 1 посада;
- перший заступник голови – 1 посада;
- заступник голови – 2 посади.

Державна служба з питань національної культурної спадщини:

- голова – 1 посада;
- перший заступник голови – 1;
- заступник голови – 2.

ВИМОГИ:

1. Документи для участі в конкурсі приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення в газеті «Культура і життя».
2. До участі у конкурсі допускаються особи, які:
 - є громадянами України;
 - вільно володіють державною мовою;
 - мають повну вищу освіту;
 - мають стаж державної служби чи служби в органах місцевого самоврядування не менш як п'ять років та займають (займали) посади в державних органах чи органах місцевого самоврядування не нижче четвертої категорії, а на посади голів районних державних адміністрацій – не нижче п'ятої категорії або мають стаж роботи не менш як п'ять років на посадах керівників державних підприємств, установ та організацій, їхніх заступників.
3. До участі у конкурсі не допускаються особи, які:
 - досягли встановленого законом граничного віку перебування на державній службі;
 - визнані у визначеному порядку недієздатними;
 - мають судимість, що є несумісною із зайняттям посади державного службовця;
 - позбавлені права займати відповідні посади в установленому законом порядку на визначений строк;
 - в інших випадках, обумовлених законами.
4. Особи, які виявили бажання взяти участь у конкурсі, подають до конкурсної комісії такі документи:
 - заяву про участь у конкурсі;
 - копію першої та другої сторінок паспорта громадянина України;
 - заповнену особову картку форми П-2ДС;
 - копію трудової книжки;
 - фотокартку розміром 4х6 сантиметрів.
 Може подаватися також додаткова інформація стосовно освіти,

досвіду роботи, професійного рівня і репутації (копії документів про підвищення кваліфікації, присвоєння наукового ступеня або вченого звання, характеристики, рекомендації, наукові публікації тощо).

5. Народні депутати України, державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування, які займали посади першої, другої категорій не менше двох років, переможці та лауреати щорічного Всеукраїнського конкурсу «Кращий державний службовець», зараховуються до кадрового резерву без конкурсного відбору за умови подання документів у визначений строк.

6. Відбір до кадрового резерву здійснюється у формі співбесіди, яка проводиться конкурсною комісією.

Документи для участі у конкурсі подаються особисто у відповідні кадрові служби:

Центральний апарат Міністерства культури і туризму України (відділ кадрів):

01601, м. Київ, вул. Івана Франка, 19, кім. 109, телефон для довідок: **234-39-93**

Державна служба контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України:

01010, м. Київ, вул. Івана Мазепи, 28, кім. 416, телефон для довідок: **280-57-30**

Державна служба кінематографії:

01601, м. Київ, вул. Івана Франка, 19, кім. 115, телефон для довідок: **234-40-94**

Державна служба туризму і курортів:

01034, м. Київ, вул. Ярославів Вал, 36, кім. 305, телефон для довідок: **272-61-53**

Державна служба з питань національної культурної спадщини:

01015, м. Київ, вул. Івана Мазепи, 21, корпус 20, телефони для довідок: **254-58-43, 254-42-79**

Конкурсна комісія

редактор рубрики
Орест КОГУТ

за лаштунками

■ ПРИНАГІДНО

Олеся Теліженко народилася в Черкасах у мистецькій родині. Закінчила Львівську національну академію мистецтв. Учасниця численних конкурсів для молодих дизайнерів. Колекції створює на основі українських етномотивів. Автор кількох наукових робіт у цій сфері.

З 2006 року бере участь у показах Українського тижня моди. Шіє одяг для родин Віктора Ющенка, Раїси Богатирьової, Ніни Матвієнко, Росави, Мариси Горобець, «Гайдамаків».

Заміжня, виховує сина.

Сукня для першої леді і костюми для «Гайдамаків»

Олеся Теліженко – дизайнер, працює в стилі етно. Причому, працює вдало. Не опускається до «шароварщини» і не тулить віночки туди, де їм не місце

Про поважних замовників і власне майбутнє вона люб'язно погодились із нами поговорити.

– Твоя остання колекція «Таткова витинанка» минулої осені отримала дуже добрі відгуки, і ось ти пропускаєш уже другий Ukrainian Fashion Week. Чому?

– Насправді, я вже подумую про наступну зимову колекцію. А поки що вирішила більше часу приділити замовникам. Це дуже важливо. Передовсім це ознака успіху, як і участь в Ukrainian Fashion Week. І означає, що чотири роки роботи не минули марно. І коли люди самі телефонують – десть там почули, побачили – мені дуже приємно. Тим паче зараз були такі замовлення, якими не можна знехтувати, – від Катерини Ющенко, наприклад. (Олеся створила одяг для першої леді та молодших дітей президента для участі в цьогорічних урочистостях із нагоди Дня незалежності України).

– Як пані Катерина про тебе дізналася?

– Завдяки виставці (витинанки я презентувала разом із батьком – художником Миколою Теліженком навесні цього року) та добрим людям. Ми спеціально для пані Катерини провели персональний перегляд виставки, їй дуже сподобалися наші роботи, надто та, яку тато присвятив Вікторові Андрійовичу. Там є така сцена: син стоїть на колінах і його благословляє мати...

– Батько вручив подарунок президентові?

– Так, у Каневі під час Шевченківських днів.

– Чи знаходила час для примірок така поважна замовниця?

– Фактично була лише одна примірка...

– Те, що й найменші члени родини Ющенко були в твоєму одязі, означає, що ти хочеш спробувати себе в дитячому сегменті ринку?

– Я пробую себе в усіх сегментах, де тільки можна. І весільні сукні шию, і вечірні. Якщо вдається, то чому б і ні. Людям все потрібно. Нещодавно запустила другу лінію.

– Чим вона цікава?

– Це масовий пошив. Менша ціна. Довго я довкола цього ходила, і нарешті мені вдалося. Ніби непогано йдуть справи.

– Ти згадала про весільні сукні. Як часто до тебе звертаються із проханням зробити весільне вбрання в етностилі?

– Маю 3–5 таких замовлень щороку. Кожне індивідуальне. Якось був випадок – перешивали весільну сукню від Валентино, що дісталася дівчині з Черкас у спадок від тітки з Італії. Потім сміялися, мовляв,

ось який у нас рівень, Валентино доручають перешивати.

Одна наречена прийшла і каже: «Я навіть до цих весільних салонів не заходила, бо тільки на вітрину глянула, вже бачу, що всі сукні однакові. Шукаю щось особливе».

– Окупуєшся бізнесом? Чи поки лише вкладаєш гроші?

– Поки що тільки вкладаю. Недарма кажуть, півжиття людина працює на своє ім'я, а потім воно працює на неї. Цьогоріч я вже відчула, що мене знають, про мене чули. Не останнє місце в цьому й Ukrainian Fashion Week. Це своєрідна дорога реклама. Але вона себе виправдовує.

– Які жінки приходять до твоєї майстерні?

– Сміливі, самостійні і дуже гарні. Всі вони різні, але нас єднає любов до етно. Людина їздить світом в убранні українського дизайнера і комфортно почувається, адже одяг теж представляє її країну.

– Те, що ти обрала такий шлях, – випадковість?

– Це не було спонтанно. Я народилася такою і буду такою. Не хочу розпорошуватися – Індія чи Китай. У Китаї мають бути свої дизайнери, в Україні – свої. Як дизайнери, так і замовники. Нещодавно журналісти запитали: «А як ви ставитесь до того, що зараз українські політики обирають

за лаштунками

українських дизайнерів?» Так і має бути, а як же інакше?

– Дехто з вітчизняних дизайнерів мріє, щоб їхню сукню вдягла Мадонна, приміром. У тебе є така ідея-фікс?

– Мені подобаються образи Анжеліни Джолі та Кіри Найтлі. Але краще буду стверджуватися в Україні, аніж мріяти, що хтось із них одягне мої вироби.

– Ти вже переїхала до Києва, а майстерня залишається в Черкасах, у твоєму рідному місті. Чи збираєшся і виробництво перенести до столиці?

– На це потрібен час. Найголовніше, що там працюють найближчі люди, яким можна довіряти. Я впевнена в них. Слава Богу, вдалося зібрати гарний колектив.

– Родина бере участь у твоїй роботі?

– Управлінськими справами займаюся я і менеджер Ірина Саніна (дружина режисера Олеса Саніна). Вона зараз у декретній відпустці, але все одно працює. І чоловік мій допомагає, коли може. Він хотів, щоб я більше займалася родиною, а я вся в роботі...

– Син Аскольд уже якось виявляє свої здібності?

– Мені подобається, що він «сильна» особистість. Це головне. Влітку відбувся скульптурний симпозіум в Черкасах, ми їздили дивитися на татові роботи, Аскольду так сподобались молот і ще якісь там знаряддя. Тато сказав: «Усе, буде скульптором!». Хтозна, подивимось.

– Над чим зараз працюєш?

– Над костюмами для «Гайдамаків». Одну «партію» вже зробила. Хлопці в них виступають. Нещодавно повернулися з Канади, одразу зателефонували, розповідали про гарні відгуки. Мене це дуже тішить.

– А з «Мандрями» співпраця відбулася?

– Лише як із моделями (учасники гурту «Мандри» презентували одну з колекцій дизайнера). Ми дружимо. Всією сім'єю ходили на презентацію нового альбому. Фома (лідер «Мандрів») усім розповідав, що мій малий – його хрещеник.

Якщо для «Мандрів» робити костюми, то їх треба багато, для кожної пісні – інший. З «Гайдамаками» простіше, в них один стиль – такі собі козаки. Тож пошили їм червоно-чорні костюми.

– Ти обмовилася про майбутню зимову колекцію. Якою вона буде?

– Образ тільки починає визрівати. Думаю, що буде поєднання різних технік. Витинанка залишиться, це моє. Я й надалі її застосовуватиму. Конкретно, що саме вийде – не знаю. Але мені сподобалося, як тато колись казав: «Навіщо шукати в чужому городі, якщо в своєму родить».

– Є далекосяжні плани?

– Не вистачає часу на мистецтво. Я б хотіла якусь власну виставку зробити, до Спільки художників вступити. Намагаюсь розширити рамки дизайну одягу, звертаючись до народного мистецтва. Мрію книгу написати про моду кінця XIX – початку XX століття. Адже в нас був доволі високий «модний рівень», були заможні люди, які розвивали моду, їздили навіть на театральні прем'єри до Риму. Ми, на жаль, нічого цього не знаємо.

– Тобто, українки люблять гарно вдягатися завжди.

– Споконвіку.

редактор рубрики
Людмила ЧЕЧЕЛЬ

діаспора: велика британія

■ **МАРІЙКА ФІНІВ:**
МОЯ ЛЮБОВ ДО УКРАЇНИ – ВІД БАТЬКА
Марійка Фінів – голова Організації українських жінок у Великій Британії – народилася в цій країні. Нині живе в Дарбі, вчителює в англійській початковій школі. Має дорослу доньку Мирославу та сина Зенка, тішиться трьома онуками. Усі вільно володіють українською мовою.

– Моя доля – неординарна, – розповідає пані Марійка. – Мама – італійка. Народилася неподалік Венеції. До Англії приїхала на заробітки, бо всюди була криза. Тато родом із Надвірнянщини, що на Івано-Франківщині, залишився тут після війни. Мама швидко навчилася розмовляти українською, вишивала, робила писанки, готувала українські страви. Коли ми приїжджали в гості до Італії, мама часто забувала й продовжувала говорити українською. Обидві мови такі милозвучні, а народи такі співучі! Отож і діти наші та й онуки володіють українською, відвідують суботні українські школи.

Кілька слів про Організацію українських жінок, що об'єднує 22 гуртки по всій Великій Британії. Це найбільша організація в Європі. 600 членкинь. Маємо головну управу, яка проводить засідання, ухвалює рішення, що їх ми надсилаємо до гуртків. Спочатку жінки об'єдналися, аби подбати про виховання дітей. Треба було організувати дитячі садочки, суботні та недільні школи. Допомогу здійснили Спілка української молоді та пласт. Я входила до Спілки української молоді. Згодом при Союзі українців у Великій Британії було започатковано Організацію українських жінок, аби детальніше займатися жіночими справами. Особливо ми переймалися чорнобильською бідою. Започаткували фонд матері та дитини – сіл Чорнобильської зони. Навіть мій чоловік Іван супроводжував гуманітарну допомогу до Іванкова та вітаміни й ліки до 14-ї Київської спеціалізованої лікарні.

Торік ми святкували 60-річчя. Трохи відступили від звичаєних зборів. Натомість провели фестиваль народної творчості у відомому населеному пункті – Тарасівці, де переважає українська мова. Власне, там усі українські свята відбуваються. Кожен гурток демонстрував свою творчість: писанки, вишивані вироби, звучали пісні... Ми прагнемо, аби англійці більше знали про Україну, її таланти. У Дарбі працює танцювальний гурток «Говерла». Нещодавно ми успішно виступали в Манчестері, бували й в Україні. Частенько навідуємося до Львова, там працюють англійські дитячі табори. Для дітей корисна практика розмовної мови.

Я маю звання старшого вчителя вищої категорії. Але багато часу йде на громадську роботу – навчаю людей виготовляти писанки. Маю свою колекцію писанок. До цього з любов'ю долучилися донька й онуки. Навесні проводимо акцію «Великодні кошик».

Берегиня родинного тепла

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Знайомтесь:
Світлана Панченко.
В Лондоні мешкає 15 років.
Працює перекладачем-консультантом.
Виховує сина Йосипа

Вісім років тому її обрали головою гуртка імені Галини Дидик, що належить до Організації українських жінок у Великій Британії. Власне, на запрошення пані Світлани мені й вдалося побувати у Лондоні.

Світлана Панченко погодилася відповісти на мої запитання.

– Розкажіть, будь ласка, трохи про свою громаду.

– Лондонський гурток імені Галини Дидик – один із підрозділів Організації українських жінок у Великій Британії. Наша управа збирається один раз на два місяці. Ми плануємо заходи, відпочинок жінок та їхніх родин.

– **Цьогоріч у вас велике свято – 60 літ гуртка. Не секрет, що це роки наполегливої і жертвовної праці. У цьому є вагомий внесок ваш і ваших членкинь.**

– Справді, за ці роки мої колежанки намагалися гідно виконувати свій національний обов'язок поза межами рідної України, щоб не лише зберегти духовні скарби, вивезені з неї, а й передати їх майбутнім поколінням. З незапам'ятних часів Україна славилася своїми доньками: Маруся Чурай, Ганна Барвінок, Мілена Рудницька (обра-

на до Сейму), Олена Кисілевська (обрана до Сенату), Олена Теліга. Їхній героїзм закликає нас до виховання молодого покоління у вільному світі, щоб розквітали наша мова, рідна пісня, українська свідомість. Наче ластівки до рідного гнізда, жіноцтво злетілося 1968 року за покликом серця до громадського дому на Голланд Парк авеню, а з 1949 по 1968 рік – зустрічалися на Ноттінг Хілл Гейт.

– **Для успішної праці гуртківців потрібно було мати приміщення та фінанси.**

– Так. Жінки почали готувати українські страви та збирати добровільні внески. Модними

й популярними стали святвечори, колядки та щедрівки, свята Миколая, Андрія та Маланки й інші забави. У суботу та неділю влаштовували частування українськими стравами.

1963 року гурток налічував 35 членів, а вже 1987-го 60. Пригадується свято, яке влаштували до першого Дня незалежності України, а згодом з нагоди відкриття Української Авіалінії... Також ми відзначали відкриття Української секції Бі-Бі-Сі та 60-річчя УПА.

– **Варто зауважити, що робота в гуртку є добровільною, на громадських засадах.**

– Праця в суспільній опіці спрямована на відвідування хворих у лікарнях та домівках. Також жінки їздять до інвалідської оселі в Чіддінгфолд – провідувати самотніх.

– **Знаю, що українських жінок, які мешкають у Великій Британії, не оминають проблеми рідної землі.**

– Наші членкині були першими, хто відгукнувся на чорнобильську трагедію. Дружно ми стояли біля пам'ятника святому Володимирі під час помаранчевої революції на підтримку «Нашої України». Ми надіслали перші посилки гуманітарної допомоги потерпілим від повені.

– **І все ж, які талановиті й майстровиті наші українки! Щойно милувалася виставкою малярських робіт Іванни Масюк...**

– У гуртку студіювали мистецтво писанок під керівництвом Олени Єнкали. Вона демонструвала писання писанок у виставковій залі «Олімпія». Мисткиня Олександра Коростовець малювала ікони, одна з них прикрашає Українську католицьку катедру. Пані Мащак малює церкви Гуцульщини й Галичини, які були знищені.

Анна Опаренко проводила курс української вишивки. Під керівництвом мистецької реферантури виготовлено яворіський стрій для музею імені Алли Горської в Манчестері.

Поки ми розмовляли з пані Світланою, членкині обмінювалися приємними новинами, вирішували спільно проблеми, смакували власноруч приготовані українські страви.

Союз українців у Великій Британії був заснований 1946 року в столиці Шотландії Единбурзі, а вже наступного року зареєстрований і працює у Лондоні

Має організації, осередки та об'єднання. Серед найпопулярніших – Організація українських жінок у Великій Британії, Спілка української молоді.

Відділи союзу присвячують значну увагу культурним питанням. У співпраці з управами і членами діючих місцевих організацій влаштовують спільні національні та релігійні святвечори.

Нині готуються до вшанування пам'яті жертв Голодомору, видатних українських постатей – героїв новітньої історії України. Відзначають роковини відомих письменників – світочів української літерату-

ри, влаштовують зустрічі з прибулими до громад державними посадовцями та митцями України.

Духовним осередком вважають бібліотеку імені Тараса Шевченка, відкриту 1947 року. Багато довелось попрацювати, аби зібрати й упорядкувати 30 тисяч книжок! На сьогодні ми отримуємо 250 періодичних видань з усього світу. Маємо двісті читачів, більшість з них – студенти. У нас зберігаються рідкісні каталоги з мистецтва. Маємо, приміром, наукові видання українських культурних центрів з різних країн.

Нещодавно бібліотека отримала 250 кілограмів (!) «Київської старовини». У переве-

зненні дуже допоміг нам президент України Віктор Ющенко. Приємно, що стіни зали прикрашають ікони відомого іконописця Ростислава Глуква, який народився на Волині, а навчався у поважній мистецькій школі – Гаммерсміт Коледж оф арт. У нього неймовірно цікава манера зображення святих.

Сьогодні бібліотека отримала в дарунок ще один безцінний скарб – скульптури Григора Крука, серед них – бронзове погруддя Тараса Шевченка.

Людмила ПЕКАРЬКА,
директор бібліотеки
імені Тараса Шевченка в Лондоні

Духовний осередок

редактор рубрики
Наталка БІЛОЦЕРКІВЕЦЬ

діаспора: росія

■ НАША ДІАСПОРА

Упродовж десяти років у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя працює Центр гуманітарної співпраці з українською діаспорою. Сьогодні він підтримує тісні зв'язки з 64 об'єднаннями українців у 29 країнах світу. Цікаві та різноманітні форми співпраці започатковано з Культурним центром України в Москві, з об'єднанням українців «Заповіт» столиці Білорусі Мінська, з національно-культурним центром українців Башкортостану «Кобзар», з українсько-американським фондом «Сейбр-Світло». Плідні освітньо-наукові контакти підтримуються зі школою імені М. Грушевського в Тбілісі, з кафедрою слов'янських літератур Білоруського державного університету, з Інститутом культурної спадщини Академії наук Молдови, Уфимською філією Московського державного гуманітарного університету імені М. Шолохова. Великими друзями нашого центру стали: поет і перекладач із Румунії Павло Романюк, учителька української мови з Австралії Роксолана Мішалова, філософ і культуролог із Санкт-Петербурга Тетяна Лебединська, відомий історик з Уфи Василь Бабенко, учителька та громадський діяч із Молдови Ірина Горянська.

Центр видає газету «Український дім», часопис «Наш український дім», збірник «Український вимір», проводить науково-практичні конференції, присвячені проблемам діаспори.

Щорічно до нашого гоголівського вузу приїздять українці з усього світу: навчатися, працювати в нашій бібліотеці чи просто вклонитися землі, що зростила Миколу Гоголя, Євгена Гребінку, Леоніда Глібова, Євгена Гуцала та багатьох інших відомих випускників нашої Alma mater.

Тамара ПІНЧУК

Пам'ятник графу Іллі Андрійовичу Безбородьку, фундатору Ніжинської гімназії вищих наук (нині університет)

Образ українського Петербурга

Відома дослідниця українсько-російських культурних зв'язків, невтомна ентузіастка української громади в Санкт-Петербурзі Тетяна ЛЕБЕДИНСЬКА – середня зі «шпаченят»: трьох доньок поета Миколи Шпака, котрий загинув 1942 року в гестапівській катівні

У рік 100-літнього ювілею Миколи Шпака донька приїхала з Росії для участі у презентаціях книги вибраних поезій свого вічно 33-літнього батька, якого вона пам'ятає лише за фотографіями.

Втім, це була не єдина справа, якою Тетяна Миколаївна займалася понад місяць перебування в Україні. До речі, цього року вона приїждить до нас уже вчетверте. І взагалі «гостею» Тетяну Лебединську не назвеш. Ще й тому, що у славетному «письменницькому» будинку в центрі Києва вона зберегла частину батьківського помешкання: одна з небагатьох «письменницьких дітей», хто не продав новітнім скоробогаткам дорогих (у всіх сенсах слова) столичних квадратних метрів.

Тут ми й зустрілися з пані Тетяною.

– Як так сталося, що вже понад півстоліття, майже все своє життя Ви мешкаєте в Санкт-Петербурзі? Що привело у такі далекі краї?

– Мій чоловік Ігор. Сестра познайомила нас, коли я ще була школяркою-дев'ятикласницею. Старший за мене на 14 років, він кілька разів пропонував руку і серце – аж доки моя мама не дозволила (*сміється*).

Я вийшла заміж вісімнадцятирічною і через рік перейшла з ЛДУ до ЛГУ – тобто змінила Львівський державний університет на Ленінградський «государственный». Керівником моєї дипломної роботи з історії («Царська цензура і українська література») був колишній чернігівець професор Семен Венеціанович Окунь, і значною мірою завдяки йому Україна назавжди стала предметом моїх наукових інтересів.

– Ви кандидат філософських наук...

– Так, і писала дисертацію знов-таки на українському матеріалі: «Практичне народництво в Україні в 70–80-і роки XIX століття». Йшлося про заклик Михайла Бакуніна «іти в народ», коли сотні молодих людей із забезпечених родин ставали народними вчителями, фельдшерами, медсестрами, бібліотекарями в хатах-читальнях... Із цього середовища вийшли російські народовольці – цікаво, що дуже багато з них були українцями.

– Розкажіть про програму свого нинішнього приїзду в Україну.

– Мене запросили на парламентські слухання з проблем зарубіжного українства. Цій темі був присвячений і 3-й Міжнародний конгрес «Українська освіта у світовому часопросторі» (21–22 жовтня) під егідою Національного науково-дослідного інституту українознавства, де я виступала. До речі, про освіту. Я не особлива прихильниця суто українських шкіл за межами України. Вважаю, що українські діти в інших країнах мають навчатися у «змішаних» школах (за прикла-

дом Канади), адже в більшості їм далі жити, вчитися, працювати тут. У Петербурзі ми маємо унікальний досвід Слов'янської школи, де учні поглиблено вивчають, окрім загальної програми Міністерства освіти РФ, також мову, історію, літературу, культуру однієї зі слов'янських націй. Зокрема й українську – і то не лише етнічні українці, а й усі охочі. І таким дітям, незалежно від їхнього походження, український уряд мав би дати можливість безкоштовного стажування в українських освітніх закладах, запрошувати їх до наших міжнародних дитячих і молодіжних таборів, мовних шкіл тощо – так будь-яка країна формує коло своїх друзів. Кожна... але не наша! Я певний час викладала в цій школі – і з чим же зіткнулася? Мало що українське консульство не допомагало ані підручниками, ані літературою, – навіть український прапор нам подарували... українці Башкирії! Взагалі це дивно, що українські високопосадовці, коли приїждять до Петербурга, не вважають за потрібне прийти в цю школу, зустрітися з громадою, навіть квіти до пам'ятника Шевченкові не здатні принести!

Я можу мати безліч претензій до російських урядовців (адже наші українці – громадяни Росії, і місцева влада мусить сприяти задоволенню їхніх культурних та освітніх потреб), та хіба у такому становищі українців Росії не винна і українська держава? Скоро двадцять років, як петербурзька наука бібліотека (а що казати про «звичайні» книгозбірні) не отримувала жодної книжки з України! Я спеціально шукала в каталозі бібліотеки Російської Академії наук (її директор Валерій Леонов родом з Почаєва і всіляко сприяє роботі української громади) видання на тему Голодомору – жодного! А потім говоримо, що росіяни перекручують нашу історію...

Або такий сумний факт. Нещодавно в Україні видано підготовлену мною книгу «Український Некрополь Санкт-Петербурга». Скільки могил наших славетних земляків перебувають у жахливому стані! Ми з Олександром Близнюком, підприємцем українського походження, самотужки щороку впорядковуємо два-три таких поховання. Я не вихваляюся, і взагалі вважаю, що особиста небайдужість важить у таких справах куди більше, ніж «офіцій-

ні» укази та розпорядження, – але чому українська держава, яка, наприклад, так любить рахувати «золото Полуботка», не поставити хоча б хреста на його пам'ять на колишньому Самсонівському цвинтарі?

Щойно я повернулася з Полтавщини, відвідувала родове помістя Євгена Гребінки – і згадала занедбану могилу його брата, архітектора-академіка Миколи Павловича Гребінки, на Смоленському кладовищі в Петербурзі. Він спроектував понад 100 будівель в колишній російській столиці. Хто це знає?

– І які враження від батьківщини автора «чорних очей»?

– Сумні. Маеток Гребінок зруйнований... Невже на Полтавщині не знайдеться людей, котрі б пожертвували на відбудову оселі письменника, чие 200-річчя відзначатимемо незабаром, по якійсь тисячі гривень? Чому не створити благодійний фонд, не провести літературного конкурсу, фестивалю романсу (назвемо його «Очи черные»)??..

– Ви були також у Ніжині. Це пов'язано з майбутніми науковими проектами?

– Справа в тому, що наступного року я б хотіла провести в Петербурзі День вулиці Ніжинської – так, як це роблять австрійці, що мають Віденську вулицю в нашому місті. У них одна така – а тим часом близько 40 петербурзьких вулиць носять «українські» імена: Київська, Полтавська, Сумська, Роменська та інші, збережені від XIX століття; вулиця і площа Тараса Шевченка...

Отож наступний ювілейний міжнародний науковий семінар з українознавства, який я організовую в Петербурзі вже десятий рік поспіль, буде називатися «Диалог культур. Україна і Росія. Ніжинський Санкт-Петербург». Планую провести його у два етапи: 11–13 травня в Ніжині, і потім на «білі ночі» (*усміхається*) 27–30 травня в Санкт-Петербурзі.

– З якими почуттями залишаєте Україну цього разу?

– Як завжди – суперечливими. Бачу, як мало робиться в культурній, науковій сфері, і це мені болять. Іноді думаю: воно мені треба, так перейматися тим, чим мали б перейматися тутешні чиновники? Дивлюся на календар, виданий до 175-річчя Київського університету... А чи хтось знає, що першим ректором Петербурзького університету був українець Михайло Балутянський? А ще чотири роки ректором Петербурзького університету був Петро Редкін – родом із Ромен... Чи хтось пам'ятає, що Кирило Розумовський тридцять років був президентом Російської Академії наук?

Мрію видати путівники по «українському» Петербургу трьома мовами (українська, російська, англійська), з фото і картами. Ось проходила центром Києва і у вітрині однієї з туристичних агенцій побачила кілька пропозицій: «Новогодний Петербург», «Ночной Петербург» і так далі. А де ж український Петербург? Який творився на козацьких кістках, розумом і талантом численних українців, що значною мірою вибудували і російську культуру, і російську науку.

Розмову вела Наталка БІЛОЦЕРКІВЕЦЬ

редактор рубрики
Наталія ПОТУШНЯК

телерадіотиждень

Телеканал «Культура» 6-15 листопада 2009 року

Понеділок, 9 листопада

06.00 Молитва за Україну
06.05 «Він! М.Вінграновський»
06.35 Пікардійська терція. Антологія. Том II
07.30 Мультифільми
08.00 Родина Миколи Лисенка
08.25 Х/ф «Сара Бернар» •
09.55 Енергія здорового духу
10.30 Кінокомедія «Шанс» •
11.10 «Червона калина». Бандуро моя мальованая
11.55 Місто сонця
12.15 Так було і так буде довіку
12.30 Х/ф «Сорочинський ярмарок» •
13.55 Асторфест
15.40 Визначні українці. Тарас Мельничук
16.30 Т/с «Таємничий острів»
17.00 Мультифільми
17.30 Гра долі. Мовчазне божество
17.45 Світ книги. Юрій Андрухович
18.15 Т/с «Захисник»
19.00 Прайм-тайм культури
19.15 Леонід Талалай. Неурахований час
19.30 Д/ф «Львівських кав'ярень чар», фільм 1. «Абетка»
19.50 Філософські портрети. Олександр Потебня
20.05 Діалог. Брати Капранови
20.30 Олександр Бородін. Опера «Князь Ігор»
23.05 Вони вижили в Холокості
00.00 Прайм-тайм культури
00.15 Леонід Талалай. Неурахований час
00.30 Д/ф «Львівських кав'ярень чар», фільм 1. «Абетка»
00.50 Філософські портрети. Олександр Потебня
01.05 Діалог. Брати Капранови
01.30 Олександр Бородін. Опера «Князь Ігор»
04.05 Гра долі. Мовчазне божество
04.20 Світ книги. Юрій Андрухович
04.45 Вони вижили в Холокості
05.40 Мирослав Скорик. Концерт для віолончелі з оркестром

Вівторок, 10 листопада

06.00 Молитва за Україну
06.05 Гра долі. Мовчазне божество
06.15 Світ книги. Юрій Андрухович
06.45 Т/с «Захисник»
07.30 Мультифільми
08.00 Прайм-тайм культури
08.15 Олександр Бородін. Опера «Князь Ігор»
10.50 Тарас Мельничук
11.40 Д/ф «Львівських кав'ярень чар», фільм 1. «Абетка»
12.00 Т/с «Таємничий острів»
12.30 Леонід Талалай. Неурахований час
12.50 Філософські портрети. Олександр Потебня
13.05 Діалог. Брати Капранови
13.30 Х/ф «Шорс» •
15.20 Вони вижили в Холокості
16.15 Сергій Рахманінов. Симфонія № 2
16.30 Т/с «Таємничий острів»
17.00 Мультифільми
17.30 Гра долі. Та, що поряд
17.40 Театральний сюжет. Едіт Піаф. «Життя у кредит»
18.15 Т/с «Захисник»
19.00 Прайм-тайм культури
19.15 Леонід Талалай. «Незамовлений вік»
19.35 Д/ф «Львівських кав'ярень чар», фільм 2. «Віньєтка»
20.00 В майстерні художника
20.20 Поєднання талантів
20.30 Х/ф «Мартин Боруля» •
22.05 Чернігів. Церква Параскеви П'ятниці
22.15 Італійський фреш
23.35 Д/ф «Новгород-Сіверський»
00.00 Прайм-тайм культури
00.15 Леонід Талалай. «Незамовлений вік»
00.35 Д/ф «Львівських кав'ярень чар», фільм 2. «Віньєтка»
01.00 В майстерні художника
01.20 Поєднання талантів
01.30 Х/ф «Мартин Боруля» •
03.05 Театральний сюжет. «Едіт Піаф. Життя у кредит»
03.40 Д/ф «Новгород-Сіверський»
04.05 Гра долі. Та, що поряд
04.20 Чернігів. Церква Параскеви П'ятниці
04.30 Італійський фреш
05.45 Сергій Рахманінов. Симфонія № 2

Середа, 11 листопада

06.00 Молитва за Україну
06.05 Гра долі. Та, що поряд
06.15 Театральний сюжет. «Едіт Піаф. Життя у кредит»
06.45 Т/с «Захисник»

07.30 Мультифільми
08.00 Прайм-тайм культури
08.15 Х/ф «Мартин Боруля» •
09.50 В майстерні художника
10.10 Італійський фреш
11.25 Чернігів. Церква Параскеви П'ятниці
11.40 Д/ф «Львівських кав'ярень чар», фільм 2. «Віньєтка»
12.00 Т/с «Таємничий острів»
12.35 Леонід Талалай. «Незамовлений вік»
12.55 Поєднання талантів
13.05 Д/ф «Новгород-Сіверський»
13.30 Вистава на телеекрані. Володимир Кунін. «Кіся»
14.45 «Кармен-Street». Балет у виконанні ансамблю «Кияночка»
15.55 Такий неовілейний Богдан Козак
16.30 Т/с «Таємничий острів»
17.00 Мультифільми
17.30 Гра долі. Княгиня Ольга
17.45 Марек Пестрак – польський Спілберг
18.15 Т/с «Захисник»
19.00 Прайм-тайм культури
19.15 Леонід Талалай. «Багряні тіні»
19.35 Веніамін Тольба. Романтик ХХ століття
20.25 І.Франко. «Для домашнього вогнища». Вистава Київського театру імені І. Франка
22.05 Х/ф «Тарапуцька і Штепсель під хмарами» •
22.25 Кишиштов Пендерецький у Києві
23.05 Д/ф «Володимир зорав, Ярослав засіяв»
00.00 Прайм-тайм культури
00.15 Леонід Талалай. «Багряні тіні»
00.35 Веніамін Тольба. Романтик ХХ століття
01.30 І.Франко. «Для домашнього вогнища». Вистава Київського театру імені І. Франка
03.10 Такий неовілейний Богдан Козак
03.40 Марек Пестрак – польський Спілберг
04.05 Гра долі. Княгиня Ольга
04.25 Д/ф «Володимир зорав, Ярослав засіяв»
05.15 Кишиштов Пендерецький у Києві

Четвер, 12 листопада

06.00 Молитва за Україну
06.05 Гра долі. Княгиня Ольга
06.15 Марек Пестрак – польський Спілберг
06.45 Т/с «Захисник»
07.30 Мультифільми
08.00 Прайм-тайм культури
08.15 І.Франко. «Для домашнього вогнища». Вистава Київського театру імені І. Франка
09.55 Такий неовілейний Богдан Козак
10.30 Д/ф «Володимир зорав, Ярослав засіяв»
11.20 Кишиштов Пендерецький у Києві
12.00 Т/с «Таємничий острів»
12.35 Леонід Талалай. «Багряні тіні»
12.55 Х/ф «Тарапуцька і Штепсель під хмарами» •
13.15 Веніамін Тольба. Романтик ХХ століття
14.05 Х/ф «Вершники» •
15.35 «Земле моя, так любя ти мені»
16.30 Т/с «Таємничий острів»
17.00 Мультифільми
17.30 Гра долі. Соломон і Годеле
17.45 Вулиця Терещенківська, 9, частина 1
18.05 Поетичні сторінки. Станіслав Зінчук. «Перекази», частина 1
18.15 Т/с «Захисник»
19.00 Прайм-тайм культури
19.15 Неформат
20.00 Портрет. Януш Юхницький
20.30 Золота колекція «Золотих воріт». Володимир Гришко. Обличчя нової опери
22.10 Д/ф «Становлення українського німого кіно»
23.10 Срібні ворота
23.40 «Як на духу...». Ніна Матвієнко
00.00 Прайм-тайм культури
00.15 Неформат
01.00 Портрет. Януш Юхницький
01.30 Золота колекція «Золотих воріт». Володимир Гришко. Обличчя нової опери
03.10 Д/ф «Становлення українського німого кіно»
04.10 Срібні ворота
04.40 Гра долі. Соломон і Годеле
04.55 Вулиця Терещенківська, 9, частина 1
05.15 Поетичні сторінки. Станіслав Зінчук «Перекази», частина 1
05.25 «Як на духу...». Ніна Матвієнко
05.45 Історія дзвонів

П'ятниця, 13 листопада

06.00 Молитва за Україну
06.05 Гра долі. Соломон і Годеле
06.15 Вулиця Терещенківська, 9, частина 1
06.35 Поетичні сторінки. Станіслав Зінчук.

«Перекази», частина 1
06.45 Т/с «Захисник»
07.30 Мультифільми
08.00 Прайм-тайм культури
08.15 Золота колекція «Золотих воріт». Володимир Гришко. Обличчя нової опери
10.00 Д/ф «Становлення українського німого кіно»
11.00 Срібні ворота
11.30 Портрет. Януш Юхницький
12.00 Т/с «Таємничий острів»
12.30 Неформат
13.15 «Земле моя, так любя ти мені»
14.10 Д/ф «Зірки на обрії»
14.50 Вистава на телеекрані. «Олександр Вертинський. Бал Господень»
16.15 Невмирущий козак Мамай художника Ореста Скопа
16.30 Т/с «Таємничий острів»
17.00 Мультифільми
17.30 Гра долі. Янгол – Демон
17.45 Вулиця Терещенківська, 9, частина 2
18.05 Поетичні сторінки. Станіслав Зінчук. «Перекази», частина 2
18.15 Т/с «Захисник»
19.00 Прайм-тайм культури
19.15 Громадянин Губенко
19.40 Історичний Переяслав-Хмельницький Нариси історії культури України з Мирославом Поповичем. Громада
20.30 Х/ф «Вона» •
22.00 Кіношник. Кишиштов Зануссі. Життя і кіно
22.30 Кіноконцерт «Любов'ю дорожити вмійте»
23.00 Д/ф «Бойки»
00.00 Прайм-тайм культури
00.15 Громадянин Губенко
00.40 Історичний Переяслав-Хмельницький Нариси історії культури України з Мирославом Поповичем. Громада
01.30 Х/ф «Вона» •
03.05 Д/ф «Бойки»
04.05 Гра долі. Янгол – Демон
04.20 Вулиця Терещенківська, 9, частина 2
04.40 Поетичні сторінки. Станіслав Зінчук. «Перекази», частина 2
04.50 Кіношник. Кишиштов Зануссі. Життя і кіно
05.15 Невмирущий козак Мамай художника Ореста Скопа
05.30 Кіноконцерт «Любов'ю дорожити вмійте»

Субота, 14 листопада

06.00 Молитва за Україну
06.05 Гра долі. Янгол – Демон
06.15 Вулиця Терещенківська, 9, частина 2
06.35 Поетичні сторінки. Станіслав Зінчук. «Перекази», частина 2
06.45 Т/с «Захисник»
07.30 Мультифільми
08.00 Прайм-тайм культури
08.15 Х/ф «Вона» •
09.50 Громадянин Губенко
10.15 Історичний Переяслав-Хмельницький Нариси історії культури України з Мирославом Поповичем. Громада
11.00 Д/ф «Бойки»
12.00 Т/с «Таємничий острів»
12.30 Кіношник. Кишиштов Зануссі. Життя і кіно
13.00 Невмирущий козак Мамай художника Ореста Скопа
13.15 Кіноконцерт «Любов'ю дорожити вмійте»
13.45 Іван Франко. «Для домашнього вогнища». Вистава Київського театру імені І. Франка
15.25 Лесні джерела, частина 1
15.55 Х/ф «Марія, Мірабела» •
17.00 Мультифільми
17.30 Концерт ансамблю народної музики «Лаутари»
19.00 Роман Коваль: повернення правди. Отаман Зелений
19.35 Моя Заньковецька
19.50 Скрижалі нашої історії. Місто біля раю
20.30 Х/ф «Дім батька твого», серія 1 •
21.45 Сонячна Гуцулівія родини Радишів
22.15 30 хвилин для душі з Оленою Шнипко
22.45 «Україно, ти моя молитва!». Творчий вечір Ніли Крюкової
23.40 Ц. Пуні. Па-де-де з балету «Маркітантка»
00.00 Роман Коваль: повернення правди. Отаман Зелений
00.35 Моя Заньковецька
00.50 Скрижалі нашої історії. Місто біля раю
01.30 Х/ф «Дім батька твого», серія 1 •
02.45 Концерт ансамблю народної музики «Лаутари»
04.10 «Україно, ти моя молитва!». Творчий вечір Ніли Крюкової

05.10 Ц. Пуні. Па-де-де з балету «Маркітантка»
05.30 30 хвилин для душі з Оленою Шнипко
Неділя, 15 листопада
06.00 Молитва за Україну
06.05 Концерт ансамблю народної музики «Лаутари»
07.30 Мультифільми
08.00 Х/ф «Дім батька твого», серія 1 •
09.15 Сонячна Гуцулівія родини Радишів
09.45 Х/ф «Марія, Мірабела» •
10.50 Роман Коваль: повернення правди. Отаман Зелений
11.20 Скрижалі нашої історії. Місто біля раю
12.00 30 хвилин для душі з Оленою Шнипко
12.35 «Україно, ти моя молитва!». Творчий вечір Ніли Крюкової
13.35 Золота колекція «Золотих воріт». Володимир Гришко.
15.15 Лесні джерела, частина 2
15.45 Студія сучасного танцю «Майстер-клас»
17.00 Мультифільми
17.30 Іван Франко. Львівські сторінки життя
18.30 Мелодії карпатських гір
19.00 Х/ф «Усиновлення»
19.40 Майстри великої родини
20.10 Місто сонця. Патріархи української архітектури
20.30 Х/ф «Дім батька твого», серія 2 •
21.40 Незабуття Сіді Таль
22.35 Вистава на телеекрані. Микола Гоголь. «Гравці»
00.00 Д/ф «Усиновлення»
00.35 Майстри великої родини
01.10 Місто сонця. Патріархи української архітектури
01.30 Х/ф «Дім батька твого», серія 2 •
02.40 Незабуття Сіді Таль
03.35 Іван Франко. Львівські сторінки життя
04.35 Студія сучасного танцю «Майстер-клас»

Радіоканал «Культура» (III програма Українського радіо) 6-15 листопада 2009 року

Нас можна почути по трипрограмовому приймачу на третій «кнопці» по всіх областях України, а у Києві та області у діапазоні УКХ (FM) на частоті 72, 86 МГців.
Телефон прямого ефіру 239-62-95.
Про радіоканал «Культура» та наші передачі можна дізнатися, а також почути нас в мережі Інтернет на офіційному сайті Національної радіокомпанії України в режимі Real Audio за адресою: www.nrco.gov.ua та через супутник «Хеллс Сат 2» на орбітальній позиції 39 східної довоти, частота 11512 МГців, поляризація горизонтальна, швидкість цифрового потоку 27500, корекція помилок ¾.

Понеділок, 9 листопада

7.55 Поезія з поштової скриньки радіо «Культура». М. Сенчило.
8.00 «Тарасова доля. День за днем». «Знакова постать». Інформаційно-музична програма (прямий ефір).
10.30 «Музеї України». Авторська програма С. Гальченка і С. Кривошея (прямий ефір).
(23.25) «Поезія». В. Симоненко. Читає Н. Світлична.
12.05 «Пізнай себе» з Г. Короненко. Гість – кандидат психологічних наук О. Губенко.
12.45 «Поетична мозаїка».
13.05 «Україна і час». Авторська програма В. Стріл'юк (прямий ефір).
13.45 «Літературні читання». С. Кириченко «Люди не зі страху».
15.25 «Галерея мистецтв» з І. Передерій. До Дня української писемності та мови (прямий ефір).
16.05 «Жива душа поетова свята...». Ведучий В. Порт'як.
16.45 «Літературні читання». Щоденники О. Гончара.
17.15 «Художній всесвіт літератури». Авторська програма М. Наснка (прямий ефір).
19.05 «На перетині думок». Інформаційно-пізнавальний блок (прямий ефір).

Вівторок, 10 листопада

8.00 «Знакова постать». Інформаційно-музична програма (прямий ефір).
8.05 (19.05) «Тарасова доля. День за днем».
10.30 «Прем'єра книги». Авторська програма.

«Вільна генерація» з Г. Балакира.
12.05 «Духовні пристани».
13.05 «Огонь в одежі слова». Авторська програма П. Осадчука.
13.45 «Літературні читання». С. Кириченко «Люди не зі страху».
15.05 «На вірність Україні». Авторська програма О. Кобець.
15.45 «Роки. Актори. Ролі...» з С. Гудзь-Войтенко. Народний артист України Ф. Стригун. До 70-річчя митця.
16.45 «Літературний серіал». О. Черненко «Не зміліє пам'яті криниця». Сторінки спогадів.
17.05 «Українське державництво». Авторська програма В. Сергіючука (прямий ефір).
17.55 «Драматична мініатюра» Н. Коломієць «Парижський горобчик». Про Едіт Піаф.
19.05 «На перетині думок». Інформаційно-пізнавальний блок (прямий ефір).
21.40 «Ім'я».
23.25 «Поезія».

Середа, 11 листопада

7.45 «Він вибрав березиль». До дня смерті Леся Курбаса.
8.00 (19.05) «Тарасова доля. День за днем».
8.05 «Знакова постать». Інформаційно-музична програма (прямий ефір).
10.30 «Журнали-журналики-журнальчики» (прямий ефір).
12.05 «Наш родовід» з Г. Яровою і доктором історичних наук Т. Чухлібом.
12.45 «Поетична мозаїка». Л. Костенко. Читає народна артистка України Л. Хоролець.
13.05 «Профілактика розуму і совісті з Є. Дударем».
13.45 «Літературні читання». С. Кириченко «Люди не зі страху».
15.05 «Культура здоров'я» з М. Щербою. Науково-популярна програма.
15.45 «Книжковий ярмарок» з В. Карпінським.
16.05 «Свою Україну любіть». Культурологічна програма.
16.45 «Літературний серіал». О. Черненко «Не зміліє пам'яті криниця». Сторінки спогадів.
17.05 «Радіопрезентації». Веде В. Марусик.
19.10 «На перетині думок». Інформаційно-пізнавальний блок (прямий ефір).
21.15 «У зеркалі сучасності». Авторська програма М. Сидоржевського.
23.05 «Поетична мозаїка».
23.25 «Поезія».

Четвер, 12 листопада

7.55 «Поезія».
8.00 (19.05) «Тарасова доля. День за днем».
8.05 «Знакова постать». Інформаційно-музична програма (прямий ефір).
10.30 «Мова і нація» з Г. Короненко (прямий ефір).
13.15 «Моя література». О. Лишега.
13.45 Т. Шевченко. З «Кобзаря».
15.05 «Галерея мистецтв» з І. Передерій (прямий ефір).
15.45 «Поетична мозаїка». В. Кордун.
16.05 «Як ми говоримо». Ведучі – професори, письменники І. Юшук, А. Ікаченко.
16.45 «Літературний серіал». О. Черненко «Не зміліє пам'яті криниця». Сторінки спогадів.
17.05 «Політика і мораль». Авторська програма Л. Танюка (прямий ефір).
18.50 «Співана поезія». Т. Севернюк.

П'ятниця, 13 листопада

7.45 «Святині України».
8.00 «Тарасова доля. День за днем».
8.05 «Знакова постать». Інформаційно-музична програма (прямий ефір).
10.15 Авторська програма Ю. Мищика «Джерела національної пам'яті» (прямий ефір).
11.30 «Поезія».
12.05 «Будьмо здорові». Авторська програма О. Світко (прямий ефір).
12.45 Т. Шевченко. З «Кобзаря».
13.05 «Арт-салон» з С. Гудзь-Войтенко. Театральна програма (прямий ефір).
15.05 «Українська література: учора і сьогодні». Авторська програма М. Жулинського.
15.40 «Поезія». М. Вінграновський.
16.05 Авторська програма директора Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнології імені М.Рильського НАНУ Г. Скрипник «Наукові обрії».
16.45 «Літературний серіал». О. Черненко «Не зміліє пам'яті криниця». Сторінки спогадів.
17.05 «Мистецтво жити». Авторська програма

О. Кавуценка (прямий ефір).
17.55 «Драматична мініатюра». Український просвітитель-гуманіст, філософ, поет Г. Сковорода. 215 років від часу смерті.
19.10 «На перетині думок». Інформаційно-пізнавальний блок (прямий ефір).
21.15 «Темниці та загадки України». Веде Г. Короненко (прямий ефір).

Субота, 14 листопада

8.00 «Тарасова доля. День за днем».
8.05 «Знакова постать». Інформаційно-музична програма (прямий ефір).
10.30 «Суботні зустрічі з І. Драчем» (прямий ефір).
11.35 «Країна Моксель, або Відкриття Великої Росії». Сторінки книги В. Білінського читач заслужений артист України П. Бойко.
12.35 «Поезія без кордонів». Авторська програма В. Каченка.
12.55 «Драматична мініатюра». Твори переможців і лауреатів Другого Конкурсу радіо'єс. Н. Білізюк «Фауст і безсоння».
14.00 «Рідний край» з В. Марусиком.
15.05 «Україна-Польща. Діалог двох культур» (прямий ефір).
16.30 «Національна ідея в постатях». Авторська програма професора О. Гриніва.
17.05 «Мистецький щоденник» з Г. Короненко.
18.05 «Поезія». В. Гуменюк. Читає заслужений артист України В. Обручов.
19.00 «Ідеали сучасності. Світло і тіні». Авторська програма М. Пороського (прямий ефір).
19.40 «Нобелівські лауреати». Авторська програма М. Слабошпицького.
20.10 «Мистецька вітальня М. Єдомихи» (прямий ефір).
21.10 «Театр одного актора». Заслужений артист України. П. Панчук читає гумористичне оповідання Остапа Вишні «Вовки». До 120-річчя від дня народження письменника.
21.55 «Живий голос поета».
22.15 «Радіоавтографи».

Неділя, 15 листопада

6.25 Актуальне інтерв'ю.
7.25 «Поезія».
7.45 «З фондової скарбниці радіо «Культура»».
8.00 «Тарасова доля. День за днем».
8.05 «Знакова постать». Інформаційно-музична програма.
10.05 «Місяцелік».
10.55 «Драматична мініатюра». Перший український радіодраматург О. Димінський.
11.05 Літературна кав'ярня. Веде Л. Якимчук (прямий ефір).
12.05 «Мій театр». Народний артист України В. Шенкекіта.
13.05 «Твоє амбітне слово». Авторська програма Н. Герасименко.
13.50 «Профілактика розуму і совісті з Є. Дударем».
14.05 «Хай святиться ім'я твоє» Авторська програма В. Крищенко.
15.05 «Відродимо забутий жанр». Володар третьої премії Першого Конкурсу радіо'єс І. Розовик: «Безпека життєдіяльності», варіант 2. «Рухавчик». Передача для дітей. Ведуча кандидат педагогічних наук А. Мовчун (прямий ефір).
17.05 «Профіль». Авторська програма М. Слабошпицького.
17.45 «Дорогою назустріч». Польська культура і поезія. Авторська програма С. Шевченка.
19.00 «Літературно-музична композиція з Н. Шаварською».
19.30 «Радіо «Культура» – школі». Б. Олійник «Пам'ять». Радіокомпозиція вистави театру імені І. Франка.
22.20 «Таємнича спадщина Європи». Авторська програма А. Нікітіна. Прості історичні минуле Криму.

СПЕЦІАЛЬНА ТЕМА

Як і чому горіла пам'ятка архітектури

Станіслав ЗМІЄВСЬКИЙ,
власкор «Культури і життя», Одеса

Пожежа у заповідній частині Одеси – вже не надзвичайна подія, а явище буденне. Пам'ятки архітектури XIX століття, що є окрасою «перлини біля моря», чомусь спалахують одна за одною

Пізннього вечора 29 жовтня «червоний півень» охопив будинок Русова, що на вулиці Садовій, 25, поблизу Дерибасівської та Соборної площі. За даними Міністерства із надзвичайних ситуацій, пожежа почалася о 21.15. Спочатку

спалахнули дах і два верхніх поверхи, потім вогонь охопив весь будинок. Гасіння ускладнювалося швидким займанням дерев'яних перекриттів та очеретяної дранки, а ще великою площею загорання (800 кв. м). Пожежі надали найвищий ступінь складності – №3. Покрівля та башта з банею, що вінчала споруду, згоріли дощенту й обрушилися першими, потім завалилися частина конструкції й один із балконів. Нові вогнища виникали аж до ранку. У ліквідації НП були задіяні 12 одиниць протипожежної і вісім – спеціальної техніки та близько 50 осіб.

МНС спростувало чутки про те, що під час пожежі загинула людина. На той час тут проживало до півсотні людей. Крім 12 «офіційних» мешканців, які відмовилися переселитися з аварійного будинку, на другому поверсі був розташований гуртожиток будівельників.

У ньому проживало від 30 до 40 чоловік. А ще напівгорілий будинок Русова облюбували для ночівлі бомжі. За даними прес-служби облуправління МНС, ймовірна причина пожежі – «занесення вогню ззовні». А хто його туди заніс – бомжі чи навмисні палії – досі невідомо. Нині це з'ясовують експерти. А ще до справи підключилися слідчі органи та спеціальна комісія Одеської міськради.

Міський голова Едуард Гурвіц так прокоментував подію: «Це дуже сумна історія. Квартири в цьому будинку були продані ще десять років тому, і власники фірми, які викупили будинок Русова, обіцяли приступити до реставрації й реконструкції споруди. Ми неодноразово їм про це нагадували, вимагали виконання зобов'язань. На засіданні виконкомом міськради було ухвалене рішення про проведення реконструкції будинку силами міста. А за два дні після цього сталася пожежа. Її причини встановлюються. Пожежники працювали незадовільно. Дуже довго не могли розпочати гасіння. Ми, звичайно ж, зробимо все необхідне для консервації будинку, аби надалі здійснити його реконструкцію. Будинок Русова – це надбання всього міста, і він, безсумнівно, буде відновлений у первісному вигляді. Значною мірою цьому перешкоджає фінансова криза. Але кризи минають, а будинок Русова в Одесі повинен залишатися».

Тепер повернемося до подій, що передували пожежі, аби усвідомити, що дехто міг бути зацікавленим у ній. У цієї архітектурної споруди, зведеної 1897 року підприємцем, меценатом і колекціонером А. Русовим, за останній час змінилося безліч власників, та господарського ставлення до неї ніхто не виявляв. А останній своєю бездіяльністю завдав їй найбільшої шкоди. Хто ж він? Із грудня 2004 року значна частина будинку належить компанії «Реставратор», до якої має відношення депутат міськради Руслан Тарпан. ВАТ «Реставратор» довело будинок, як кажуть, до ручки, він руйнувався в усіх на очах. Найкоштовніше, що тут залишилося, – земля (1463 кв. м) в самісінському центрі Одеси. Що й казати, ласий шматочок! Подейкують, що в Руслана Тарпана вже є навіть і готовий проект нового «архітектурного бетонно-скляного шедевра», який має постати тут.

На недавній прес-конференції начальник управління охорони об'єктів культурної спадщини Одеської облдержадміністрації Наталя Штербуль повідомила, що відповідно до договору інвестор тривалий час обіцяв реставрувати будинок Русова, але нічого не робив. А потім зізнався, що немає на це коштів. На запитання журналістів: «Хто ж цей інвестор?» пані Наталя вимовила лише одне слово: ТОВ «Мрія», ніби пароль повідомляла. Ще на одне запитання: «Хто виконував експертну оцінку для реконструкції будинку Русова?» начальник управління послалася на ту ж «Мрію».

Для одеситів не є таємницею, що за компаніями «Мрія» і «Реставратор» стоїть Руслан Тарпан. А ще за випадковим збігом, у який мало хто вірить, він же очолює і профільну депутатську комісію Одеської міськради з охорони об'єктів культурної спадщини. І саме ця постійна комісія своїми рекомендаціями дає «зелене світло» на ось таке «збереження» історичних архітектурних шедеврів Одеси.

СПАДЩИНА

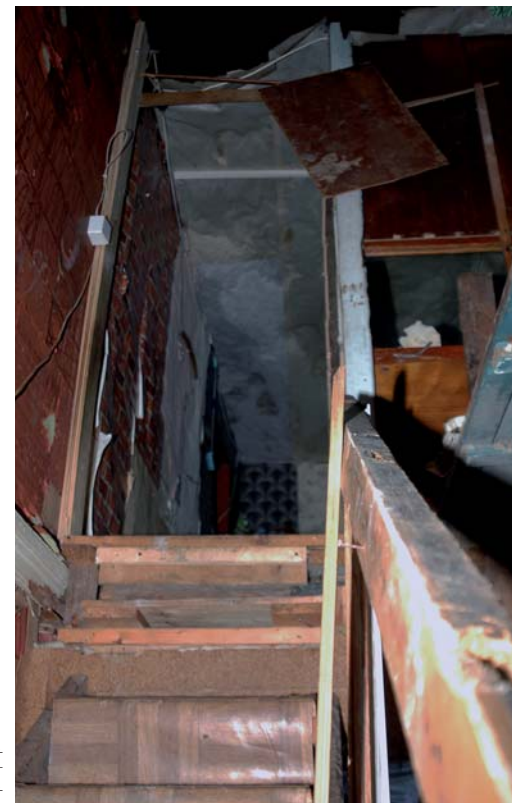

Будинок Русова до пожежі, у вогні, сьогодні.
Фотознімки Віктора Вечерського,
Вікторії ЛОГАЧОВОЇ,
УКРІНФОРМ

Стосовно ж перспектив відновлення будинку Русова одеські експерти налаштовані доволі оптимістично. Завідувач кафедри архітектури й споруд Одеської державної академії будівництва й архітектури професор Валерій Уренев після огляду будинку сказав, що наслідки пожежі «далеко не катастрофічні». «Про причини пожежі можна тільки здогадуватися. Але збіг обставин дивний: після критики на адресу інвесторів реставрації будинку на засіданні міськвиконкому це схоже на їхню реакцію у відповідь, – заявив професор. – На жаль, подібні підпали будинків об'єктів культурної спадщини Одеси мають сумну традицію. Споруда після пожежі стає непридатною до експлуатації і зноситься, а на її місці будується що завгодно». Проте фахівець вважає, що будинок Русова такої долі не зазнає. Його можна буде відновити в первісному вигляді з використанням сучасних технологій і будівельних матеріалів. Цю думку поділяє і дійсний член Української академії архітектури, народний архітектор України Володимир Глазирін.

Та, на жаль, не лише будинок Русова, а й більшість інших одеських пам'яток архітектури перебувають на межі руйнування. Для впорядкування численних шедеврів необхідно щорічно вкладати понад 100 мільйонів гривень. Держава ж виділяє всього 40, а цього року ще менше.

Залюблені у своє місто одесити кожен таку пам'ятку сприймають як живу істоту. Сотні жителів, котрі спостерігали тієї злочасної ночі за пожежею, обурювалися, що будинок Русова, на якому немає навіть дошки із зазначенням пам'ятки архітектури, довели до такого жалюгідного стану, а тепер намагаються і зовсім знищити. Багато хто плакав. Люди приносили квіти і поклали їх до обвуглених стін. На влаштованому тут мітингу виступаючи, звертаючись до понівеченого будинку-красеня, просили вибачення у нього за те, що не вберегли. І кожен присутній залишив свій підпис під листом-зверненням до представників влади з вимогою провести об'єктивне розслідування причини пожежі й почати відновлення будинку Русова.

СПАДЩИНА

Чи є шанс врятувати будинок Русова?

Віра МАКОВІЙ,
спецкор «Культури і життя», Одеса

Одеська міськрада оголосила про початок збору коштів для відновлення історичної пам'ятки – будинку Русова, в якому 29 жовтня сталася пожежа

Наступного дня міський голова Едуард Гурвіц заявив, що будівлю буде відновлено у первинному вигляді. Будинок Русова, що знаходиться у центрі міста, є однією з найцінніших пам'яток Одеси і невідомо, яким же дивом її реставрують. Адже вежа з банею, що увінчувала бу-

динок, згоріли дотла, вони обвалилися першими, а потім рухнули два верхні поверхи і вогонь охопив усю будівлю.

Здається, кожен для себе зрозумів, що це не просто збіг обставин. Люди вкотре довели – що вони здатні на все, аби досягти своєї мети і підпал – не межа. Попередня причина пожежі – занесення джерела запалювання із зовні. Зараз ведеться слідство.

Перша черга протиаварійних робіт, які повинні врятувати від обвалення будинок Русова, що більш відомий в Одесі як аптека Гаєвського, вже завершена. Принаймні спеціальні палі відтепер підтримують баню, поверхові перекриття, а також дверні та віконні прорізи. Та про реставрацію фахівці говорять із жалем, наголошуючи, що цього недостатньо, і бояться, щоб аварійний будинок не перетворився на купу уламків. При цьому можливих дефор-

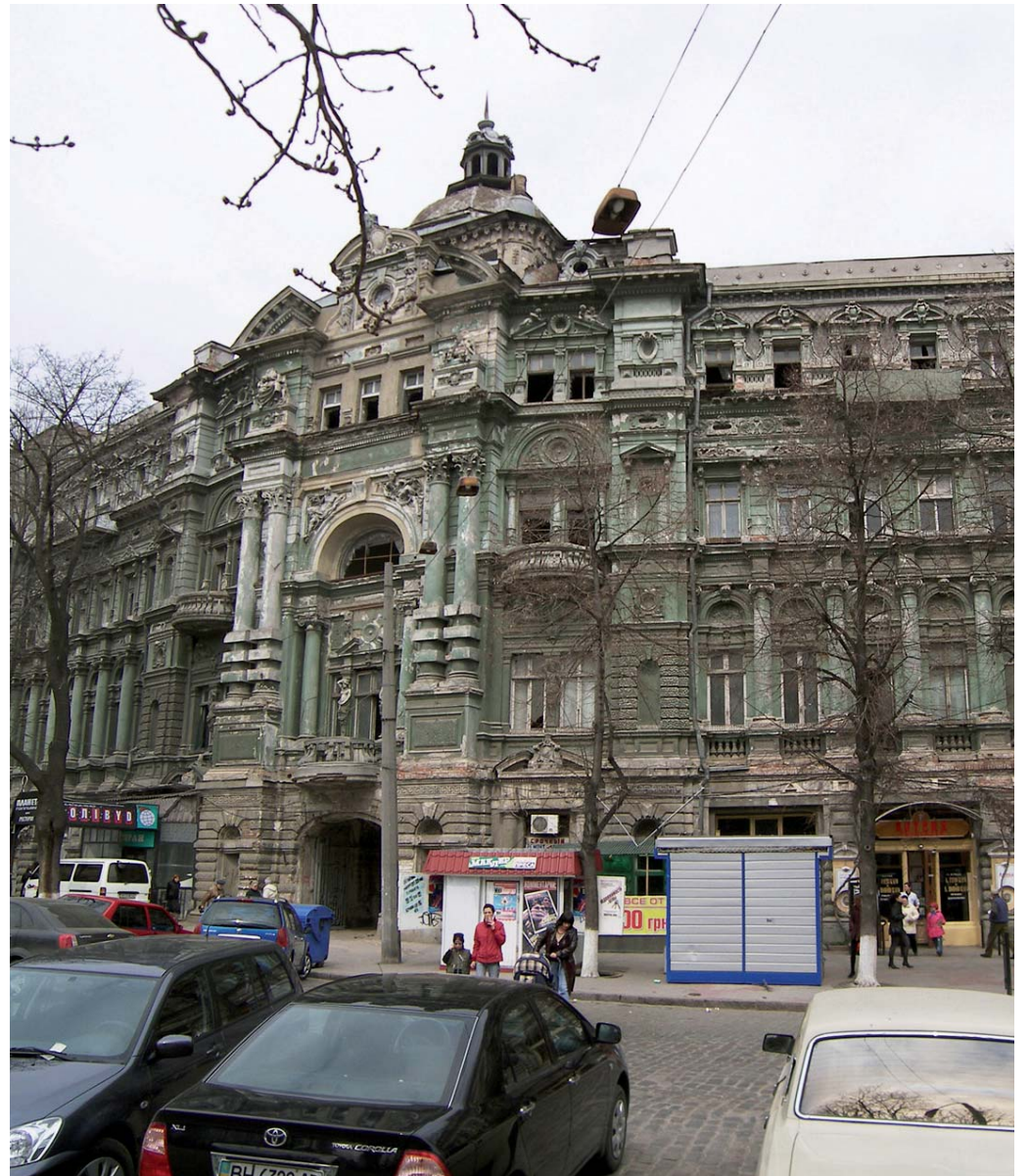
СПАДЩИНА

Фотознімки будинку Русова до пожежі Ганни Звіряки.

мацій будівельники чекають буквально щосекунди, оскільки вік споруди не дає підстав для ілюзій. Однак зведені інженерні конструкції не дозволяють обвалитися всьому будинку під вагою верхніх поверхів, а лише осісти на дерев'яні балки. Важко уявити, але в цьому будинку все ще мешкають люди, квартири яких перебувають в їхній приватній власності. Прямою загрозою для споруди є вільний доступ до неї сторонніх людей. Вечорами там збираються великі компанії, а в спорожнілих квартирах ночують бомжі. Саме їхніми стараннями всі матеріали, що залишаються після роботи, швидко зникають.

Керівництво Одеси має намір зробити «необхідні юридичні дії», щоб «примусити» інвестора реконструкції будинку Русова виконати свої зобов'язання. Про це журналістам повідомив міський голова Едуард Гурвіц. Водночас він зазначив, що проблема полягає у тому, що практично всі квартири у цій будівлі викупле-

ні й фактично зараз вона є приватною спорудою. Компанія, яка повинна займатися реконструкцією будівлі, контролюється депутатом міськради Русланом Тарпаном. На засіданні виконкому наголошувалося, що на наступній нараді буде обговорено питання про взаємозалік з також підконтрольною Тарпану компанією ТОВ «Мрія».

Будинок Русова відіграє важливу роль у системі композиційного центру Одеси. «Він є одним з тих будинків, які разом з пасажем формують простір Соборної площі міста. Інвестор, якому будівля була передана для реставрації, повів себе так, як і багато інших – коли споруду доводять до такого стану, що її неможливо врятувати, і ставиться питання про виключення цього об'єкту з державного реєстру, а потім дається дозвіл на його знесення, така політика практикується приміром і в Чернівцях, узагалі це всеукраїнська хвороба. У нас є закон, в якому йдеться, що власник відповідає за стан будинку, та скільки б цей закон не порушувався, ще нікого не покарали», – наголошувив історик архітектури, заступник директора НДІ пам'яткоохоронних досліджень Віктор Вечерський.

Він також зазначив, що ці будинки небезпечні і цінні тим, що там дерев'яне перекриття і свій термін воно вже відслужило. Коли ставлять на реконструкцію такі будівлі, то одразу змінюють це перекриття на залізобетонне, але

я вважаю це варварством, бо при цьому гинуть інтер'єри. Ми розмовляли з одескими колегами і вони сказали, що у будинку дуже послаблена міцність самого фасаду і кілька дощів можуть звалити цей фасад, тому потрібно негайно виставляти металеві рами, посилювати фундамент і далі вести реставраційні роботи, будівлю ще можна врятувати. Мер Одеси Едуард Гурвіц заявив, що буде реконструювати пам'ятку за кошти міста, Бог йому в поміч.

В Україні існує така тенденція, що дешевше автентичну пам'ятку замінити муляжем, як зробили з Михайлівським Золотоверхим собором. Це те саме, якби хтось хотів би леонардівську Мону Лізу у Луврі знищити і замінити копією. Де б він опинився, мабуть у божевільні. Міська влада прийняла рішення забрати цей об'єкт в інвестора і повернути у міську комунальну власність.

Будинок Русова збудований 1897 року великим підприємцем, меценатом і колекціонером Русовим. Архітектори – В. Шмідт та Л. Чернігов. 1908 року, після смерті Русова, будинок викупив аптекар Гаєвський. З початку минулого століття в ньому розташовувалась аптека, яка згодом стала фармацевтичною фабрикою.

Як би не намагалися зберегти результати виконаної роботи, ці дерев'яні конструкції – всього лише відстрочка. Говорити про капітальні роботи і цілковите оновлення будинку Русова чиновники поки що не беруться.

СПАДЩИНА

Квіти до згарища,
або Не будь байдужим

Іван МАЛЮТА,
заслужений журналіст України

Понад 300 чоловік зібралися у суботу, 31 жовтня, біля обпаленого пожежею будинку Русова на Соборній площі в Приморському районі Одеси

Учасники акції поклали квіти до стін будинку й звернулись до керівників міста й області з вимогою не дати зруйнувати одну з найстаріших і найкрасивіших архітектурних пам'яток.

Цією звісткою поділився зі своїм давнім приятелем.

– Квіти «на могилу» будинку Русова – не лише данина пам'яті про знищену вандалами унікальну пам'ятку архітектури, це, передовсім наша спокута за байдужість, – відказав він. – Байдужість стає нормою нашого життя.

Чотири роки в Україні існує громадський рух «Не будь байдужим!» («НББ»). Активісти цієї організації громадянського суспільства проти совковості та шароварщини на рівні як окремого українця, так і цілої нації. Під гаслом «Ні – Малоросії! Зробимо країну

Україною!» вони провели понад 100 яскравих акцій в усіх областях України та Криму. Це проекти: мовно-літературні – «Куди подівся Дон Хозе?», «Укрмова-суперкльова!»; музично-інтерактивний – «Зроби подарунок Україні! Переходь на українську!»; клубно-музичний – «Ремікс 482»; історичний – «Мазепа. Made in Ukraine».

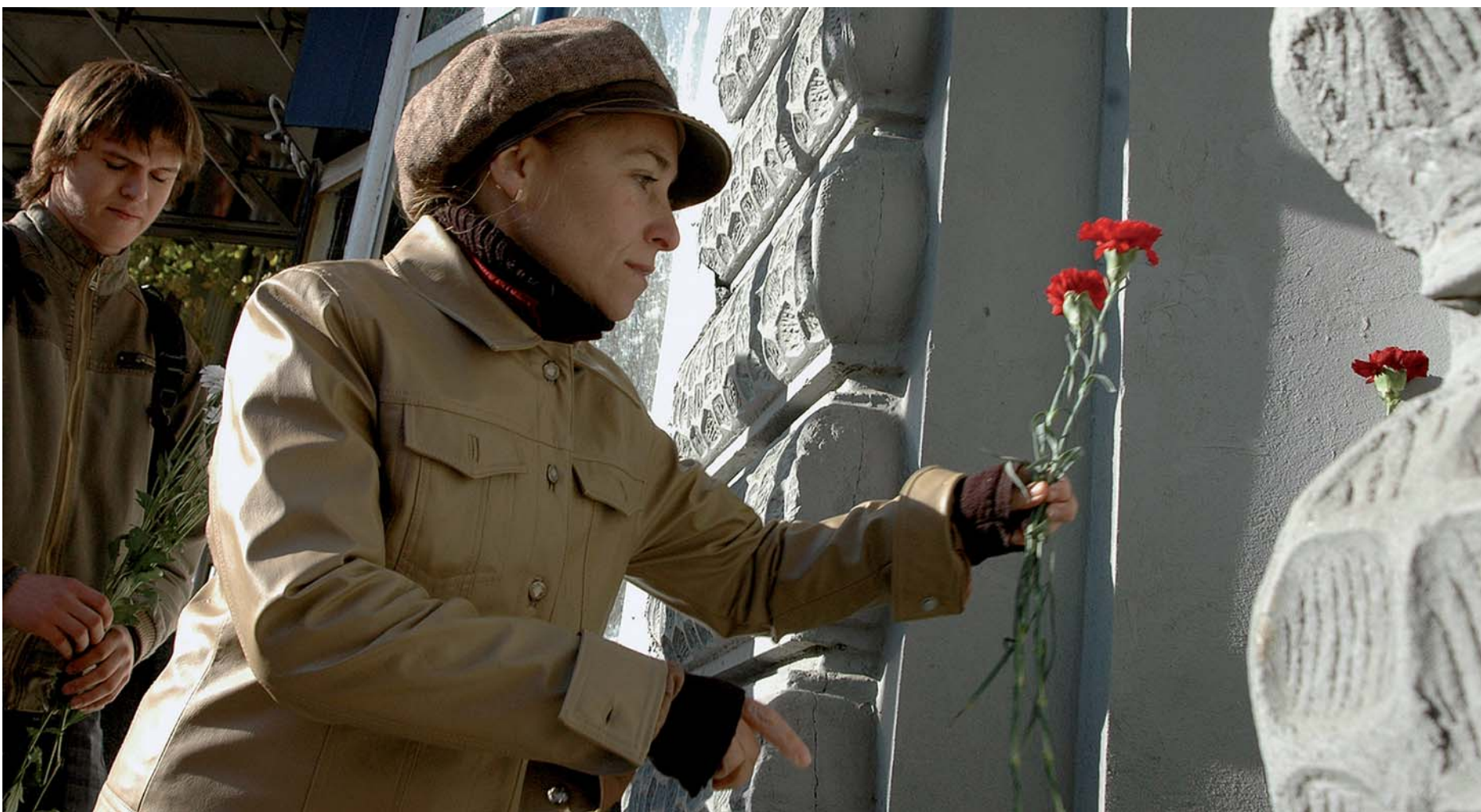
«НББ» не є політичною структурою, нікого не рекламує, не був і не буде пов'язаний із жодними політичними силами. Активістами об'єднання є найвідоміші в Україні музиканти, письменники, спортсмени, модельєри: Олег Скрипка (гурт «Воплі Відоплясова»), Фоззі та Фагот (гурт «Танок на Майдані Конго»), Вадим Красноокий (гурт «Mad Heads»), Фома (гурт «Мандри»), Олександр Ярола (гурт «Гайдамаки»); Оксана Забужко, Лариса Денисенко, Ірен Роздобудько, Юрій Андрухович, Сергій Жадан, Тарас Прохасько; Василь Вірастюк, Ірина Мерлені; Оксана Караванська, Лілія Пустовіт. Вони ставлять на меті подолати стереотипи щодо колгоспності української мови, маргінальності української історії та неповноцінності української культури, що з ними тривалий час жили українці.

Середня кількість учасників акцій громад-

ського руху «Не будь байдужим!» – від 1000 до 10 000 осіб.

Нещодавно активісти цього руху зустрілися із представниками ЗМІ у Центрі театрального мистецтва імені Леся Курбаса. Директорка ВГО «НББ» Оксана Левкова, артистка Галина Тельнюк, письменники Леся Воронина, Анатолій Дністровий, Ірен Роздобудько та інші наголошували, що формування «опосередкованого українця» з комплексом меншовартості, громадянина з подвійними стандартами, починається зі школи. Адже вчителі у містах здебільшого є україномовними лише під час уроків (до того ж, не завжди), а на перервах спілкуються з дітьми по-російськи, суржиком.

Як бачимо, коло діяльності «небудьбайдужих» має розширитись. Столиця та інші міста України потерпають від сучасного вандалізму. Хто як не ми маємо стати на заваді тим, хто облюбував собі під офіс будинок-пам'ятку чи просто історичне місце під забудову свого коледжу. Повірте, «грошовиті мішки», як правило, домовляються з місцевими чиновниками. Це також стало нормою нашого життя-буття. Найгірше, я би сказав навіть найкатастрофічніше, коли вони отримують свою згоду від нас, пересічних громадян. Не будь байдужим!

СПАДЩИНА

Ленін в образі Пола Маккартні?

Віра МАКОВІЙ

Реставрацію пам'ятника Леніну в столиці відтерміновано. Про це йдеться у відповідних змінах до розпорядження Київської міської держадміністрації, внесених рішенням від 19 серпня

ЗНЕСЕННЯ ЧИ ЗАНЕСЕННЯ?!

Київські чиновники відверто зволікають з виконанням рішення про знесення в столиці України пам'ятників Володимиру Леніну й іншим діячам тоталітарного комуністичного режиму, причетним до політичних репресій. Цьогоріч вони спромоглися лише на частковий демонтаж пам'ятника одному з організаторів Голодомору Власу Чубарю на Відрадному проспекті – зняли погруддя, але залишили, мабуть, очікуючи «кращих часів», постамент з викарбуваними ім'ям і відповідними регаліями. Покажемо у

цьому сенсі є і пропонуваній Вашій увазі офіційний лист Руслана Кухаренка, що містить пропозицію поновити статус національного надбання пам'ятнику вождеві світового пролетаріату на київській Бессарабці та занести його до Державного реєстру. А чому б не одразу до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО? Адже під її охороною, на переконання війовничих невідгласів з нинішньої комуністичної партії України, він давно перебуває.

Анатолій Ситник

Новому розпорядженні мерії зазначається, що термін завершення ремонтно-реставраційних робіт змінено (раніше планувалося закінчити їх до 20 серпня ц.р.) з метою належного відновлення естетичного вигляду пам'ятника національного значення В. І. Леніну.

Морозно, з рота йде пара, скупі сніжинки вже нагадують про Новий рік, а загартовані акціями протесту та захисту комуністи не здають своїх позицій. Серед сивочолих ветеранів мені таки вдалося відшукати п'ятдесятирічного чоловіка та майже його ровесницю Інгу. «Молодь» якось швидше йде на контакт.

– От вам термос і кава на ніч, а зранку прийде заміна з Оболонського району, – сказав комуніст Льоша Більяці Інзі, що сиділа в наметі. Зайшовши туди і побачивши мене, він злегка дезорієнтувався, але миттєво запитав: «Ти хто?». Уважно вислухавши, що я кореспондент газети «Культура і життя», Льоша сказав, що краще вийде з намету й постоїть біля пам'ятника. Але я пішла за ним.

– Чекаємо 15 листопада, щоб урочисто представити реставрований пам'ятник, приїде дуже багато людей. Тепер ми охоронятимемо Леніна вдень і вночі, щоб ці варвари знову чогось не зробили, – відт'яв Льоша. – Добре, що знайшли червоний граніт для пам'ятника, його привезли з Житомирського кар'єру, реконструкція коштуватиме приблизно 500 тис. грн. Ми зараз збираємо ці гроші з комуністів по всій Україні. Багато іноземців присилають нам кошти. Ми більше не допустимо такого і пам'ятайте, – чітко зауважив Льоша, – дія рівна протидії й удар у відповідь буде сильнішим, ми їх ще провчимо.

Коментуючи дію людей, які пошкодили пам'ятник, історик, член ЦК Компартії України Сергій Гмиря зазначив, що їхні дії «ініційовані однозначно фашистами». Він також висловив подив, що вони діяли спокійно, знаючи, що представники влади не будуть їм протидіяти.

– Це варварство санкціоновано Віктором Ющенком. Режим виступає замовником і організатором злочину, – заявив Сергій Гмиря.

Нагадаємо, 30 червня о 4-й годині ранку п'ятеро осіб правих організацій «Конгрес українських націоналістів» і «Тризуб» імені Степана Бандери відбили ніс і кисть лівої руки пам'ятника Леніну на Бессарабській площі в Києві. Вони мотивували свій вчинок невиконанням указу президента Віктора Ющенка про ліквідацію пам'ятників епохи тоталітаризму.

– Нам інкримінують хуліганство. Звичайно, ми заперечуємо, бо це не було хуліганство, це була ідейна акція. Я очікую виправдання і звільнення, – заявив ідейник «нападу на Леніна» Микола Коханівський.

Він зазначив, що розраховує на те, що тепер пам'ятники знесуть не лише в Києві, а й в обласних центрах, у маленьких містечках, селах. «Бо не годиться, щоб людина, яка патологічно ненавиділа українців, зруйнувала УНР, запровадила НК, концтабори, організувала перший голодомор – і їй ще досі вклоняються. Я свято вірю, що ми їх усі знесемо», – сказав Коханівський.

Цьогоріч, 3 вересня, втратила чинність постанова Ради Міністрів УРСР від 1965 року, якою до списку пам'яток були включені монументи Леніну та іншим великим і малим злочинцям тоталітарного режиму.

– Відтепер Українська держава не охороняє цей старорежимний мотлох і долю пропагандистських витво-

рів вправі вирішувати органи місцевого самоврядування і, на мій погляд, хлопців незаконно карати, адже цей об'єкт втратив статус національного, – прокоментував історик архітектури, заступник директора НДІ пам'яток охоронних досліджень Віктор Вечерський.

Він також зазначив, що «пам'ятник Леніну мав подвійний статус – як пам'ятки монументального мистецтва національного і місцевого значення. Цей випадок учинила міська влада 1970 року. І тепер ця пам'ятка місцевого значення потребує оформлення документації і визначення, що з нею робити далі. Взагалі скульптор С. Меркуров 1946 року зробив цей монумент не для того, аби він стояв на міській вулиці чи площі, а для інтер'єра, а Микита Хрущов захотів, щоб пам'ятник поставили на площі, до того ж це копія, а не оригінал. Це не означає, що скульптуру треба знищити, тому я пропоную перемістити її до Музею російського мистецтва, це твір російського автора, який зображує політичного російського діяча, тому там і місце цій скульптурі. У Міністерстві культури ми вирішимо це питання, але зараз чекаємо, щоб Головне управління охорони культурної спадщини Київської міської держадміністрації підготувало новий паспорт пам'ятки, за всіма сучасними стандартами, і від Мінкультури ми направимо їм листа, щоб прискорити цей процес». Віктор Вечерський наголосив, що це питання можна вирішити, як, наприклад, у Будапешті, тобто перемістити всі пам'ятники радянської доби на окремо відведену територію і створити там музей тоталітаризму. Туди залюбки ходитимуть туристи і на цьому можна буде заробляти гроші. І, нарешті, символи тоталітаризму не забруднюватимуть візуальне середовище. Та згідно з постановою Кабміну головними в ухваленні цих рішень є професіонали-експерти – це провідні науковці, мистецтвознавці, і як вони вирішать, так воно і буде.

Заступник мера Києва Сергій Рудик уже підтримав ідею, раніше висунуту відомими пам'яткознавцями, зокрема, доктором юридичних наук Віктором Акуленком, щодо створення «Парку радянського періоду», куди може переїхати і реставрований Ленін. Але останнє слово – за Кабміном. Якщо він не дасть санкції на «переїзд» пам'ятника, то у вождя є шанс повернутися на колишній п'ятачок на початку бульвару: «Я писав листи до різних інстанцій і вимагав покарати винних у вандалізмі, щоб нарешті це припинилося, але бачу, що нічого не буде. Ця боротьба з пам'ятниками призведе до боротьби між людьми. Є ветерани, комуністи, вони поважають Леніна, то чому не можуть мати пам'ятник своєму Полу Маккартні».

Архітектор Андрій Озюменко більш категоричний: «Нехай Леніна продадуть на аукціоні, олігархи з радістю куплять».

Виконавчий орган Київської міської ради
(Київська міська державна адміністрація)

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

04070, м. Київ, вул. Спаська, 12, тел. (044) 425-30-25, Call-центр (044) 15-51

49.10.1009 № 7098

на № _____ від _____

Голові Державної служби з питань національної культурної спадщини Кучеруку М.М.

Шановний Микола Максимовичу!

Відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 03.09.09 № 928 «Про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України» постанову Ради Міністрів Української РСР від 21 липня 1965 р. № 711 «Про затвердження списку пам'ятників мистецтва, історії та археології Української РСР» визнано такою, що втратила свою чинність.

До переліку об'єктів, які містилися у додатку до вищевказаної постанови був включений пам'ятник Леніну В.І. на бульварі Т.Шевченка, який з прийняттям даного урядового акту втратив статус пам'ятки монументального мистецтва національного значення.

Поряд з цим, до теперішнього часу, згідно з рішенням Виконавчого комітету Київської міської ради народних депутатів від 27.01.70 № 159 пам'ятник перебуває на обліку, як пам'ятка мистецтва місцевого значення.

Листом від 14.05.08 № 3004, Головне управління зверталось до Державної служби з питань національної культурної спадщини з клопотанням щодо занесення пам'ятників монументальної спадщини міста Києва, зокрема пам'ятника Леніну В.І. до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. Стосовно окремих об'єктів з цього переліку рішення прийнято не було.

Враховуючи наведене, Головне управління охорони культурної спадщини Київської міської державної адміністрації повторно звертається з проханням розглянути питання занесення решти пам'ятників монументального мистецтва, до числа яких, входить зазначений об'єкт до Державного реєстру на найближчому засіданні Експертної ради з розгляду питань занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Додаток: обліковий паспорт на пам'ятник Леніну В.І. на б.арк.

3 повагою
Начальник

Р. Кухаренко

вхд № 6/2616

30.10.2009

СПАДЩИНА

Тіньовий бік Ленініани-2

Статтю З. Фогель «Індустрія монументів», яка побачила світ у газеті «Культура і життя» 5 вересня 1971 року, перечитав доктор юридичних наук Віктор Іванович Акуленко, справжній український інтелігент, учений-енциклопедист. За його плечима багатолітня праця в правлінні Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Інституті держави і права імені В. Корецького Національної академії наук. Визнаний фахівець у царині пам'яток охоронства добре відомий українському загалові і послідовною громадянською позицією. У численних виступах у ЗМІ він викладає особистий погляд на найгостріші проблеми минувшини і сьогодення. Його публіцистичні твори завжди містять філософські роздуми над духовною історією України. Вашій увазі пропонуємо уривок з останньої художньо-документальної книжки Віктора Акуленка «Відлуння пам'яті: назад у майбутнє» (Київ, 2008).

Якщо заходить мова про моральні цінності, а отже, відповідальність людини за законами совісті перед собою, суспільством і Всевишнім, варто пригадати «Заповіт» Миколи Гоголя. Нехай кожен, хто прочитає уривок із нього, сам вирішує, наскільки актуально звучать сьогодні слова нашого геніального земляка.

«Завещаю не ставити надо мною никакого памятника и не помышлять о таком пустяке... Кому же из близких моих я был действительно дорог, тот воздвигнет мне памятник иначе: воздвигнет он его в самом себе своей неколебимой твердостью в жизненном деле, бодреньем и освеженьем всех вокруг себя. Кто после моей смерти вырастет выше духом, нежели как был при жизни моей, тот покажет, что он, точно, любил меня и был мне другом. И сим только воздвигнет мне памятник».

Не менш зворушливою була епітафія на могилі на вінницькій землі: «Тут поховано тіло померлого президента Всеукраїнської Академії наук, академіка Данила Кириловича Забо-

лотного, селянина села Чоботарки. 16.XII.1866 — 15.XII.1929».

Ось вам найвища планка скромності і величчя подвижницького життя, служіння науці і людям.

Але в радянських реаліях була інша, протилежна тенденція. Її сутність відверто викладено в статті «Індустрія монументів». Ось деякі ідеологічно-мистецькі сентенції:

«Кожне найменше село, селище хочуть... свій пам'ятник Леніну».

В Україні щороку встановлюються сотні монументів. Ось чому можна говорити про «*індустрію монументів*» (курсив мій. — В. А.), не боячись цієї дивної словосполучки. Вона справді існує, ця індустрія. У Києві, Львові, Харкові, Одесі, Донецьку та інших містах працюють комбінати Художнього фонду УРСР, оснащені спеціальним обладнанням, із штатом архітекторів, інженерів, техніків, робітників тощо».

У таких художньо-промислових підприємствах масово формувалися і штампувалися як «натхненні, пристрасно-величні за ідейною наснагою» бронзові та гранітні, так і примітивні бетонні й гіпсові ідоли. Останніх партійно-радянські менеджери і скульптори-ремісники правдами і неправдами намагалися зіпхнути з рук, як залежалий пропагандистський товар, сільським «лохам», а самим добре підхарчуватися з колгоспно-радгоспного корита.

Так повелося на всій території Країни Рад. «Гроші, зрештою, — читаємо далі, — бралися з різних кошторисів: на благоустрій — замість лагодження тротуару або ремонту каналізації; з коштів на культуру — замість ремонту клубу або поповнення експозиції музею, ну й таке інше, — писав Л. Прудковський у статті «Монумент з моєї кишені, або Плюс ленінізація всієї країни» в журналі «Огонёк» у лютому 1991 року. — Але що характерно — ніколи за це не платила партія, чийм вождем був розтиражований Володимир Ілліч».

«...Загальна ленінізація всієї країни обійшлася нам у такі страшні гроші, — продовжував згаданий автор, — що якби їх витратити на збільшення пенсій і культуру, поза сумнівом,

ми нині жили б у процвітаючій країні. Наші старенькі й інваліди були б предметом заздрощів для прогнилих капіталістичних режимів, а культура досягла б таких висот і такої духовності, що тільки за право припасти до неї на Заході вишикувалися б річні черги».

Нехай круто завернув автор, але в логіці й аргументації йому не відмовиш.

Про монументальну реальність радянщини писав тоді і я, зокрема в статті «Тіньовий бік Ленініани, або Незареєстрований у Гіннеса рекорд» («Пам'ятки України», 1991, № 2) та «Повернення кумира» («Старожитності», 1991, № 10).

Здійснення в країні плану монументальної пропаганди набуло впродовж десятиріч справді індустріально-потокового характеру. Якщо до війни в Україні пам'ятників В. Леніну було 124, то станом на 1991 тільки в Харкові їх 50, у Києві — 22, в Одесі — 84 (на одній лише вулиці Перекопської дивізії — 5 монументів), а на Луганщині — 218 (з них 90 такого низького художнього рівня, що ніхто не зважається їх інвентаризувати), на Дніпропетровщині — 242, на Львівщині аж 300 (на державному обліку 133) — усі знесено.

Та, мабуть, у моєму рідному селі Комарівці, що на Чернігівщині, припадало чи не найбільше пам'ятників Леніну на душу населення: на дві тисячі мешканців — три пам'ятники, музей ленінської ідейної спадщини, ленінська кімната в школі-інтернаті, бюсти в Будинку культури, колгоспі імені Леніна, на цегельному заводі тощо.

Всього в Україні на державний облік було взято 5015 пам'ятників В. Леніну, з них понад 4000 виконані на низькому рівні, з нетривких матеріалів. А скільки сотень, а може, тисяч зображень вождя не обліковано, тобто юридично не визнано за пам'ятники? Якого вони художнього рівня? Цього ніхто не знає, хоча всі вони, як донедавна твердили офіційні рупори, становлять «невід'ємну частину нашої історичної культурної спадщини».

Пам'ятники вождю зводили з ідеологічних мотивів. А тоді, коли виникла критична ситуація — загроза знесення, — згадали, що за руйнування й пошкодження пам'яток передбачена адміністративна й кримінальна відповідальність, хоча десятиріччями ці статті кодексів лишалися мертвими, не діяли, дарма що за цей час сплюндровано тисячі інших історико-архітектурних і археологічних пам'яток. Отакий тіньовий бік Ленініани.

Будь-що велике, найвище й найширше неодмінно називали ім'ям Ілліча. Чорнобильська АЕС теж мала Ленінове ім'я.

Зносити або переміщувати тиражовані монументи слід ретельно разом з п'єдесталами, щоб вони не стали пристанищем новим мармуровим і бронзовим постояльцям, за яких довелося б червоніти нащадкам.

Доцільне було б, на мій погляд, переміщення знесених пам'ятників на територію музею або парку, чи створення історико-скульптурного заповідника: «Етапи монументально-тоталітарної пропаганди» в районі Чорнобильської АЕС імені В. Леніна, де навіки поєднався б радянський радіоактивний і духовний розпад.

Віктор АКУЛЕНКО

СПАДЩИНА

Украдене небо

Віра МАКОВІЙ

Будинок на Терещенківській, 13, вивищує мансардою, начебто творчих майстерень, яка закриває небо над пам'ятником Тарасу Шевченку. Міністр культури і туризму України Василь Вовкун висловив занепокоєння з цього приводу і роботи припинили

Голова Державної служби з питань національної культурної спадщини М. Кучерук відправив припис неідентифікованій особі В. Попову, в якому йдеться про те, що будівельні роботи щодо ремонту та реставрації будинку-пам'ятки з пристосуванням горищних приміщень під житло і творчі майстерні на вулиці Терещенківській, 13, у Києві здійснюються не у відповідності з погодженим Державною службою з питань національної культурної спадщини проектом і пропонується припинити виконання будь-яких несанкціонованих будівельних робіт та вжити відповідних заходів щодо проведення тих робіт, що погоджувалися проектною документацією.

Відповідно до статті 46 Закону України «Про охорону культурної спадщини», за невиконання приписів щодо усунення порушень, якщо ці дії не тягнуть за собою кримінальної відповідальності, винні особи мають бути притягнуті до адміністративної відповідальності.

Робочий проект ремонту та реставрації будинку-пам'ятки з пристосуванням горищних приміщень під житло і творчі майстерні на вулиці Терещенківській, 13, у Шевченківському районі міста Києва розроблений ПП «Персональна творча архітектурна майстерня «Ю. Мельничук». Пан Мельничук займається реставрацією та відновленням пам'яток архітектури, розробленням проектів інтер'єру та дизайнів житлових будинків, готелів, резиденцій.

Історик архітектури, заступник директора НДІ пам'яткоохоронних досліджень **Віктор Вечерський** зауважив: «Будинок на Терещенківській є пам'яткою місцевого значення, а наше законодавство забороняє змінювати їх або зносити. Питання про цю надбудову, яка чітко змінює пам'ятку, що забороняється законом, постало ще п'ять років тому. Коли я вперше побачив креслення будинку, то подумав, яка жахлива мансарда, а внизу побачив підпис начальника головного управління культурної спадщини Р. Кухаренка. Торік це питання розглядалося на науково-методичній раді Міністерства регіонального розвитку і будівництва, що також має дотичність до проблем охорони та реставрації пам'яток архітектури, і там було зроблено несподіваний для мене хід – виставлено стару фотографію будинку, зроблену до Другої світової війни. На цій світлині помітно, що будівля мала високий дах, але сталося так, що під час війни в неї влучила бомба і дах згорів, а по війні його відбудували з пласким парапетом. Наші реставратори, зокрема Віталій Отченашко, запевняють, що вони не змінюють пам'ятку, а просто повертають їй попередню форму. Але цією височезною мансардою будинок утворює те тло, на якому ми споглядаємо пам'ятник Тарасу Шевченку. Міністр культури і туризму України В. Вовкун влучно сказав, що цей будинок закриває небо над Великим Кобзарем.

Чи можна відіграти все назад? Фактично всі конструкції даху вже зроблені, як на мене, можна судитися, але в цього інвестора всі дозвільні документи на руках, яким чином він їх дістав – то інша річ. Поки будівництво припинено, пішли відповідні приписи, але, знаючи цю практику, розумію, що все одно будуватимуть. Реально, що можна було б зробити – це внести корективи у проект мансарди, щоб зменшити її, тоді вона так не випиратиметься. Звичайно, що мансарду вони хочуть зробити більшою, це як у Ялті – звернулися з проханням реконструювати душеву на пляжі, а у результаті постав 17-поверховий будинок.

Зараз ми не можемо допустити будівництво цієї мансарди, позаяк насичувати додатковими офісами і житловими будинками історичний центр немає можливості, а транспортна мережа вже давно не витримує. Єдине, що можна зробити, – домовитись з інвестором, на це має бути його добра воля, піти назустріч суспільній необхідності і зменшити свої потреби. У Василя Вовкуна позиція абсолютно чітка: він сказав, що не можна забирати небо в Тараса Шевченка, тому треба призупинити дію погоджень і наполягати на коригуванні проекту, бо прибрати цю мансарду зовсім ми вже неспроможні».

Зараз ми не можемо допустити будівництво цієї мансарди, позаяк насичувати додатковими офісами і житловими будинками історичний центр немає можливості, а транспортна мережа вже давно не витримує. Єдине, що можна зробити, – домовитись з інвестором, на це має бути його добра воля, піти назустріч суспільній необхідності і зменшити свої потреби. У Василя Вовкуна позиція абсолютно чітка: він сказав, що не можна забирати небо в Тараса Шевченка, тому треба призупинити дію погоджень і наполягати на коригуванні проекту, бо прибрати цю мансарду зовсім ми вже неспроможні».

За мансардою
неба не видно
Фото Юрія ШКОДИ

Будинок на
вул. Терещенківській, 13
до реставрації-добудови
Фото Сергія МАРЧЕНКА

ІСТОРІЯ БУДИНКА

1888 року садибу з публічних торгів придбав М. Терещенко – представник однієї з найвідоміших київських родин меценатів. На момент купівлі Терещенки вже мали два сусідніх маєтки. Згодом цю садибу успадкувала дочка М. Терещенка Ольга, яка 1913 року продала її сестрі Варварі та її чоловікові – Богдану Ханенку. На придбаній ділянці вони передбачали звести нову будівлю, в окремих приміщеннях якої мав розташуватися художній музей.

Упродовж 1913–1916 років у садибі № 13 на місці знесеної старої забудови було споруджено шестиповерховий, частково з мезонінами, прибутковий будинок, який складався з чотирьох корпусів, що утворювали внутрішній двір. Відповідно до опису нерухомого майна садиби № 13 на Терещенківській вулиці, складеного 1916 року, будівництво було практично закінчено.

1919 року будинок націоналізували, а 1922-го передали в орендне користування Житлокооперативу. У роки Другої світової війни будівля дуже постраждала від бомбардувань і пожеж, з часом її реконструювали, приміщення перепланували під комунальні квартири і донині споруда використовується як житлова. Частина приміщень першого поверху в лівому крилі займає громадська організація. Цей будинок перебуває на обліку як пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення.

редактор рубрики
Алла ЯКОВЕНКО

столична афіша

МУЗЕЇ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ХУДОЖНИЙ МУЗЕЙ УКРАЇНИ

www.namu.kiev.ua
Вул. М. Грушевського, 6, тел.: (044) 278-13-57
Виставка «1989–2009: Мінливий світ – розказаний час». Сучасна фотографія та відеомистецтво.
Час роботи: ср., чт., нд. – з 10.00 до 17.00, пт. – з 12.00 до 19.00, сб. – з 11.00 до 18.00.

НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНИ

www.museumlit.org.ua
Вул. Б. Хмельницького, 11, тел.: (044) 235-13-70
Петро Смиківський «Україна моєї дивоцвіті». Живопис (до 14 листопада).
Літературно-мистецька виставка «Хранителі вогню». До 80-річчя від дня народження Алли Горської та Івана Світличного (до 25 листопада).
Час роботи: з 9.00 до 17.00, сб. – з 10.00 до 17.00, нд. – вихідний.

Національний центр народної культури «МУЗЕЙ ІВАНА ГОНЧАРА»

www.honchar.org.ua
Вул. І. Мазепи, 29, тел.: (044) 288-54-19
«Українське весілля: обрядова атрибутика» (до 16 листопада).
Весільне та святкове вбрання різних регіонів України, рушники, посуд, меблі, живопис.
Час роботи: з 10.00 до 17.00, пн. – вихідний.

МУЗЕЙ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА

www.mundm.kiev.ua
Вул. І. Мазепи, 21, корп. 29, тел.: (044) 280-36-93
Марко Галенко «Маю що сказати». Керамічні композиції, скульптури, графічні твори (до 10 листопада).
Час роботи: з 10.00 до 18.00, вт. – вихідний.

МУЗЕЙ КНИГИ І ДРУКАРСТВА УКРАЇНИ

Вул. Івана Мазепи, 21, корп. 9, (044) 290-22-10
Юрій Нагулюк «Мережива на гранях часу». Живопис на бібліяну тему (до 30 листопада).
Час роботи: з 10.00 до 17.00, вт. – вихідний.

КІЇВСЬКИЙ МУЗЕЙ РОСІЙСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Вул. Терещенківська, 9, тел.: (044) 234-62-18
«Imaginary. Художня математика» (до 15 листопада). Виставка графіки до 200-річчя від дня народження Миколи Гоголя з колекції київських музеїв та приватних збірань (до 20 грудня).
Час роботи: вт., пт. – з 11.00 до 18.00, ср., сб., нд. – з 10.00 до 17.00, пн., чт. – вихідні.

МУЗЕЙ ОДНІЄЇ ВУЛИЦІ

www.onestreet.kiev.ua
Андріївський узвіз, 2-б, тел.: (044) 425-03-98
«Роман Бориса Пастернака». Прижиттєві видання поетичних збірок, автографи поета, світлини, документи, ноты, перші видання роману «Лікар Живаго».
Час роботи: з 12.00 до 18.00, пн. – вихідний.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗАПОВІДНИК «СОФІЯ КІЇВСЬКА»

www.sophia.org.ua
Вул. Володимирська, 24, тел.: (044) 278-26-20

Пам'ятка архітектури XVIII століття «ХЛІБНЯ»

«Литва: культура та історія» (до 10 листопада).
«Агнецъ істини». Українське сакральне мистецтво кінця ХХ – початку ХХІ ст. (до 30 листопада).
Час роботи: з 10.00 до 18.00, сер. – з 10.00 до 17.00.

ГАЛЕРЕЇ

PinchukArtCentre

www.pinchukartcentre.org
Вул. Велика Васильківська/Басейна 1/3-2, блок А, Бесарабський квартал, тел.: (044) 590-08-58
Виставка 20 номінантів Премії PinchukArtCentre. «Рудий лис».
Твори українських художників 90-х рр. ХХ ст. (С. Братков, О. Гнілицький, О. Ройтбурд, А. Савадов, Г. Сенченко, В. Цаголов, І. Чичкан).
Час роботи: з 12.00 до 21.00, пн. – вихідний. Вхід вільний.

Культурно-освітній центр «МАЙСТЕР КЛАС»

www.masterklass.org
Вул. Івана Мазепи, 34, тел.: (044) 280-88-99
Станіслав Звольський «Алфреско». Живопис (до 21 листопада).
Час роботи: з 11.00 до 21.00.

«ANN gallery»

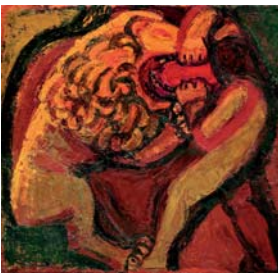
www.anngallery.com.ua
Вул. Басейна, 21-б, тел.: (044) 361-29-05
Олександр Богомазов «За межами синтаксису». Живопис (до 17 листопада).
Час роботи: з 11.00 до 19.00.

«BRUCIE COLLECTIONS»

www.bruciecollections.com
Вул. Артема, 55-б, тел.: (044) 353-12-34
Гuido Аргентині (Італія/США) «Пластика». Художнє фото (до 11 листопада).
Час роботи: з 11.00 до 19.00, сб. – до 18.00, нд. – вихідний.

«БОТТЕГА»

www.bottega-gallery.com
Вул. Михайлівська, 22-б, тел.: (044) 279-53-53
Олена Рижик «Точки сили». Живопис (до 19 листопада).

Олена Рижик «Самсон»

Час роботи: з 10.00 до 20.00, сб., нд. – з 11.00 до 18.00.

«ДУКАТ»

Вул. М. Грушевського, 4, тел.: (044) 278-84-10
Виставка-презентація журналу «Антикар». Живопис (до 11 листопада).
Час роботи: з 11.00 до 19.00.

«ІРЕНА»

www.irena-gallery.com
Вул. Артема, 35, тел.: (044) 484-00-10
Благодійний фотопроєкт «Єдиний світ» (до 11 листопада).
Час роботи: з 10.30 до 18.30.

«КАЛИТА АРТ КЛУБ»

www.odetka.com.ua
Вул. Богомольця, 6, тел.: (044) 253-58-02
Олександр Сиротенко (1897–1975) «Озники часу». Живопис, графіка (до 26 листопада).

Час роботи: з 10.00 до 18.00, сб. – до 16.00, нд. – вихідний.

«КОЛО ЗАСПИ»

www.kologallery.kiev.ua
Конча-Заспа, дамба, 1-й км, тел.: (044) 520-80-20
Живописний проєкт **Ольги Петрової «Французька Рів'єра»** (до 20 листопада).
Час роботи: з 12.00 до 20.00, нд. – вихідний.

«КАРАСЬ ГАЛЕРЕЯ»

www.karasgallery.com
Андріївський узвіз, 22-а, тел.: (044) 238-65-31
Вінні Реунов «Супер Обкладинка». Живопис (до 18 листопада).
Час роботи: з 11.00 до 18.00.

«МИСТЕЦЬКА ЗБІРКА»

www.artzbirka.com
Вул. Терещенківська, 13 (вхід в арку), тел.: (044) 234-14-27
Андре Лабан – оператор команди Кусто. Ретро-фото та підводні картини (до 29 листопада).

Час роботи: з 11.00 до 18.00, пн., вт. – вихідні

«НЮ АРТ»

www.nuart.com.ua
Вул. М. Грушевського, 28/2, тел.: (044) 531-95-59

Виставка «Український натюрморт ХХ століття». Час роботи: з 11.00 до 19.00, сб. – з 12.00 до 18.00, нд., пн. – вихідні.

«ПАРСУНА»

www.parsuna.com.ua
Вул. Хорива, 43, тел.: (044) 425-24-15
Настя Крава «Райські пташки». Персональна виставка авторських ляльок (до 25 листопада).

Настя Крава «Птах щастя»

Час роботи: з 10.00 до 18.00, сб. – з 11.00 до 17.00, нд. – вихідний.

«РА»

www.ragallery.net
Вул. Б. Хмельницького, 32, тел.: (044) 235-36-19
Міжнародний фестиваль фотографії «KievFotoCom». **Ірина Клименко (Україна) «Пульс особистості»** (до 12 листопада).
Олександр Верещак (Україна) (до 18 листопада)
Час роботи: з 11.00 до 19.00, сб., нд. – з 12.00 до 17.00

«ТРИПТИХ»

www.triptych-gallery.org
Андріївський узвіз, 34, тел.: (044) 279-07-59
Матвій Вайсберг «Тільки люди». Живопис (до 11 листопада).
Час роботи: з 11.00 до 19.00, нд., пн. – до 18.00.

«ЦЕХ»

www.zeh.com.ua
Вул. Фрунзе, 69, тел.: (068) 118-51-57
Рей Бартус «Межа міцності» (до 26 листопада).
Час роботи: з 14.00 до 20.00, нд., пн. – вихідні.

«Я ГАЛЕРЕЯ»

www.yagallery.com.ua
Вул. Хорива, 49-б, (044) 492-92-03
Виставковий проєкт спільно з Родовід-галереєю «Народне актуальне. Портрет у наївному та сучасному українському мистецтві» (до 22 листопада).
Час роботи: з 10.00 до 20.00.

Офіс програми ім. Фулбрайта в Україні

www.fulbright.org.ua
Вул. М. Грушевського, 4, кімн. 305, тел.: (044) 279-18-50
Ганна Вершиніна, Тетяна Хомутовська «Різний і єдиний світ». Текстиль (до 20 листопада).
Час роботи: з 10.00 до 17.00, сб., нд. – вихідні.

ФОНД СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ МИСТЕЦТВ

www.foundart.org.ua
Вул. Орлицька, 1/6, тел.: (044) 238-65-21
«Реконструкція... погляд зсередини...». Фотовиставка до річниці визволення Києва (до 13 листопада).
Час роботи: з 11.00 до 19.00.

ЦЕНТР СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА «СОВІАРТ»

www.soviarart.com.ua
Андріївський узвіз, 22-а, тел.: (044) 425-22-19
Міжнародний фестиваль фотографії «KievFotoCom». **Надя Беркані (Франція) «Безмовне вигнання»** (до 19 листопада).
Час роботи: з 11.00 до 18.00, нд., пн. – вихідні.

ТЕАТРИ

НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРА УКРАЇНИ імені Т. Г. ШЕВЧЕНКА

www.opera.com.ua
Вул. Володимирська, 50, тел.: (044) 279-11-69
10 – П. Чайковський «Лускунчик»
11 – Дж. Верді «Травиата»
12 – М. Римський-Корсаков «Царева наречена»
13 – А. Адан «Жізіель»
14 – С. Гулак-Артемовський «Запорожець за Дунаєм»
15 – Дж. Пуччіні «Манон Леско»

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР імені ІВАНА ФРАНКА

www.ft.org.ua
Пл. Івана Франка, 3, тел.: (044) 279-59-21
10 – Шолом-Алейхем «Тев'є-Тевель»
12 – Р. Болт «Віват, королево!»
13 – І. Котляревський, М. Лисенко, О. Скрипка «Наталка Полтавка»

14 – Дж. Прістлі «Скандальна історія містера Кетла та місис Мун» (прем'єра)
15 – (12.00) Г. Квітка-Основ'яненко «Шельменко-денщик»
15 – (19.00) М. Гоголь «Одруження»
Театр у фойє
15 – (16.00) О. Довженко «Зачарована Десна»

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР імені ЛЕСІ УКРАЇНКИ

www.rusdram.com.ua
Вул. Б. Хмельницького, 5, тел.: (044) 234-42-23
9 – М. Гоголь «Ревізор»
10 – Р. Шерідан «Школа скандалу»
11 – А. Менцел «Бабине літо»
12 – Н. Саймон «Останній палко закоханий»
13 – М. Камолетті «Сімейна вечера» (прем'єра)
14 – Л. Малюгін «Насмішкувате моє щастя»
15 – (12.00) Н. Птушкіна «Різдвяні мрії»
15 – (19.00) Ф. Достоевський «Дядечків сон»
Сцена «Під дахом»
13 – І. Виріпаєв «Валентинів день»
14 – «Edith Piaf: життя в рожевому світлі»
15 – І. Бауершима «JULIA@ROMEO.com» («Norwegian Today»). Початок вистав о 20.00
Нова сцена
14 – (18.00) Н. Птушкіна «Пізанська вежа»

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ДРАМИ І КОМЕДІЇ НА ЛІВОМУ БЕРЕЗІ ДНІПРА

www.drama-comedy.kiev.ua
Просп. Броварський, 25, тел.: (044) 517-89-80
10 – О. Мардань «Черга»
11 – М. Фрейн «Глядачі на виставу не допускаються!»
12 – Ш. де Лакло «Небезпечні зв'язки»
13 – А. Терні «Сільвія»
14 – І. Шоу «Так закінчилося літо»
15 – В. Войнович «Граємо Чонкіна» (прем'єра)

Сцена з вистави

Мала сцена

14 – (15.00) Н. Птушкіна «Ти, якого любить душа моя...»
15 – (15.00) М. Коляда «Дні пролітають зі світом»

КІЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРЕТИ

www.kiev-operetta.kiev.ua
Вул. Велика Васильківська, 53/3, тел.: (044) 287-26-30
10 – Й. Штраус «Летюча миша»
11 – Ф. Легар «Весела вдова»
Уприміщені Театру
15 – «Наречений з того світу» (за К. Гольдони) (Вистава за участі російських акторів)

АКАДЕМІЧНИЙ МОЛОДИЙ ТЕАТР

www.molody.kiev.ua
Вул. Прорізна, 17, тел.: (044) 278-73-92
12 – Ж.-Б. Мольєр «Дон Жуан»
13 – Н. Дубіна (за І. Неучем-Левецьким) «Кайдаші»
14 – Р.-Б. Шерідан «Севільські заручини»
Камерна сцена
10 – М. Шизгал «Любофф!»
11 – А. Б. Вальєхо «У палаючий п'єтмі»
15 – О. Островський. «Право на любов»

МУНІЦИПАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРИ ТА БАЛЕТУ ДЛЯ ДІТЕЙ І ЮНАЦТВА

Вул. Мехижирська, 2, тел.: (044) 425-31-16
14 – (12.00) Концерт учнів Київського державного хореографічного училища
14 – (19.00) С. Прокоф'єв «Ромео і Джульєтта»
15 – (12.00) С. Баневич «Історія Кая та Герди»

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЮНОГО ГЛЯДАЧА НА ЛИПКАХ

www.tuz.kiev.ua
Вул. Липська, 15/17, тел.: (044) 253-62-19
11, 12 – (12.00) Е. Портер «Поланна»
13, 14 – (12.00) Г.-Х. Андерсен «Снігова королева»
13, 14 – (19.00) В. Шекспір «Ромео і Джульєтта»
15 – (12.00) С. Маршак «Кичин дім»
Мала сцена
15 – (14.00) – О. Несміян «Ти особливий»
15 – (19.00) – Л. Розумовська «Під одним дахом» (прем'єра)

КІЇВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.akademypuppet.kiev.ua
Вул. М. Грушевського, 1-а, тел.: (044) 278-04-99
14 – (11.00, 13.00) О. Толстой «Золотий ключик»
14 – (15.00, 17.00) Ю. Єлісєєв «Сембо»
15 – (11.00, 13.00) С. Брижань «Івасик-Телесик»
15 – (15.00, 17.00) Г. Владичина «Слоненя»
Вистави для дорослих
11 – Леся Українка «Лісова пісня»

13 – В. Маслов (за Д. Боккаччо) «Декамерон»

КІЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.puppet-theater.kiev.ua
Вул. Мировільська, 1, тел.: (044) 513-15-00
14 – (11.00, 13.00) А. Мілн «Вінні-Пух»
15 – (11.00, 13.00) М. Чесал «Маленький Мук»

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР «КОЛЕСО»

www.koleso.teatr.kiev.ua
Андріївський узвіз, 8, тел.: (044) 425-04-22, 425-05-27
10, 11 – Коктейль «Фа-соль»
12, 13 – Ж. Ануї «Генерали у спідницях»
14, 15 – Ф. Вебер «Випадов у готелі «Дю комєрс»
15 – (15.00) «У Києві на Подолі, або «Де ві сохніть бельйо?» (за М. Янчуком)
Фотовиставка **Володимира Фаліна «Київ: погляд крізь віки»** (до 16 листопада).

КІЇВСЬКА АКАДЕМІЧНА МАЙСТЕРНЯ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА «СУЗІР'Я»

www.suzirja.org.ua
Вул. Ярославів Вал, 14-б
Замовлення квитків за тел.: (044) 272-41-88.
10 – Т. Іващенко «Мені тісно в імені своєму...»
11 – С. Моем «У колі кохання»
12 – Дж. Марєлл. «Сміх пангусті»
13 – І. Афанасьєв «Самотня леді»
14 – П. Шеффер «Летіт і Лавідж»
15 – (12.00) Ш. Перро «Моя чарівна Попелюшка»
15 – (12.00) Е. Шмітт «Оскар – Богу»

Мікросцена

(Вул. Ярославів Вал, 16)
11 – Є. Чуприна «Цвєтаєва ± Пастернак»
13 – М. Булгаков «Маргарита»
14 – Ф. Саган «Колочка»
15 – М. Шизгал «Друкарки»

ЦЕНТР СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА «ДАХ»

www.dax.com.ua
Вул. Велика Васильківська, 136, тел.: (044) 529-40-62
10, 11 – Проєкт «Україна містична». «Король Лір. Пролог» (за участі етно-хаос гурту ДахаБраха)
12, 13 – Клім «Сім днів з ідіотом». День восьмий «діот»
14, 15 – (12.00) Клім «Театр Медеї»
14, 15 – (19.00) Клім «Сім днів з ідіотом». День третій «Занепаляні ангел»

ТЕАТР ПЛАСТИЧНОЇ ДРАМИ НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.ktpd.ho.com.ua
Вул. Шовковична, 7-а, тел.: (044) 253-93-83
13, 14 – «Маленький принц» (за А. де Сент-Екзюпері)

МУНІЦИПАЛЬНИЙ ТЕАТР «КІЇВ»

www.teatr-kiev.kiev.ua
Русанівська набережна, 12, тел.: (044) 425-20-37
12 – Х. Левін «Холостяки та холостячки» (прем'єра)
13 – «Заволодні собою» (за Ж. Ануєм)
14 – (12.00) О. Вітер «Як стати справжнім бегемотом»
14 – (19.00) О. Єрнєв «Вечір з гарненькою та самотньою»
15 – Е. де Філіппо «Циліндр»

КАМЕРНИЙ ТЕАТР-СТУДІЯ «ДИВНИЙ ЗАМОК»

www.divozamok.at.ua
Вул. Єреванська, 11, тел.: (044) 242-63-18
12, 13 – (19.30) Е. Свєрлінг «Випадов для Орфеденталя»
15 – (14.00, 16.00) Г. Кияшко «Казка про діда Пікта»

ТЕАТР «БРАВО»

www.teatr-bravo.kiev.ua

редактор рубрики
Ольга ГОЛИНСЬКА

музика

■ СКРИПКА ЗАГРАВ ДЖАЗ

Свій новий максі-сингл у джазовій стилістиці 30–40-х років презентував публіці Олег Скрипка, зігравши камерний концерт із кращими українськими джазовими музикантами. Сталося це 22 жовтня в рамках «Шляхетних вечорниць» – заходу, організованого фестивалем «Країна мрій» та Галереєю Тетяни Миронової.

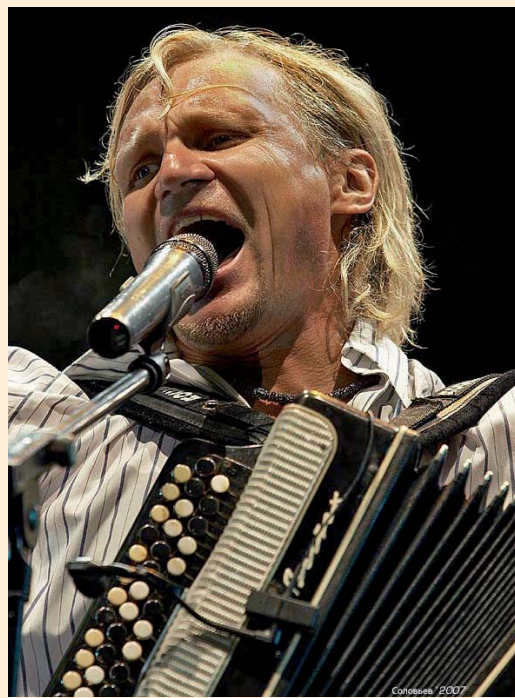
Вечорниці пройшли в Бальній залі готелю «Хаятт Рідженсі Київ», зібравши численних визначних гостей – представників культури, бізнесу та дипломатії. Попри джазові канони, виступ Скрипки змусив глядачів підспівувати, притоптувати, пританцювувати та голосно викликати музикантів «на біс». Адже танго, фокстрот та румба – це вічна музика, здатна торкатися найглибших людських почуттів.

Максі-сингл «Серце у мене вразливе...» створений на основі музичних творів Богдана Веселовського, композитора, який жив у Львові у 30–40-х роках минулого століття. Музика так званого «легкого жанру», під яку танцювала тодішня молодь, була ніжною, сентиментальною і водночас, не позбавлена живого гумору. Унікальні музичні матеріали потрапили до Олега Скрипки від канадської діаспори, адже саме туди Веселовський емігрував через політичні переслідування.

В 30-і роки чарівна музика композитора користувалася великою популярністю. Він був активним учасником джаз-капели Яблонського, яка грала на всіх вечорницях Львова та навколишніх міст. Роботу, проведену Олегом та командою однодумців, можна назвати реставраційною – матеріали, покладені в основу альбому, уже багато років не звучали для широкої публіки. Достовірно відтворені аранжування та виконання цих пісень і сьогодні здатні легко занурити слухачів в атмосферу українського міста початку ХХ століття, збудивши відчуття солодкої ностальгії за романтичним минулим.

«Стиль «ретро», в якому виконаний цей альбом, вважаю вишуканим, – говорить Олег Скрипка. – Він є прекрасною пам'яткою високого стилю. До того ж, джаз – танго, фокстрот, свінг – зазвичай вважаються європейськими та заокеанськими жанрами, а цим проектом я хочу показати, що і наша країна має власну багату, неповторну та якісну музичну історію».

Фото Андрія СОЛОВІЙОВА

Єгипетські канікули

Наталія ЗІНЧЕНКО

В концерт-холлі «Сохо-сквер» Шарм-ель-Шейха відбувся фінал Міжнародного арт-фестивалю і конкурсу дитячої та юнацької творчості «Вітри надії»

Він проходив за підтримки трьох вітчизняних міністерств – культури і туризму, освіти, молоді і спорту та Посольства Єгипту в Україні.

Гран-прі фестивалю вибором співочий дует «Анна-Марія» (Опанасюк) близнючок із Криму, які нині мешкають у Києві. Дівчата вже гастролювали в Європі – Греції, Італії, Німеччині, Франції. А ось на Сході їм бувати ще не доводилося. Та й у конкурсах «Анна-Марія» брали участь не часто – щоправда, вдало, бо одразу ж привернули увагу телеглядачів телевізійної програми «Шанс» і стали переможцями за підсумками голосування.

На конкурсі «Вітри надії» дует отримав 100 балів зі 100 можливих! Прискіпливе журі дівчата вразили колоритним джазом, темпераментним степом та найбільше – українськими мелодіями в сучасній обробці. Вони також отримали й спеціальний приз від українського модельєра Діани Дорожкіної. «Дім моди Діани Дорожкіної» пошиє лідеркам змагань концертні костюми. Чудовий подарунок – особливо, якщо врахувати, що дівчата – студентки. Вони навчаються од-

разу в двох вишах – Київській академії естрадно-циркового мистецтва та Харківській Національній юридичній академії імені Ярослава Мудрого.

– На конкурсі була дуже напружена атмосфера і сильна конкуренція, – розповіли сестри для «КіЖ» одразу ж після повернення з Єгипту. – Ми не сподівалися на перемогу. Адже їхали, аби виступити на знаменитій сцені концерт-холу «Сохо-сквер», де свого часу працювали найяскравіші зірки світу. Взагалі ми співаємо 15-ма мовами. На конкурсі виконали одну пісню англійською, а іншу – українською. Та просто гар-

ним вокалом і знанням мов на мистецьких перегонах вже нікого не здивуєш. Тому й обрали джаз, а ще затанцювали степ, а українську народну пісню презентували в сучасній обробці.

Головою конкурсного журі «Вітри надії» була переможниця «Євробачення-2004», уславлена українська співачка Руслана Лижичко. Вона, до того ж, провела й майстер класи для юних конкурсантів, де навчала не тільки співати, а й перемагати. Адже дуже важливо на сцені мати впевненість у собі та віру в перемогу. Дуже сподобався конкурсантам і майстер-клас, що його проводила Катя Бужин-

ська разом із співаком Андрієм Іщенком та аранжувальником Геннадієм Пугачовим. Катя раділа, як виходити з різноманітних екстремальних ситуацій, які трапляються на сцені.

– Цей конкурс є символом дружби між Україною і Єгиптом, – розповіла співачка у бліц-інтерв'ю «КіЖ». – Вважаю, що проведення його в Африці є великим «плюсом» для України. Серед співаків мені найбільше сподобалася Аліна Ісай з гурту «Асса». Вона чудово виконала пісню «Приречена», з якою я сама колись брала участь на «Слов'янському базарі» і яка принесла мені тоді Гран-прі.

Окрім співочого конкурсу, на Синайському півострові відбулося ще й «Шоу краси». Титул міні-міс на ньому виборола Еліна Шинкаревська. Восьмирічна дівчинка не тільки брала участь у дефіле в різних костюмах: «візитка», з національним колоритом та для парадного показу. Ще співала й танцювала. Її дитяча безпосередність нікого не залишила байдужим.

– Елінка – просто чарівне створіння! – не приховувала свого захоплення Діана Дорожкіна. – Вона така маленька, а вже – профі. Окрім Еліни, на свій власний показ я ще запросила би дівчинку зі сценічним ім'ям Злата. Вважаю, що дітям потрібно давати шанс. А конкурси, подібні до «Вітри надії», – це набуття досвіду, визнання їхньої праці.

На фото Діана Дорожкіна щойно вручила приз міні-міс Еліні Шинкаревській

Концерт від сонячної енергії на честь гінкго-білоба

На Співочому полі в Києві музиканти махали лопатами і носили відра з водою

Гурт OT VINTA також відгукнувся на запрошення організатора акції Олега Скрипки і долучився до висадки реліктових дерев гінкго-білоба.

Стараннями власне «гвинтів» відтепер у Києві будуть рости кілька дерев цього унікального виду. Адже гінкго-білоба є настільки стійкими до шкідливих впливів довкілля, що тільки їм вдалося вижити після атомної атаки на Хіросіму та Нагасакі.

Тема збереження та захисту довкілля цікавить «украбілів» давно. Хлопці навіть виношують ідею відправитися у всеукраїнський екологічний тур. Щоправда, нинішня осінь з її грипозним синдромом децю віддаляє їх від цієї мети.

Хоча на її початку OT VINTA вже зіграли свій перший концерт, на якому їхні гітари живилися виключно від енергії сонця та вітру. Виступ «гвинтів» на енергетичній толоці Greencubator EnergyCamp відбувався завдяки енергії од вітряків та сонячних батарей – це справило велике враження на учасників події, а також стало дуже важливим досвідом для команди.

– Цього року ми наблизилися до природи, – каже фронтмен гурту Юрій Журавель. – Висадили корисні для довкілля дерева і дали перший концерт від «чистої» енергії. Сподіватимемося, що цей виступ не буде останнім. Наступного року збираємося взагалі відправитися в український тур, в якому продемонструємо, що музичний шоу не обов'язково мають шкодити довкіллю, – навпаки, захищати муть його! Наша сцена постане у вигляді літака, крила якого – це сонячні батареї, а гвинти – вітряні генератори. Намагатимемося провести таке шоу в кожному місті України.

музика

Льву Венедиктову – 85!

Галина СТЕПАНЧЕНКО

■ ПЕРШИЙ СОЛЬНИЙ КОНЦЕРТ НЕЗРЯЧОГО ТЕНОРА ІЗ СІМФЕРОПОЛЯ

Фойє львівського Національного драматичного театру імені Марії Заньковецької. На стінах – картини художника, який майже повністю втратив зір на початку 1990-х через глаукому. А ось і їхній автор – Юрій Ломов. На нього націлений об'єктив відеокамери. Потужне світло, що надходить з-над об'єктиву, наче в театрі одного актора, виділяє його постать і картину – портрет Тараса Шевченка навпроти Санкт-Петербурзької академії мистецтв. Ліхтарі театрального фойє не пристосовані для освітлення картин, і через напівморок сприйняття написаного людиною, котра має серйозні вади зору, лише посилюється.

Пожвавлення в концертній залі. Вже шоста. Розпочинається виступ Степана Гончаренка, лауреата VII Міжнародного фестивалю молоді та студентів, Міжнародного фестивалю «Подляська октава культури» (Польща) 2009 року та переможця багатьох інших подібних змагань. Йому 26 років, і він ніколи не бачив свою публіку. Лише чув її оплески. А їх упродовж двох років професійної музичної діяльності було чимало.

Музика – це чи не єдине ремесло, в якому незряча людина може показати себе сповна. Проте перед молодим тенором стоїть більше проблем, ніж перед, скажімо, сліпим бардом чи акордеоністом. Адже його взаємодія з оркестром відбувається виключно на слух. Він не бачить помахів диригентської палички, а відтак уся відповідальність за виконання твору покладається лише на нього.

Під час виступу в театрі Заньковецької Степан упорався з поставленим завданням на відмінно. А завдання було не простим – відспівати свій перший сольний концерт.

У супроводі оркестру театру під диригуванням Богдана Мочурада Степан Гончаренко виступає на великій сцені вже близько двох років. Співпраця розпочалась у межах проекту допомоги незрячим музикантам «Відчинилося життя», перший концерт якого відбувся 15 січня 2007 року у Львові. Ініціатором заходу була Оксана Потимко, голова правління Львівської обласної організації УТОС. Серед незрячих учасників проекту Гончаренко виявився найкращим. Сьогодні його часто порівнюють з відомим італійським тенором Андреа Бочеллі, який також має вади зору.

Сам Степан не любить, коли люди акцентують увагу на фізичних недоліках інших. «Я хочу, аби до мене ставились як до повноцінної людини. Вважаю, що люди повинні дивитись не на фізичні вади, а на те, що людині дано природою, чи на якісь її духовні якості», – каже він. Авжеж, співак має рацію!

На знімку: Ольга Лисюк (начальник управління соціального захисту, Львів), Оксана Потимко, Степан Гончаренко, Юрій Ломов

У Національній філармонії України відбувся концерт, присвячений 85-річчю видатного українського хормейстера, Героя України, народного артиста СРСР, народного артиста України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, головного хормейстера Національної опери України, професора, кавалера орденів Ярослава Мудрого V, IV, III ступенів, Командора італійського ордена Al merito della Repubblica Italiana, лауреата премії «Визнання» Льва Миколайовича Венедиктова

На сцену Національної філармонії України виходять учні Льва Венедиктова різних років: заслужена артистка України, професор Людмила Третяк, заслужений діяч мистецтв України, доктор філософії мистецтв України, доктор Галина Степанченко, заслужений діяч мистецтв України, лауреат премій імені Бориса Лятошинського, Левка Ревуцького, Миколи Лисенка Віктор Степурко, художній керівник і диригент Державного академічного естрадно-симфонічного оркестру України Микола Лисенко, відома телеведуча Юлія Сімеонова, помічник головного хормейстера Національної опери України Микола Шевер, заслужений діяч мистецтв України Віталій Пучко.

Усі вони тепло привітали свого вчителя. Лев Миколайович навчав їх не тільки професії, але й головним засадам етики людських стосунків, що їх вони сповідують у житті. В їхніх виступах, як і у промовах ректора Національної музичної академії України, доктора мистецтвознавства, професора Володимира Рожка, завідувача кафедри хорового диригування, Героя України Євгена Савчука, лунали високі слова про величезний внесок Льва Венедиктова в сучасну хорову культуру України. Про-

граму святкового концерту склали виступи хорових колективів під керівництвом диригентів-хормейстерів – учнів Венедиктова. Цікаві світліни з Борисоглебська – міста дитинства Льва Миколайовича – привезла до Києва перша випускниця маестро Зоя Райхель, яка нині працює у Воронежі (Росія). Вечір прикрасили відеовітання з різних регіонів України і багатьох країн світу. Серед них – Кирило Карабиць, лауреат міжнародних конкурсів вітав учителя з Англії, Жанна Зінченко з Канади.

Учні Венедиктова – Вчителі з великої літери – самі яскраві особистості. Кожний диригент, його хор має свій виконавський стиль. Анжела Масленникова з хором Київського академічного муніципального театру опери і балету для дітей та юнацтва, Світлана Обручева з народним художнім колек-

тивом «Либідь», Тіберій Яцкулинець із чоловічим хором «Світилен», Олена Радько з камерним хором «Покров», Маріанна Сабліна з дитячим хором «Щедрик», Наталія Нехотяєва з колективом «Дитяча опера», Наталія Кречко з академічним хором студентів «Аніма», Олександр Лось із чоловічим вокальним секстетом «ConCord», Богдан Пліш із прославленим камерним хором «Кредо» та інші – усі вони продемонстрували блискучу майстерність школи Венедиктова. У концерті вдало виступив Державний камерний ансамбль «Київські солісти» (диригент – Дмитро Логвин). Імпреза тривала чотири години, але час летів непомітно, бо кожний номер був неповторним.

Кульмінацією музичної події став виступ хору всіх випускників під орудою Льва Венедиктова.

Людина, яка стала епохою

Творча діяльність Льва Миколайовича Венедиктова – ціла епоха в сучасному театральній-хоровому мистецтві України

Головний хормейстер Національної опери України, він уже 55 років працює з оперним хором. За його участі поставлено найкращі вистави театру (їх близько 150): «Тарас Бульба» Миколи Лисенка, «Пікова дама» Петра Чайковського, «Борис Годунов», «Хованщина» Модеста Мусоргського, «Аїда», «Набукко» Джузеппе Верді, «Кармен»

Жоржа Бізе, «Турандот» Джакомо Пуччіні, «Катерина Ізмайлова» Дмитра Шостаковича, «Війна і мир» Сергія Прокоф'єва,

«Ярослав Мудрий» Георгія Майборода та багато інших.

Лев Венедиктов створив свій стиль оперно-хорового виконавства, в якому поєднуються традиції вітчизняного та світового мистецтва зі специфікою національного хорового співу. Оперний хор – це творіння душі та серця видатного маестро. Саме там проявилася його сутність як видатного музиканта. Преса країн, де б не гастролювала Національна опера України, називає хор театру одним із найкращих у світі. Окремі концертні програми хору завжди проходили з ве-

ликим успіхом. Педагогічною діяльністю Лев Миколайович почав займатися 1959 року в Київській державній консерваторії (тепер Національна музична академія України) імені Петра Чайковського. Там він – професор кафедри хорового диригування (у 1980–1988 рр. – завідувач її) – працює і до сьогодні.

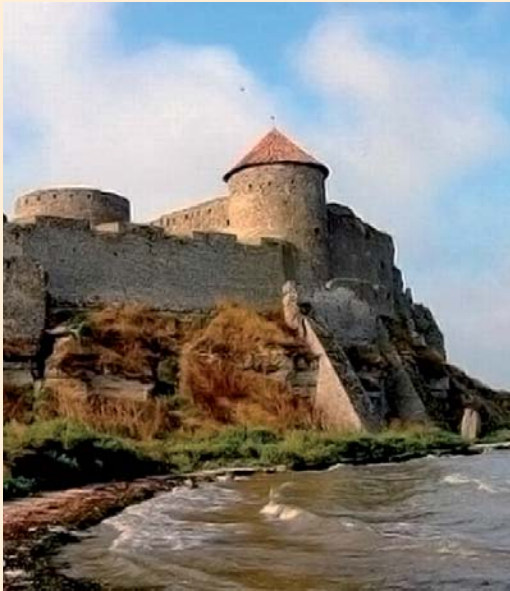
Лев Венедиктов виховав понад 130 учнів. Багато з них стали висококваліфікованими фахівцями у різних сферах музичної культури. Його диригентська школа має свої стильові прикмети і «знак якості».

редактор рубрики
Анатолій СИТНИК

ТУРИЗМ

■ ФОРТЕЦЯ ДОСІ ДИВУЄ ВІДКРИТТЯМИ

Здавня історики і пересічні подорожани втрували стежку до чудової середньовічної фортеці у стародавньому Білгороді-Дністровському, що на Одещині. А вона продовжує відкривати допитливим дослідникам свої численні дива.

Споруджена на стрімкому березі лиману, велична фортеця стала візитівкою 2500-річного Білгорода-Дністровського – ровесника Риму. Її цитадель була зведена ще в другій половині XIII – першій половині XIV століть. Основні будівельні роботи здійснювалися з 1438 по 1454 роки під орудою майстра Федорка. Ансамбль форту розділений оборонними стінами на три двори. Зовнішні на плані мають форму неправильного багатокутника, їхня довжина близько двох кілометрів, висота до 7, а товщина до 5 метрів. З колишніх 35 багатоярусних веж збереглося 20. Із суходолу фортецю оперізує обвідний рів завширшки 14 метрів. Саме з ним і пов'язане нове сенсаційне повідомлення археологів.

Належить відкриття істориків і дослідників старожитностей Андрію Красножону, який давно й скрупульозно вивчає цю фортифікаційну споруду. Він авторитетно заявив, що її фортечному рову за глибиною нема рівних у світі. Та і за багатьма іншими параметрами цей рів, що оточує фортецю з трьох боків, унікальний. Він завжди викликав подив навіть в іноземних мандрівників XVII століття. Його первісна глибина сягала понад 20 метрів. У середні віки спеціальні пристрої накачували сюди воду, а складна система шлюзів забезпечувала утримання її на потрібному рівні. Та й порожній він становив небезпечну пастку для загарбників.

Це вже не перше відкриття Андрія Красножона. Торік він оприлюднив повідомлення, що десять гранітних ядер, розміщених у певній послідовності на одній зі стін фортеці, являють собою традиційну масонську фігуру тетракти. Її використовували як хронометр для визначення зміни пори року. У день весняного рівнодення сонце, висвітлюючи камені зі сходу, дає таке розташування тіней, що може бути лише один раз у сезон.

Про свої дослідження та цікаві гіпотези, пов'язані з Білгород-Дністровською фортецею, археолог написав книжку, яка незабаром має побачити світ. Це буде чудовий подарунок для туристів, кіноекспедицій, учасників лицарських турнірів, що тут постійно відбуваються.

Сергій КУЧЕРИНА
Фортеця над лиманом.
Фото Вікторії ЛОГАЧОВОЇ

Не змушуйте бути заручниками!

Ганна УСТЕНКО

Українські інваліди по зору встановили світовий рекорд – вп'ятеро стрибнули з парашутом

Років два тому Володимиру Носкову та Володимиру Петровському (інвалідам по зору) прийшла в голову ця ідея. Шукали школу довго, але знайшли.

На Керченську конференцію 2007 року, що була присвячена туризму для інвалідів, запросили керівника Центру планерного і парашутного спорту Бориса Небреєва. В 2003 році, рятуючи парашутиста, що заплутався у тросах, Борис свій парашут відкрити не встиг. На жаль, одну ногу йому ампутували, другу якимось дивом удалося врятувати. Незважаючи на отриману інвалідність, Небреєв парашутного спорту не покинув, кількість здійснених ним стрибків понад 3100.

З півроку, керівник планерного центру довго не погоджувався на «авантюру», потім разом із інструктором ретельно продумував методику тренування. Підбралась група з усієї України: Володимир Петровський з Києва, Микола Мацько з Волині, Володимир Носков із Харкова, Ленур Кіраджиев з Бахчисараю. Стрибнути захотіла й жінка – Алла Полухович, теж кримчанка. Врешті всі були готові до того, що відступати не будуть, почали тренування.

Парашутисти промацали всю територію своєї бази, кожен метр. Інструктор у них був чудовий, звісно, йому було склад-

но навчати таку незвичну групу, але він душу вклав у цю справу, навчився підбирати ті слова, без яких неможливо пояснити людям, з вадами зору.

Перед стрибком організували тренувальний політ на літаку – в ньому дали промацати кожну внутрішню деталь, пояснили, куди ставити ногу, за що триматися рукою. Розказали, які приблизно відчуття будуть, щоб парашутисти могли зрозуміти, чи все йде за планом. А вже коли не бачиш, то не знаєш, чи правильно летиш.

– Повітря в обличчя, потім зависла на парашутних стропах, потім вода – все йде так, як треба, – розповідала про пережиті відчуття Алла Полухович. А ще жартома скаржилася Володимирові, що після того стрибка їй всюди мало адреналіну.

Воно і не дивно – стрибки з парашутом на воду вважаються небезпечнішими за стрибки на землю. Та для інвалідів по зору останні були неможливі, тому взялися за стрибки над відкри-

тим морем, ще й з ризикованою невеликою висотою – 300 м. Оплачує соціальну акцію, зрозуміло, не держава. Тому кошти шукали самі. Залучили навіть іноземних спонсорів.

– Американці, які виділяли кошти на сплав на байдарках, не могли повірити, що таке можливо, коли побачили, як група з 20 інвалідів сплавила рікою, – розповідає Володимир.

Існує ще одна проблема. В Україні є лише один екскурсовод, який вміє працювати з інвалідами. Це дружина Володимира – Світлана. Підготовка такого спеціаліста триває не один рік.

– Наша група приходить до музею, нам кажуть: «Ми вам дамо найкращого екскурсовода – в нього інформація, як від зубів відскакує», – продовжує мій співрозмовник. – Але для інвалідів такий «найкращий» екскурсовод – найгірший. Тут потрібен зовсім інший підхід, інформацію треба подавати іншим чином. Наприклад, ін-

валіда по зору треба зорієнтувати, отже, знати, де і як провести рукою.

Мало того, що немає таких екскурсоводів. В українських музеях торкатися експонатів забороняється всім. І крапка. За кордоном такого табу немає, ті ж експонати, яких справді не можна торкатися, мають спеціальні копії, виконані у повній відповідності до оригінала.

Та Володимир, не дивлячись на ці та інші проблеми, руки не опускає:

– Мені нещодавно розповіли, що в штаті Мічиган існує цілий інститут, співробітники якого досліджують, чи може інвалід стрибнути з парашутом. А ми це давно все зробили! – сміється пан Петровський. – Взяв збираємося організувати людей та поїхати в Карпати – будемо експериментально доводити, що інваліди ще й на лижах можуть їздити.

Фото з архіву
Володимира ПЕТРОВСЬКОГО

На літературно-мистецькій мапі Ялта гідно презентовані діячі української культури Леся Українка, Степан Руданський, Алла Горська...

Нині ж завдяки матеріалам науково-популярного видання «Я ще вернусь... Олександр Олесь і Білопільщина», що побачило світ у Сумах, маємо приємну нагоду долучити до цих славетних імен постать основоположника української романсової лірики. Адже автори книги не обмежилися описом його малої батьківщини (міста Білопілья і села Верховсулки), а й докладно висвітлили визначальну роль курортного центру Криму в творчій біографії визнаного майстра поезії.

Зокрема, дізнаємося, що коли через революційні заворушення 1905 року заможні верстви курортників не ризикували їхати в Крим, життя на півострові стало дешев-

Ялта Олександра Олеся

шим. Цим і скористалися молоді закохані Олександр Кандиба і Віра Свядковська, вирушивши влітку 1906 року до Ялти.

Самобутній поет згадає в автобіографії: «Я виїхав у Ялту... підлікуватись, побачити море, відпочити».

Тут зі своїх чернеток поет ретельно почав укладати збірку «З журбою радість обнялась». Він познайомився з українцем за походженням Калмиком, власником крамниці з продажу друкарських машинок. На одній із них Вірина сестра Марія і передрукувала всю книжку.

За кілька днів після прибуття до Ялти Олександр написав фейлетон, який був

надрукований у газеті «Русская Ривьера» і дістав позитивну оцінку курортної публіки. Він брав активну участь у діяльності тутешнього журналістського осередку. Швидко зійшовся з міською інтелігенцією – Сергієм Петровим (Скитальцем), Сергієм Єлпатьєвським, Олександром Серафимовичем. Нові знайомі переконували його видати збірку поезій якнайшвидше.

Існують підтвердження, що саме тут Віра Свядковська почала називати свого коханого Олесем. Це й стало літературним псевдонімом Олександра Кандиби.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

редактор рубрики
Василь ЗАЄЦЬ

ХОРОВИЙ СПІВ

■ СЛАВНА «ДАРНИЧАНКА»

Блискучі зразки пісенної спадщини з різних регіонів України, кращі досягнення сучасних вітчизняних митців на високому професійному рівні невтомно пропагує заслужений народний ансамбль пісні і танцю «Дарничанка», який удостоєний звання лауреата премії «Осіннє золото» імені Дмитра Луценка. У репертуарі колективу – твори, в яких вирує вся гама кращих людських почуттів – і ніжна ліричність, і героїчний дух запорозьких козаків, і запальна веселість сільських дотепників.

Ансамбль засновано 1962 року при Київському будинку культури «Хімволокно». Значний внесок у становлення колективу зробив Петро Андрійчук, який протягом 15 років був концертмейстером «Дарничанки», а ось уже 17 років – хормейстер. Добре відомий у творчих мистецьких колах як професор Київського університету культури і мистецтв. Активна діяльність у навчальному закладі вимагає значних затрат часу та енергії, але це не заважає Петру Олександровичу з незмінною самовідданістю ставитися до своїх диригентських обов'язків. Із відчутними ностальгічними нотками згадає він колишні гастрольні маршрути:

– З триумфальним успіхом українська пісня у виконанні нашого колективу звучала в Австрії, Болгарії, Італії, Литві, Німеччині, Польщі, Росії, Румунії, Словаччині, Фінляндії, Франції, Чехії. З хвилюючим ентузіазмом аплодували нам у найвіддаленіших кутках рідної України.

На жаль, суспільно-політичні негаразди, яких досі не позбулася наша держава, негативно позначаються на фінансуванні українського мистецтва. Ось уже не один рік «Дарничанка» не має можливості активно спілкуватися з шанувальниками її творчості, які живуть далеко від Києва. Тим активніше виступає колектив на знаних сценах столиці – в Будинку вчителів, Будинку вчених, музеї літератури. . .

Надовго запам'яталася киянам участь «Дарничанки» у Всеукраїнському конкурсі читців поезії Тараса Шевченка (Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв), фестивалі «Пісня над Дніпром» (парк Перемоги), вечорі пам'яті корифеїв української пісенної творчості Дмитра Луценка, Раїси Кириченко, Анатолія Пашкевича (центр культури «Печерськ»), народознавчих студіях пам'яті Василя Скуратівського (Музей Івана Гончара).

Не забувають у колективі і про своїх друзів у пристоличних селах та містечках. Так, цього року на День незалежності концерт «Дарничанки» подарував незабутню естетичну насолоду мешканцям села Щасливого Бориспільського району.

Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине. . .

От де, люде, наша слава,
Слава Україні!

Для того, щоб наша пісня піднімала на утвердження національної ідеї дедалі ширші кола співвітчизників, натхненно робить свою святу справу славна «Дарничанка».

Вікторія ШАШЛО

Шлях починався з mormorando

Михайло ГРИНИШИН,
народний
артист України

Хорове мистецтво має безліч компонентів посилення художньої виразності твору. На мою думку, найважливішим серед них є ладово-гармонійна єдність

Надзвичайно важливим аспектом хорового виконавства є усвідомлений спів, тобто процес мислення художніми образами, що його знаний маестро Анатолій Авдієвський називає осмисленою інтонацією. Якщо хор при наявності відповідних художніх засобів виконає твір технічно блискуче, але не зворушить слухачів, це означатиме, що співу бракувало емоційно-сміслового самоусвідомлення. Замість живих образів нам запропонували суху, бездушну і холодну техніку. Тож напрошується висновок: оскільки хор є колективним виконавцем, то кожен має володіти умінням разом з іншими співаками проїматися художніми образами, їхнім характером, стилем, жанром. Хорист повинен мати чуття прекрасного, що врешті-решт є вищим критерієм художньої майстерності.

Свого часу, керуючи державним Гуцульським ансамблем пісні і танцю, я ще й очолював студентський навчальний хор кафедри музики і співу Івано-Франківського педагогічного інституту (нині – Прикарпатський університет імені В. Стефаника). Студенти проявляли неабиякий інтерес до такого важливого аспекту хорової звучності, як спів із за-

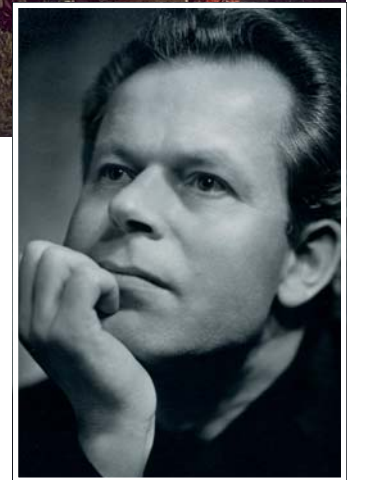
туленим ротом (mormorando). Так, наприклад, було виконано відомий фортепіанний твір Роберта Шумана «Мрії», перекладений для мішаного хору асаррелла. Студенти, а було їх із вісімдесят, співали із захватом. Я поцікавився, що вони відчують при такому співі. У відповідь почув: він нагадує то якесь фантастичне гудіння, то завивання вітру, то віддалений шум швидкоплинної річки, що несподівано наростає і перетворюється у бурхливий водоспад, у якому вчуваються звуки неначе велетенського органу. Все це переплітається у якусь дивну поліфонію і викликає безліч асоціацій. . .

Ось так образно, так емно студенти намалювали дивовижно-фантастичну картину природних явищ, яку нав'яла їм мрійливо-романтична музика.

Я був приємно вражений словами студентів і разом з тим зазначив: такий спів потребує безперервного дихання, майстерного володіння голосом, добре опертого на діафрагми кантиленного, в'язкого звуку, високої вокальної позиції.

Під час занять із професійними, навчальними чи аматорськими хорами я часто пояснював своїм вихованцям: діяльність диригента є вельми складною професією, бо, крім дару тонкого музиканта, він має володіти ще й вправною диригентською технікою, переконливо сильною волею, бути передовою, освіченою людиною, тонким психологом, мати педагогічні та організаторські навички, знати природу і можливість людського голосу.

Мій учитель – корифей хорового мистецтва, Герой Украї-

ни Павло Муравський з цього приводу любить говорити: «Який диригент – такий хор».

Ця, на перший погляд, проста і водночас філософська, крилата фраза спонукає до глибоких роздумів. . .

Гуцульський ансамбль
пісні і танцю 2002 р.
М. Гринишин 1969 р.

Фото із сімейного архіву автора

Десятиліття дзвінкої популярності

Любов до народного співу привела Олександра Крижанівського до художньої самодіяльності

Неабиякі мистецькі здібності і непересічний організаторський талант допомогли йому в успішному створенні цікавих і потужних творчих колективів. Хор-ланка Героя соціалістичної праці Любові Бойченко, хор села Кухарі, ансамбль «Барви Полісся» при районному будинку культури, створені і керовані Олександром Панасовичем у рідному Іванкові, швидко і впевнено завоювали широкую популярність. Усім трьом було присво-

єно почесні звання народних аматорських. Коли в життя українців жорстоко увірвався вибух «мирного атома» на Чорнобильській АЕС, у долях мешканців Іванкова багато чого змінилося – довелося залишити рідні й близькі з дитинства місця.

Родина Крижанівських оселилася в Хотові під Києвом. Знайшлися і робота до душі, і нові знайомі, друзі. Та серцю Олександра Панасовича не вистачало його чудових самодіяльних колективів.

Працівники керамічного заводу у м. Вишневому Галина Майстренко (нині – староста хору), Ганна Снігур, Галина Обринь-

ба, Ніна Бойко, Володимир Малиновський, Василь Ковальчук, Микола Малий – саме ті, з ким Олександр Панасович у вересні 1999 року провів першу репетицію. Вони і сьогодні складають ядро хорового колективу, який має ніжну назву «Вишневий дзвін».

У розмаїтому репертуарі особливе місце займає пісня «Вишневе», написана Олександром Крижанівським на слова знаного українського поета Григорія Булаха. Цей твір став візитівкою популярного колективу, якому нещодавно виповнилося 10 років.

Василь ЗАЄЦЬ

редактор рубрики
Алла ПІДЛУЖНА

театр

Любов чи схема?

Анастасія БУЗЬКО

В Національному театрі імені Івана Франка – нова версія «У неділю рано зілля копала...»

За мотивами повісті Ольги Кобилянської нову п'єсу написала сучасний український драматург Неда Неждана, визначивши жанр свого твору як «притча». Історію про те, як син циганки Маври Гриць, вихований прийомними батьками, полюбив сільську дівчину Настку, а потім був підкорений чарами Тетяни, режисер-постановник Дмитро Чирипюк будує як хвилюючу драматизмом філософську драму про любовний трикутник, стосунки учасників якого призвели до змагання не на життя, а на смерть.

Творці вистави наголошують, що риси характерів героїв – суто українські, запальні та пристрасні. Візуальний образ вистави створив художник Андрій Александрович Дочевський. Три однакові мобільні конструкції, що стоять похило і можуть пересуватися по сцені, за необхідності трансформуються в гірські пагорби чи нагадують плоти, що їх славляють гірськими річками. Відсутність зайвих деталей, відчуття простору створюють враження природних висот полонин та гір.

Оригинальну музику до вистави відомий композитор Юрій Шевченко написав, використавши мелодику народного співу:

обертони запального аркана та навіть соротницькі коломийки!

Стосунки Гриця (Олександр Форманчук) з Тетяною (Олена Фесуненко) та Насткою (Тетяна Шляхова) показані певною мірою фрагментарно, ніби пунктиром. Розвиток почуттів, душевні страждання героїв не вдається прослідкувати уповні. Режисер ніби весь час підганяє дію, не залишає героям можливості достеменно розібратися в своїх сердечних намірах. Такою ж метушливою і невизначеною емоційно видається лінія стосунків матері Гриця Маври (Світлана Прус) та її батька, старого цигана Андронаті (Петро Панчук). Глибинна тема про невід-

воротність долі, генетичну схожість моментів поведінки батьків і дітей, які б мали хоч щось аргументувати у вчинках Гриця, залишається поза увагою постановника. Отже, поетика художнього слова Ольги Кобилянської у виставі загубилася за схематизмом побудови дії. Великий плюс «У неділю рано зілля копала...» – в тому, що у виставі, принаймні, присутні ознаки українського поетичного театру. Музикальність, народний спів, традиційні танці, чудові костюми в «етнографічному» стилі...

Сцена з вистави «У неділю рано...»
Фото Євгена ЧЕКАЛІНА

НЕ ДО ТАНЦІВ

Нещодавно «КіЖ» писала про те, що в Києві завершується реконструкція приміщення, де працюватиме філіал Севастопольського театру танцю під керівництвом народного артиста України Вадима Єлізарова. Незабаром, раділи ми, кияни зможуть насолоджуватись яскравим, видовищним мистецтвом цього унікального колективу. Аж от – на тобі! Радість шанувальників прекрасного, як завжди, виявилась передчасною. Криза, кажуть нам, панове!

Інвестори, що реконструювали приміщення для театру (воно, нагадаю, розташоване на території київського підприємства «Квазар-мікро»), не змогли виконати свої зобов'язання. І «недобуд» просто перепродали. Його викупили нові власники. Тож нині в Театрі танцю розташувалася... телевізійна студія «Шустер-Life!» Маємо те, що маємо: політика вкотре перемогла культуру, а чвари народних обранців – Мельпомену, Терпсихору та й на загал усіх муз. Так, я не заперечую: і ток-шоу має право на життя, а в передвиборчий час воно, певно, навіть необхідне. Але чому має існувати замість культури? Чому можновладці не вквалпляться використати свої можливості на підтримку і захист, зокрема, київських театрів? Принагідно скажу, що зараз свого приміщення позбавлений ще й київський Театр маріонеток, кілька років немає власного дому Український Малий драматичний театр, відбивається від зазіхань міський Театр ляльок, не припиняє боротьбу за власне приміщення театр «Дивний замок»... І цей перелік можна продовжувати.

Проте повернемося до проблеми Севастопольського театру танцю. Ось як прокоментував ситуацію його керівник Вадим Єлізаров: «В наш час мистецтво не може виживати без підтримки держави. Те, що сталося з приміщенням нашого філіалу в Києві, – наочний тому приклад. Побудувати і реконструювати свою омріяну домівку самостійно ми не змогли. А у влади, на жаль, як бачимо, досі немає розуміння того, чим є культура для держави, як вона, зрештою, впливає на розвиток національної самосвідомості».

За словами пана Єлізарова, його театр завжди чекатиме зустрічей із київськими глядачами, отже, обов'язково буде приїждати з гастрольними виставами до столиці. Нещодавно зустріч із Севастопольським театром танцю відбулась у Палаці «Україна» (колектив брав участь у творчому звіті-концерті м. Севастополя). Але краще було б, якби кількість майданчиків для культури збільшувалася. Замість скорочення?..

Алла ПІДЛУЖНА

Театр духовної пам'яті

«Пам'ять» – так названо новий театр, створений у Києві з ініціативи народної артистки України Галини Яблонської

Основний склад колективу – школярі, студенти столичних вузів. Також професійні актори – народна артистка України Лариса Хоролець, заслужені артисти України Петро Бойко, Борис Лобода, журналіст і актор Кирило Булкін.

«Театр є однією з небагатьох можливостей впровадження державницької українознавчої ідеї в суспільстві, – наголошує Галина Яблонська. – Обов'язок високохудожнього національного мистецтва – брати активну участь у виховному процесі, який є складовою державотворення, а це вже питання національної безпеки. Програмою дій має стати підтримка на державному рівні високого, героїчного наці-

онального мистецтва, яке формуватиме дух нації».

– У Дельфах при розкопках руїн театру на уламках каменю було написано: «Пам'ятай, видошичем героїчних образів підноситься дух народу з плачу і розпачу до вершин палких прагнень перемоги». Ми не бачимо ворога. Ми бачимо тільки наслідки психологічної війни, націленої на руйнацію національних інтересів України. Справа справжніх інтелігентів – бути

національно свідомими і в такому дусі виховувати нашу молодість, – наголошує пані Галина.

«Карпатська Україна – розгін до волі». Це перший сценарій Галини Яблонської. Вистава за ним втілена на сцені Будинку актора. 1938–39-й роки. Зародження Карпатської України як самостійної держави. Складні тогочасні міжнародні події відтворюються засобами, до яких вдавалися артисти-січовики

славнозвісної «Летючої естради». В той час, як сучасні актори розігрують її виступ, ведучі-коментатори розповідають про події буремних 1930-х, доповнюючи їх інформацією, яка була невідомою січовикам. Такий драматургічний хід наочно пов'язує минуле з проблемами сьогодення. Учасники «Летючої естради» тоді, в передвиборчий період, об'їздили найвіддаленіші міста і села. Їхні виступи великою мірою забезпечили перемогу національних сил на виборах до Сейму. Відозви і заклики, з якими вони звертались до закарпатців, своїм змістом і пристрасною проникливістю здатні розбудити і наші посунулі душі. Це надає актуальності цій мистецькій акції. Адже Україна теж на порозі виборів.

Яліна ЧАЙКА
Сцена з вистави «Карпатська Україна – розгін до волі».
Фото Віктора ТКАЧЕНКА

реклама

ОДЕСА-КИНО

www.KinoOdessa.com

НОВІТНІЙ ФОРМАТ

ЦИФРОВЕ КІНО

ОБ'ЄМНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

СУПЕРЗВУК

вул. Лугова, 12. ТРЦ "Караван". Довідка : 495-17-70
 бульв. Перова, 36. ТРЦ "Квадрат". Довідка : 538-17-70

V ЦЕРЕМОНІЯ ВРУЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ МУЗИЧНОЇ ПРЕМІЇ

18

ОРГАНІЗАТОР

РАДІО ПАРТНЕР

МЕДІА-ПАРТНЕР

РАДІО ПАРТНЕР

РАДІО ПАРТНЕР

РАДІО ПАРТНЕР

ЛИСТОПАДА

НП "УКРАЇНА" 19:00

ukr.net

ЗОЛОТА ШАРМАНКА

ВЕДУЧІ:

Микола БАСКОВ та Оксана ФЕДОРОВА

Анастасія ЗАВОРОТНЮК та Володимир ЯРЕМЕНКО

Микола Басков, Ані Лорак, Анастасія Приходько, Тіна Кароль, ВІА ГРА, Потап та Настя, Бумбокс, Тетяна Буланова, Гості із Будущого, Бі-2, Жасмін, Вінтаж, Марк Тішман, Євгенія Власова, Т9, Quest Pistols, Джамала, А.Сєдакова, В.Козловський, Пара Нормальні, Т.Недельська, Алібі, Міка Ньютон, Арктика, Gallina, Ін-Ян, Н.Бучинська, XS, Д.Клімашенко, В.Блайберг, Р.Алехно, Гарячий шоколад, DJ Sender, Dazzle Dreams, Ю.Федотов, В.Бондарчук, В.Павлік, Д.Каднай, X-Президенти, З.Огнєвіч, дует «Ода».

організатор залишає за собою право змінювати та доповнювати склад артистів

РАДІО ПАРТНЕР

ШАНСОН

WWW.SHANSON.UA

РОЗМІЩУЮТЬ

Opera Hotel

KYIV/UKRAINE

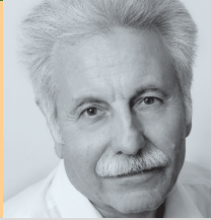
ЗАМОВЛЕННЯ КВИТКІВ ТА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ СПОНСОРІВ:

(063) 233-52-77

ТЕЛЕІОМКА, ЖИВИЙ ЗВУК, ФОНОГРАМА МІНУС ОДИН

ТЕЛЕІОМКА, ЖИВИЙ ЗВУК, ФОНОГРАМА МІНУС ОДИН

редактор рубрики
Іван МАЛЮТА

державна мова

■ СПАДЩИНА ТИСЯЧОЛІТЬ МОЛІМОСЯ СИНОВІ БОЖОМУ

Два закінчення іменників у давальному однини Пригадуєте геніальний вірш Тараса Шевченка, написаний у казематі 1847 року? – «Мені однаково, чи буду я жити в Україні, чи ні...» Там є такі слова:

*І не пом'яне батько з сином.
Не скаже синові: – Молись,
Молись, сину, за Україну,
Його замучили колись.*

Тут слово **син** ужито трічі в різних формах: **сином** – в орудному відмінку, **синові** – у давальному, **сину** – у кличному.

Що ж це за форма така: **синові**? Вона є паралельною ще одній формі того ж давального **сину**. Але якби Тарас сказав: «Не скаже **сину**...», то це був би омонім із кличним відмінком: **сину!**

Тож усім ясно, що **три форми – багатше, ніж дві**. Але що ж це за форма, звідки вона у нашій мові? Вона **споконвічна**, вона нізвідки не привнесена.

О. Шахматов сказав, як завжди, чітко і ясно: «В современном великорусском окончание – **ови** неизвестно совсем. Но памятники доказывают, что его знал старый язык». («Историческая морфология», стор. 257).

Поки були живі українські колоністи у північній та східній Росії, доти ця кінцівка і вживалася. А через сотню-дві років вона вигасла, щезла і не допомогла наявності її у старослов'янській. І не допомогли переселення українців, починаючи з 1654 року. На живому великоросійському краєвиді нормою стала коротка кінцівка: **сыну, отцу, брату**, а двоскладова – **ови** вигасала, глушилася і пропала.

І знову шанобливо спинаєшся перед цією формою, розводиш руками, дивуєшся, як же вона протривала тисячі років? Як же наш народ не розгубив її, не погасив, не забув?

Та здивування стає ще більшим, коли читаєш, що це закінчення поширилося (так, так, поширилося!) ще й на місцевий відмінок. Ось цитую з книги **М. Брицина, М. Жовтобрюха, А. Майбороди «Порівняльна граматики української і російської мови»**: «Крім того, для української мови характерним є закінчення – **ові** (– **еві**), яке з'явилося в місцевому відмінку однини під впливом давального однини, і вживається переважно в іменниках чоловічого роду на означення істот, особливо людей: (на) братові, дідові, ковалеві, гостеві, коневі, коникові, птахові, воліві, а також у середньому роді (назви істот): (на) немовляткові, зайчаткові». (Стор. 120).

Я закликаю вчителів не говорити учням про цю форму спокоїно, епічно, як говорять учені. Кінцівка – **ові** (– **ови**), – **еві**, (– **еви**) заслуговує емоції, пієтету, просто побожного до себе ставлення. А ми часто не знаємо, що це гордість нашої мови. Правду кажуть, що не завжди цінуєш те, що маєш. Як повітря, як здоров'я, як молодість. І лише втративши, починаєш шкодувати.

Олекса РІЗНИЧЕНКО, м. Одеса

«Не бійтесь заглядати у словник...»

Марія ВОЛОЩАК

Останнім часом посилюється потужний наступ на українську мову. Слово «двомовність» знову блукає шпальтами газет, журналів і залами дискусій

Фальшива теза про «гармонійну» російсько-українську двомовність, яку свого часу вороги української незалежності використовували для «виховання» населення, і досі залишається впливовою в нашому суспільстві. Проголошення в окремих районах російської як другої державної (офіційної) мови безсоромно підтримують деякі народні депутати, навіть українці з роду-племени. На жаль, вони, очевидно, не усвідомлюють того, що жодна країна в світі не може викликати до себе поваги, основний етнос якої згоден жити в умовах колоніального статусу, фактичного утиску національної мови й культури.

«Не слід гадати, що зміцнення позицій мови відбудеться саме собою, – пише відомий мовознавець Орест Ткаченко, – або що нам би вибачили нащадки, якби через нерозум і недбальство ми втратили свою мову, і що це можна було б «списати» на «несприятливі обставини». Мовна стійкість народу залежить не стільки від обставин, скільки від його бажання і волі. При бажанні можна воскресити навіть мертву або напівмертву мову, при небажанні – можна і з цілком живою мовою зробити мертву».

Інформаційний простір – все одно що атмосфера. Затруєна вода – і всім кепсько. Останнім часом цей простір у нас ледь не всуціль іншомовний. Наче поганки, плодяться видання, барвисті, як мухомори, і так само отруйні за змістом. «Куди ж дивиться Міністерство інформації – чи не в кишені засновників?» – запитав письменник Петро Федотюк у своїй книжці «Добродії та лихочвори». Багато ж розуму не треба, щоб розібратися в суті – гляньте он лиш на газетно-

журнальні кіоски: бідне українське «преса» затиснуте з обох боків «прессой» та «press», і, як кажуть, що на вітрині, те й у скрині.

Потрібен, вважає мовознавець, Державний комітет, що опікувався б збереженням, захистом і розвитком української мови, – хай би взяв на себе й обов'язок пильнувати, як де виконують Закон про мови і при потребі питає, а й навіть карав – штрафами чи іншими засобами – його порушення в кожному конкретному разі. Бо всі ці товариства, комісії – мов у Гончаревому романі: лише риптування довкола собору, якого ніхто не збирається лагодити, тільки видимість створюють.

Невтомне дбання про «інтернаціоналізм» дало вже свої гіркі плоди. Чимало українців, які послуговуються рідною мовою, зі слів, наприклад, «**суперечність**» і «**протиріччя**» віддають перевагу другому, попри те, що воно не дуже природне для нашої мови, бо не має похідних. Тим часом «суперечність» належить до великого словотворчого гнізда: **суперечити, суперечливий, суперечливість, суперечливо** («супе-

речити вимогам»; «**суперечливість** власної вдачі»; «**суперечливі** міркування»).

Не можна писати й казати: «допомога **по безробіттю**» (треба – «допомога безробітним»), «**признати** недійсним» («визнати недійсним»), «називати **по прізвищах**» («називати на прізвище»), «**вибачте мене, я вибачаюсь**» («вибачте мені, прошу вибачення»), «крилатий **вираз**» («крилатий вислів»), «**самовільно** заволодіти» («самочинно заволодіти»), «**відношення** до культури» («ставлення до культури»), «**по місцям** козацької слави» («місцями козацької слави»), «**по моїй ініціативі**» («за моєю ініціативою»), «**аренда** приміщення» («оренда приміщення»), «**піднімати** питання» («порушувати питання»), «**об'єм** наукової роботи» («обсяг наукової роботи»), «звідси **витікає** висновок» («звідси випливає висновок»), «**протиугонний**» («антикградіжковий»), «**біржевий** контракт» («біржовий контракт»), «**у дальнійшому**» («у подальшому (далі)»), «**доставка** вантажу» («доставлення вантажу»).

Пам'ятаймо, коли йдеться про істот, уживають слово «**відсутність**». Але ні в якому разі не «**через відсутність** доказів», треба – «за браком доказів». Неправомірно уживати «зазначені умови **відсутні** в тексті» («зазначені умови не містяться в тексті»).

Багато сьогодні говориться про геноцид. На сторінках газет можна прочитати, а на радіо й телебаченні почути: «**геноцид проти народу**». Тим часом «геноцид» у перекладі з грецької означає буквально «вбивство роду». А загалом термін тлумачать як винищення народу чи певних груп населення. Прислівник «проти» тут зайвий. Тому правильно звучатиме так: «геноцид».

Отож не забуваймо хоч інколи зазирати до українських словників. Колись М. Рильський написав такі мудрі слова, які варто пам'ятати кожному:

Не бійтесь заглядати у словник:
Це пишний яр, а не сумне провалля;
Збирайте, як розумний садівник,
Достиглий овоч у Грінченка й Даля.

Говоримо і пишемо

Неправильно	Правильно
Нові булавки...	Нові шпильки...
Буряковод...	Буряківник...
Гарні буси...	Гарне намисто...
Книга буття...	Книга Буття...
Буфетчик...	Буфетник...
Вавилон...	Вавилон...
У виборчому бюлетні...	У виборчому бюлетені...
Сузір'я зодіаку – Ваги...	Сузір'я зодіаку – Терези...
Вагою в п'ять кілограмів...	Вагою п'ять кілограмів...
Звільнилася вакансія...	Звільнилося місце...
Загубили варежку...	Загубили рукавичку...
Введення виборності старшин...	Запровадження виборності старшин...
Великан...	Велетень...
Поїздка в Венгрію...	Поїздка в Угорщину, до Угорщини...
Вербовка громадян...	Вербування громадян...
За верству від міста...	За версту від міста...
Вертольотник...	Вертолїтник...

У вирішальному матчі господарі взяли верх над динамівцями...	У вирішальному матчі господарі взяли гору над динамівцями...
Сходження на гірську верхівку ...	Сходження на гірську вершину ...
Війна від верху до низу...	Війна від верхів до низів...
Верх єдніпровськ...	Верхнь одніпровськ...
Взаємовідношення між людьми поліпилися...	Взаємини між людьми поліпилися...
Взаємопозуміння ...	Взаєморозуміння ...
Це вздор!	Це дурниця!
Взяточник ...	Хабарник ...
Вивіз продуктів...	Вивезення продуктів...
Виговор з попередженням...	Догана з попередженням...
Виглошення подяки...	Оголошення подяки...
Вид із вікна...	Краєвид із вікна...
Вид на проживання...	Посвідка на проживання...
Які види на врожай?..	Який буде врожай?..
Почувається добре, й жодних видів хвороби нема...	Почувається добре, і жодних ознак хвороби нема...
Українська держава	Українська держава
(виділення наше. – О.Р.)...	(підкреслення наше. – О.Р.)...
Ні під яким видом...	Нізащо, ніколи, в жодному разі, ні за які скарби у світі...
З видом знавця...	З виглядом знавця...

реклама

Культурний центр "Кінотеатр "Київ""

DC DOLBY DIGITAL

2012

Аманда ПІТ Вуді ХАРЕЛЬСОН **світова прем'єра**

з 12 листопада

Автовідповідач: 251-21-99, 521-30-12 Бронювання квитків: 234-73-81 Довідка: 234-33-80
вул. Червоноармійська, 19 (М) Площа Льва Толстого www.kievkino.com.ua

Арт-кафе "Антресоль"

Київ, бул. Т. Шевченка, 2
телефон: (044) 235-83-47

www.babu.in.ua

ITALIAN BOUTIQUE COFFEE **MOCAFE**
CAFFE TORRETO ALL'ITALIANA

СОФІЯ КИЇВЬКА

~~1989~~
2009

Мінливий світ - розказаний час

Виставка Гете-Інститутів у регіоні Східної Європи та Центральної Азії

Сучасна фотографія та відеомистецтво з Білорусі, Грузії, Казахстану, Киргизстану, Німеччини, Росії, Узбекистану та України

8.11. – 6.12.2009
Національний художній музей України
Київ, вул. Грушевського, 6

ГОЕТЕ-ІНСТИТУТ УКРАЇНЕ НІМЕЦЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР

Технічний партнер **MEDIA-ТРЕЙД**

POLSKA

ШУКАЙТЕ СВІЖЕ ЧИСЛО ЧАСОПISУ «КИЇВСЬКА РУСЬ», ПРИСВЯЧЕНЕ ПОЛЬСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ У КНИГАРНЯХ КИЄВА, ОДЕСИ, ЛЬВОВА, ДОНЕЦЬКА ТА ДНІПРОПЕТРОВСЬКА

літературний журнал **КИЇВСЬКА РУСЬ**
КНИГА 7-8 (XXXXVIII-XXXXIX) 7517 р і х

редактор рубрики
Наталка БІЛОЦЕРКІВЕЦЬ

література

Брама світла

■ 500 КНИЖОК «ВІДРОДЖЕННЯ»

Міжнародний фонд «Відродження» представив результати десятирічної роботи проекту перекладів (в рамках програми «Соціальний капітал та академічні публікації»)

Ось промовисті цифри: за підтримки МФВ в Україні видано 518 перекладів світової гуманітаристики; близько 200 назв готуються до друку; профінансовано майже 100 українських видавництв на загальну суму 4,213 млн доларів США. Радіючи з цього приводу, все ж сумуємо, що це більше, аніж відповідна допомога вітчизняному книговидавництву з боку української держави цього горіч...

Можливо тому фонд «Відродження» не обмежив свої святкування виставкою-перформансом «500 книжок світової гуманітарної класики» в Центрі візуального мистецтва Києво-Могилянської академії (акція, що триватиме до 20 листопада, сама по собі варта уваги як мистецький продукт) та врученням почесних відзнак кращим перекладачам і працівникам видавництв-партнерів, а й провів наукову конференцію з питань перекладу та політики підтримки книговидавництва в Україні.

Конференцію в Конгрегаційній залі Могилянської академії відкрили президент НаУКМА Сергій Квіт та виконавчий директор Міжнародного фонду «Відродження» Євген Бистрицький, а виступали з доповідями заступник міністра освіти, доктор фізико-математичних наук, перекладач Максим Стріха; доктор філософських наук, доцент кафедри філософії НаУКМА Михайло Минаков; доктор філологічних наук, перекладач Тимофій Гаврилів; кандидати філософських наук Андрій Дахній (Львівський національний університет імені Івана Франка) та Вахтанг Кебуладзе (керівник проекту «Лабораторія наукового перекладу» Молодіжного гуманітарного центру при НаУКМА); доктор філології, перекладач, культурний аташе Посольства Республіки Польща Оля Гнатюк; директор видавництва «К.І.С.» Юрій Марченко. В обговоренні взяли участь видавці, вчені, журналісти та перекладачі: багато хто з них співробітничав із фондом і в той чи інший спосіб причетний до появи в українських перекладах творів Юргена Габермаса, Сьюзен Зонтаг, Мішеля Фуко, Адама Міхніка, Поля Рікера, Мартіна Гайдеггера та багатьох інших ушлявлених авторів; праць з економіки, філософії, історії, політології, права, психології, літературознавства, мистецтвознавства, релігії, соціології, а також художньої і дитячої літератури. Як висловився директор Українського наукового інституту Гарвардського університету (США) професор Роман Шпорлюк, «завдяки Міжнародному фонду «Відродження» та його перекладацькій програмі Україна остаточно стала країною, яка належить до всесвітньої спільноти».

Партнерами проекту перекладів МФВ є Гете-Інститут, Британська рада в Україні, Польський інститут у Києві, відділ преси, культури та інформації посольства США та програма «Сковорода» посольства Франції в Україні.

*** Міжнародний фонд «Відродження» працює з 1990 року та входить до мережі фундацій Інституту Відкритого Суспільства, заснованого американським меценатом і філантропом Джорджем Соросом. За майже два десятиліття МФВ став добре відомим не лише як джерело фінансування, а і як експертна організація, ініціатор ефективних проектів та відкритих дискусій щодо важливих громадських питань – як каталізатор суспільних процесів у нашій молодій демократичній державі.**

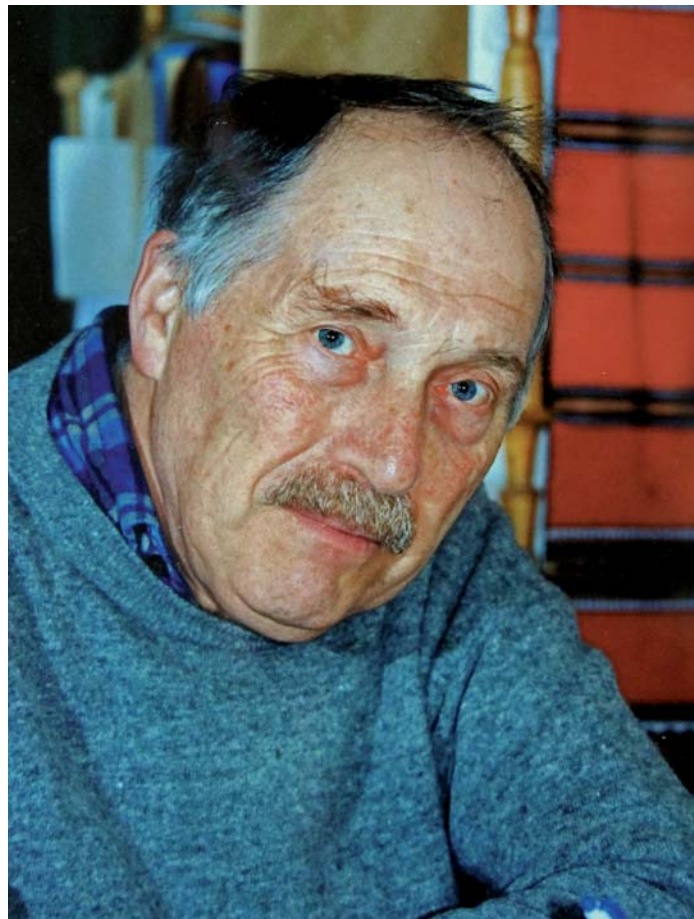
Наталія КУЧЕР

29 жовтня у Національному музеї літератури України відбулася презентація книги Романа Корогодського «Брама світла: Шістдесятники»

«Шістдесятники» – це частина проекту відомого культуролога Романа

Корогодського «Духовно-культурна та інтимно-побутова історія української інтелігенції в персоналіях». Перший том «Батьки» (2004) з портретами Григорія Кочура, Бориса Антоненка-Давидовича, Надії Суровцевої, Юрія Шевельова, Юрія Луцького та інших достойників представив не лише спогади автора про своїх духовних учителів – відомих діячів культури, а й історію власного зростання як літератора та громадянина. Другий том – «Шістдесятники» – присвячений сучасникам, друзям і побратимам Романа Корогодського.

Роман Корогодський – літературознавець і кінознавець, автор понад 400 культурологічних статей, один із засновників книжкової серії «Українська модерна література». Активний учасник руху шістдесятників. Саме спілкування з Аллою Горською, Василем Симоненком, Василем Стусом, Іваном Світличним, Іваном Дзубою, Євгеном Сверстюком, Лесем Танюком, Михайлиною Коцюбинською, родинами Крип'якевичів та Калинців сприяло його становленню як

українського інтелектуала. За участь у дисидентському русі Корогодський зазнав «опіки» спецорганів. Друзі жартували, що звільняли його з роботи (14 разів!) як українського націоналіста, а не брали на роботу (чотири роки не працював) – як єврея. Тож його спогади – про людей, які за «темних часів» (вислів визначного мислителя-антифашиста Ханны Арендт) не лише реалізу-

вались як творчі особистості, а й стилем життя, вірою в ідеали, непокорю режиму створювали нову ментальність, як естетичну, так і суспільну. Декому з них це коштувало років ув'язнення (Опанас Заливаха, Євген Сверстюк, В'ячеслав Чорновіл), а дехто за розкіш бути самим собою сплатив життям (Алла Горська, Василь Симоненко, Василь Стус, Іван Світличний). Адаже саме бунт

шістдесятників став початком виходу України з історичного небуття до своєї Незалежності. «Книгу портретів і спогадів «Брама світла» я писав понад тридцять років... Зустрічав людей напрочуд світлоносних – власне, про них ця книга». Світлоносність – ключове слово для християнина Романа Корогодського, який 1980 року підійшло прийняв хрещення у греко-католицькій церкві.

Упорядниця книги Михайлина Коцюбинська, з котрою понад чотири десятиліття автор мав дружні взаємини, у своїй передмові означила ці тексти як «територію любові і розуміння».

За будовою книга нагадує мозаїку – документальні публікації, аналітичні роздуми, архівні краплини, імпресіоністичні есеї. Частина з них була опублікована, частина виголошена на Радіо «Свобода», а дещо зберігалось в архіві Романа Корогодського. Після відходу письменника 15 червня 2005 року друзі зібрали всі ці матеріали і видали в Українському католицькому університеті (Львів) за фінансової підтримки Фонду отця Івана Шевціва.

Видання вражає вишуканим оформленням: ще за життя автора ілюстрації підготував художник Сергій Якутович, котрий дав власну графічну версію кожного розділу. На самому початку зображення: людина відкриває браму, і у небо злітають білі голуби – душі тих, про кого написана ця книга.

Роман Корогодський. 2002
Фото Валерія БУРЯКА

«Сковорода» з французьким прононсом

У київській книгарні «Є» вручили премію «Сковорода».

Хоча наш Григорій Савич не був у Франції, його там надзвичайно цінують. Недарма програму посольства Франції в Україні названо його ім'ям

Ця програма сприяння видавничій справі була заснована 1992 року – для підтримки українських видавців, які перекладають і публікують українською мовою твори сучасних французьких авторів (це не тільки художня, а й гуманітарна та суспільна література). Плоди такої спів-

праці – майже 230 книжок, які вийшли друком у 30 українських видавництвах. «Дух і літера», «Києво-Могилянська академія», «Ніка-Центр», «Пульсари», «Юніверс», «Кальварія», «Port-Royal», «Український центр духовної культури», «Фоліо» – ось хто послідовно тримає «французьку лінію».

А з 2001-го посольство проводить також конкурси на кращий переклад із французької мови на українську. Цього року дві номінації «Художня література» і «Гуманітарні та суспільні науки» включали 22 позиції.

Хто ж одержав дипломи та грошову винагороду – тисячу євро? В першій номі-

нації – Леонід Кононович за роботу над книгою Жана-Поля Сартра «Відстрочення» (2-й том диалогії «Шляхи свободи», видавництво «Юніверс»). У другій – Світлана Глухова за переклад біографічної книги «Кондорсе (1743–1794). Інтелектуал у політиці» Елізабет і Робера Бадентер (видавництво «Юніверс»). Заохочувальні відзнаки – у Марини Марченко за переклад твору Ромена Гарі «Життя попереду» (видавництво «К.І.С.») та Володимира Артюха за дослідження Режиса Дебре «Інтелектуальна влада у Франції» (видавництво «Дух і літера»).

Людмила ТАРАН

редактор рубрики
Орест КОГУТ

Щоденник редакції

■ ДОЗВОЛЬТЕ НЕ ПОГОДИТИСЯ

Доброго дня, шановна редакціє! Добре, що читачі полюбили оновлену газету та пишуть до рубрики «Щоденник редакції» і просять побільше розповідати про художників. Але чомусь шановна Ганна Руденко з с. Велика Писарівка Сумської області називає лише троє імен — Катерини Білокур, Івана Марчука та Марії Примаченко («Піднімаємо з колін культуру» «КіЖ» за 16–25 жовтня ц.р.). Принагідно зауважу і — про це неодноразово казала сама Марія Примаченко — батькове прізвище і її теж Приймаченко, від слова приймак. А шановній дописувачці ще скажу, що світ не зійшовся на трьох іменах! Одних членів НСХУ понад шість тисяч, якщо не більше. Є дуже цікаві, подібних світ не бачив, скажімо, скульптор Олександр Архипенко (Київ), художник шкла Андрій Бокотей (Львів), керамік Світлана Пасічна (Полтава) і т. д.

Також хочу відповісти В. Скрипнику, українцю зі Слов'янська Донецької області, який вважає, що тисячі співвітчизників зі Східної України 1939-го та 1944 років подали руку допомоги населенню Західної України. Запитання до автора «Сподіваюсь на справедливість» (у цьому ж числі газети). А їх просили визволити? До речі, Орест Когут пише про хохлів, які і тепер не визнають справжніх визволителів — воїнів УПА. І повірте, що саме вони є визволителями, а «визволителі» 1939 року, на превеликий жаль, справді чинили як окупанти. Одні пішли — поляки, а другі прийшли — совіти. Добре їх пам'ятають, особливо їхні справи... Я прошу й надалі публікувати «Хохли» Ореста Когута. Може прозріють хоч діти обманутих «визволителів» 1939 року. Слов'янськ я добре знаю, бував не раз там. Українське населення за паспортами вважає себе хохлами. Тож не гнівайтесь і читайте про себе.

Володимир ОНИЩЕНКО,
художник

■ ЯПОНЦІ РОЗМОВЛЯЮТЬ УКРАЇНСЬКОЮ

Шановна редакціє! Газету мені запропонували на борту літака під час подорожі до Країни Вранішнього Сонця. Цікава. Змістовна. Захотілося й самій взяти участь у її створенні. Ділюся своїми враженнями про Японію. Назагал, японці не дуже знають, що таке Україна. Та ось один із приємних моментів нашої подорожі Японією. В м. Осака, на одній зі станцій підземки, я мала пересісти на іншу лінію. До нас підійшов черговий, запитав, звідки ми. На відповідь «From Ukraine» він попросив зачекати, дістав буклетика, зазирнув і майже без акценту привітався: «Добрий день». Ми отетеріли. Після того, як уточнили маршрут у іншого чергового, ті обидва схилилися у поклони і попрощалися так само по-українськи: «До побачення». Де їм знати, що у нашій рідній країні не кожен знає державну мову, а то й не поважає її...

Ольга КОРУНКА

■ БУВ ВИПАДОК

Дорога редакціє! А ваша рубрика «Державна мова» виявилась дуже корисною не лише для пересічного читача, а й для нас, журналістів. Хочу доповнити публікації «КіЖ» своїм дописом на тему української мови. Свого часу у газеті «Київські відомості» я вмістив статтю під назвою «Десять років під українським бандерою», присвячену десятиріччю Військово-Морського флоту України. Наступного дня редакційний телефон не вщухав. Із Західної України обривали дріт, мовляв, яке я маю право писати слово «бандера» з маленької літери. Зі Сходу України також телефонували невдоволені — яке має відношення Бандера до флоту України.

Довелось повернутися до своєї публікації у наступному числі газети і процитувати читачам витяг із Універсального словника-енциклопедії, де зазначено, що бандера — прапор, що вказує на приналежність судна до держави, торгового чи військово-морського флоту.

Орест ЯНІВЕЦЬ,
м. Київ

переплатний індекс 74401

переплатний індекс 60969

переплатний індекс 37112

культура

Входять до
Вашого
пакета періодики
2010 року

52 номери газети
«Культура і життя»

52 номери газети
«Кримська світлиця»

12 номерів журналу
«Театрально-концертний Київ»

12 номерів журналу
«Українська культура»

6 номерів журналу
«Музика»

6 номерів журналу
«Український театр»

4 числа журналу
«Пам'ятки України: історія та культура»

ВИ ВІДПОВІДАЛЬНІ
за майбутнє свого народу і свідомо ставитесь до розвитку української культури?

Передплатуйте на 2010 рік
або на півріччя
пакет «Культура»!

Передплатні індекси
пакета періодики «Культура»:
37689 для фізичних осіб,
37690 для юридичних осіб

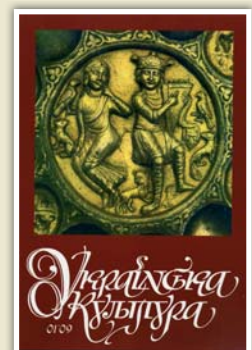
Довідки тел.: (044) 201-6523,
(094) 928-6859
Факс (044) 201-6654

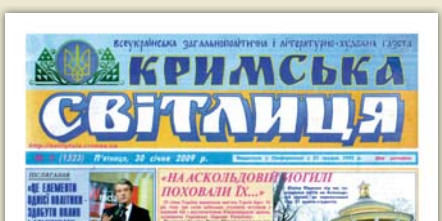
переплатний індекс 74310

переплатний індекс 74310

переплатний індекс 95220

переплатний індекс 90269

редактор рубрики
Алла ЧЕРДИНЦЕВА

далі буде

ДЕ НАС МОЖНА ЗНАЙТИ:

- Студенти, старшокласники мають змогу безкоштовно отримати примірник газети у кінотеатрах «Одеса-Кіно» (бульвар Перова, 36) та «Київ» (вул. Велика Васильківська, 19). І це ще не все.
- При купівлі будь-якої україномовної книжки у книгарнях Києва – «Книжковий Супермаркет»: просп. Московський, 6 (М «Петрівка» поряд з «Мегамаркетом»); вул. Будівельників, 4 (Ленінградська площа); вул. Луначарського, 10 (М «Лівобережна» поряд з ТЦ «Комод»); вул. Межигірська, 3/7 (М «Контрактова площа»); пр. Повітрофлотський, 33/2; вул. Фрунзе, 166; вул. Тимошенко, 13а (М «Мінська»); вул. Нижній Вал, 37/20 (М «Контрактова площа»). І це ще не все.
- Нас читають відвідувачі мережі найкультурніших ресторанів Києва – «Піца Челентано», «Картопляна хата» та «Япі», арт-кафе «Антресоль», апетит-кафе «Чайкоф»
- У готелі «Premier Palace»
- У «Туристичному інформаційному центрі» (Хрещатик, 2)
- **Наші постійні партнери:**
Посольство Японії в Україні
Французький культурний центр
Британська Рада в Україні
Німецький культурний центр «Гете-Інститут в Україні»
Польський інститут у Києві
Чеський центр
- Вітаємо наших нових друзів – авіаційну компанію WINDROSE!

WINDROSE
AIRLINES

HYATT
REGENCY
KYIV

ПРОЕКТ ПІДТРИМУЄТЬСЯ
ГОТЕЛЕМ «Хаят Рідженсі Київ»

Чорне сонце Мікалоюса Чюрленіса

Мікалоюс Константінас Чюрленіс народився 22 вересня 1875 року. Батько майбутнього художника був сином селянина з південної частини Литви – Дзукиї

Та своє життя пов'язав із мистецтвом: грав на органі. Мати, Адель, походила з німецької сім'ї евангелістів, що залишили Німеччину через релігійні переслідування. Через 3 роки після народження Мікалоюса родина переселилася в Друскінінкай.

Побачивши, що хлопчик має чудовий слух і неординарні музичні здібності, батько почав навчати його музиці. З 1889 по 1893 роки Чюрленіс займався вже в оркестровій школі в Плуңге – грав на флейті та писав власну музику. 1899-го з відзнакою закінчує музичний інститут у Варшаві, 1902 – Лейпцизьку консерваторію. З хистом Мікалоюса (який вважається «батьком» литовської композиторської школи) до музики могла зрівнятися хіба що любов до малювання. Його музичні і художні інтереси постійно перетиналися, визначаючи широту і різносторонність творчості – та, за життя, просвітницької діяльності.

Чюрленіс прагнув, аби живопис зазвучав, а фарби підкорялися музичному ритму. Не дивно, що найперша його картина, створена 1903 року, мала емблематичну назву – «Музика лісу». 1904-го у Варшаві художник вступив до Школи витончених мистецтв. Там у коло його особистих захоплень потрапляють астрономія, космо-

гонія, індійська філософія і, зокрема, творчість Рабіндраната Тагора.

1905 року із-за революційних подій, що почалися, Чюрленіс покидає Польщу і вирушає до Литви. 1907-го у Вільнюсі відкрилася Перша Литовська художня виставка. Саме цикли Мікалоюса «Створення світу», «Зодіак» тонкістю колірної гами та ідеями космічного масштабу справили найбільше враження на глядачів.

У 1908 році Чюрленіс одружився на Софії Кимантайте. Подружжя переїхало до Петербурга, але... В імперській столиці не було ні роботи, ні грошей, ані друзів. Незабаром молода дружина повернулася додому. А Мікалоюс, витримавши випробування злиднями, з ча-

сом познайомився з видатними російськими художниками: Мстиславом Добужинським, Львом Бакстом, Реріхом, Костянтином Сомовим та іншими. Та заприятелював із гуртком Олександра Бенуа – майбутнім «Світом мистецтва». На той час Чюрленіс уже створив найвідоміші свої цикли – «Сонати», що складаються з частин Allegro, Andante, Scherzo і Finale, а також «Прелюди і фуги». 1909 року Чюрленіс узяв участь у виставці «Спілки російських художників». Газети рясніли схвальними відгуками про його творчість.

Хто ж знав, що саме з 1909-го геніальний литовець усечастіше занурювався у депресію, відчував невпевненість та тугу? Саме цього року він створив леген-

дарну «Баладу про чорне сонце». Над світом сходить чорне сонце, його чорні промені шмагують небокрай й гасять його фарби. Крізь морок зростають башта, кладовищенські дзвіниці та хрест. Зловісний краєвид віддзеркалюється в темній воді біля підніжжя башти. Над землею, простягнувши чорні крила, майорить зловісний птах, вісник біди і нещастя...

Стан художника погіршувався, він перестав спілкуватися з друзями і знайомими. Дружина мусила перевезти його додому в Друскінінкай. Лікарі констатували душевну хворобу. На початку 1910-го Чюрленіс став пацієнтом невеликої клініки для психічнохворих під Варшавою.

Йому заборонили малювати і займатися музикою. Якось Мікалоюс втік з лікарні, що стала справжньою тюрмою, до лісу. Довго плував у гущавині, не в змозі знайти дорогу на волю. До лікарів він повернувся із запаленням легенів і крововиливом у мозок. 10 квітня 1911 року художника не стало.

ВИ МОЖЕТЕ КУПИТИ НАШУ ГАЗЕТУ У КІОСКАХ АГЕНТСТВА СОЮЗДРУК СТОЛИЦІ УКРАЇНИ

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ. Всеукраїнський тижневик. Виходить із 7 жовтня 1923 року

СВІДОЦТВО про державну реєстрацію КВ №1026 від 26.10.1994
ЗАСНОВНИКИ: Міністерство культури і туризму України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети
ВИДАВЕЦЬ: ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України»

Спільний випуск газети «Культура і життя», журналів «Діалоги», «Пам'ятки України» й «Українська культура»

КЕРІВНИКИ ПРОЕКТУ: Анатолій Сериков, Віктор Кирпа
РЕДАКЦІЯ:

Випусково-моніторингова – головний редактор Володимир Онищенко
Художнього оформлення – головний редактор Наталія Коваль
Газети «Культура і життя» – головний редактор Володимир Бурбан
Журналу «Діалоги» – головний редактор Анатолій Ситник

Журналу «Пам'ятки України» – заст. головного редактора Іван Малюта
Журналу «Українська культура» – в.о. головного редактора Орест Когут
АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
ТЕЛЕФОН: 201-66-55 (багатоканальний), ФАКС: 201-66-54
E-mail: cultzhyttya@ukr.net

ДРУК: ТОВ «Мега-Поліграф» 02090, м. Київ, вул. Алма-Атинська, 2/1

За достовірність інформації відповідальність несуть автори і рекламодавці.

Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією тижневика.

Редакція зберігає за собою право редагувати, скорочувати надіслані матеріали та змінювати їхні назви.

При використанні матеріалів посилання обов'язкове.

Наклад 10 000

ЦІНА ДОГОВІРНА

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 60969